

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

calificarea și educația

FACTORI INTENSIVI AI DEZVOLTĂRII

Numărul 37 ● Vineri 14 septembrie 1979

AL X-LEA CONGRES MONDIAL AL PETROLULUI

Între 9–14 septembrie s-a desfășurat la București cel de-al X-lea Congres Mondial al Petrolului ale cărui lucrări au fost deschise în prezența tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** și a tovarășei **ELENA CEAUȘESCU**. Cuvîntarea rostită cu acest prilej de președintele României socialiste, un adevărat mesaj pentru a pune petrolul în slujba păcii și a progresului general, a fost primită cu vie satisfacție și deosebit interes de participanți.

Congresul, găzduit în marea sală a Palatului Republicii, reunește aproape 5 000 de participanți din peste 70 de țări, printre cei prezenți aflîndu-se miniștri și alți reprezentanți ai conducerilor unor departamente și institute de profil, ai unor mari companii și institute petroliere, oameni de știință și specialiști în domeniile cercetării, exploatării, transportului, livrării și consumului petrolului și gazelor naturale. În cadrul lucrărilor au fost prezente numeroase comunicări științifice și referate asupra unor probleme actuale ale cercetării și producției petroliere.

„Să dezvoltăm spiritul revoluționar, militant, la toți comuniștii, ca și în rîndul maselor largi de oameni ai muncii, să ridicăm conștiința patriotică a tuturor, răspunderea față de popor, față de cuceririle socialiste. Să facem ca fiecare cetățean al patriei noastre să-și consacre toate forțele, întreaga capacitate dezvoltării continue a patriei” !

NICOLAE CEAUȘESCU

CREȘTEREA SPIRITULUI DE RĂSPUNDERE PENTRU REALIZAREA PLANULUI DE DEZVOLTARE ECONOMIC-SOCIALĂ

INFĂPTUIREA vastei opere de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, trecerea la o calitate nouă, superioară în întreaga activitate ridică probleme deosebit de variate, de mare amploare și complexitate. Soluționarea în practică, în spirit științific, revoluționar, a acestor probleme, pe baza unei analize atente și cuprinzătoare a fenomenelor noi ce se manifestă în economie, a scrutării pătrunzătoare a cerințelor viitorului, este nemijlocit legată de amplificarea continuă a rolului partidului în viața economică și socială, de participarea efectivă a oamenilor muncii la adoptarea tuturor hotărîrilor care privesc dezvoltarea țării.

Exercitîndu-și plenar rolul conducător în societate, partidul nostru desfășoară o intensă și multilaterală activitate de perfecționare a diferitelor laturi ale procesului construcției socialiste, de ridicare a conștiinței și, odată cu aceasta, a responsabilității sociale a maselor, de găsire a căilor și mijloacelor celor mai eficiente pentru accelerarea creșterii economice. În acest cadru se înscrie și recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. cu primii secretari ai comitetelor județene de partid și cu alte cadre de partid și de stat, moment de mare însemnătate pentru orientarea muncii organelor și organizațiilor de partid, expresie a practicii profund democratice

a partidului nostru de a se consulta permanent cu comuniștii, cu masele de oameni ai muncii.

În cuvîntarea rostită cu acest prilej, mărturie grăitoare a spiritului științific, a clarviziunii cu care partidul abordează problemele fundamentale ale mersului înainte al societății noastre, a preocupărilor sale constante pentru definirea priorităților de acțiune în etapa pe care o parcurgem, secretarul general al partidului a întreprins o analiză profundă, pătrunsă de o înaltă exigență comunistă, a unor laturi esențiale ale activității politice, economice și social-culturale. Orientările clare și indicațiile concrete stabilite la consfătuire, îndeosebi cele care privesc creșterea rolului organelor și organizațiilor de partid în organizarea și conducerea științifică a întregii activități pentru realizarea planului național unic de dezvoltare, întărirea spiritului revoluționar, a gradului de responsabilitate, se constituie într-un program concret de acțiune menit să contribuie la ridicarea calității muncii în toate domeniile de activitate.

ANALIZÎND în mod critic unele fenomene din economie, secretarul general al partidului a remarcat că, deși au fost obținute o serie de rezultate pozitive, ca expresie a realismului planurilor noastre, a ca-

pacității clasei muncitoare, a întregului popor de a da viață obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, în diferite sectoare s-au manifestat unele neajunsuri — nerealizarea unor indicatori de plan și a programului de investiții, grad scăzut de utilizare a capacităților de producție, consumuri ridicate de materii prime și energie, întâzieri în efectuarea unor lucrări agricole — legate nemijlocit de deficiențe în activitatea organelor și organizațiilor de partid, a consiliilor oamenilor muncii, a consiliilor populare, care au făcut ca realizările să nu se situeze la nivelul exigențelor actuale, ale posibilităților materiale și umane existente. Evident, în situațiile în care aceste organe și-au organizat corespunzător activitatea, s-au preocupat susținut și au urmărit cu perseverență rezolvarea tuturor problemelor apărute în complexa activitate de realizare a planului, rezultatele s-au situat la nivelul așteptărilor; în alte situații însă, au fost necesare eforturi mult mai mari, adeseori cu o suprasolicitare a bazei tehnice, pentru a recupera o parte din rămănerile în urmă. Concluzia care se impune este firească: o bună organizare a muncii, încă în faza pregătirii planului și apoi pe parcursul derulării acestuia — iată soluția, binecunoscută de altfel, pentru realizarea tuturor sarcinilor.

Preocupări susținute sînt necesare, din acest punct de vedere, pentru **realizarea integrală a producției fizice**, la toate sortimentele, și, pe această bază, pentru respectarea obligațiilor contractuale. După cum se știe, în sistemul economiei noastre planificate, orice produs are o destinație precisă și el trebuie să ajungă la beneficiari în cantitățile și la termenele stabilite. Cea mai mică încălcare a acestei cerințe provoacă dereglări în mecanismul echilibrat al economiei naționale, consecințele acestei situații răsfrîngîndu-se în mod negativ într-un șir de întreprinderi, care sînt în imposibilitate de a-și îndeplini planul propriu și respecta în acest mod obligațiile asumate. Faptul că în prezent, de pildă, o serie de întreprinderi constructoare de mașini au restante cantități importante de utilaje tehnologice pentru mari obiective de investiții determină întâzieri în darea în funcțiune a acestora: cum aceste obiective trebuiau să producă încă în acest an, sînt evidente dificultățile pe care le vor crea, la rîndul lor, beneficiarilor produselor respective.

Se impune, în aceste condiții, ca atenția colectivelor din întreprinderi să fie concentrată asupra aplicării unor măsuri eficiente pentru recuperarea restanțelor, pentru realizarea integrală a tuturor sortimentelor planificate, în condiții de eficiență ridicată. O contribuție importantă la atingerea acestor obiective o poate aduce creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție, prin întreținerea corespunzătoare a acestora. Adeseori neajunsurile în acest domeniu sînt justificate prin lipsa pieselor de schimb; dar acestea pot și trebuie să fie asigurate prin forțele proprii ale întreprinderii respective, sau, în unele situații, prin colaborare cu unități din zone apropiate. Abordînd această problemă secretarul general al partidului a criticat faptul că se apelează cu ușurință la soluția comodă (dar costisitoare) a importului, mani-

festîndu-se neîncredere în capacitatea specialiștilor noștri de a rezolva diferite probleme pe care le ridică producția.

Or, așa cum dovedește experiența, inteligența tehnică românească poate realiza în prezent, la un înalt nivel calitativ, produse dintre cele mai complicate. Este necesar însă să se acționeze pentru o mai bună valorificare a potențialului propriu de creație, pentru scurtarea drumului de la idee la produs, pentru introducerea cît mai rapidă a cuceririlor științei și tehnicii în producție — singura cale de ridicare în general a nivelului tehnic al întreprinderilor și a calității produselor. **„Trebuie înțeles, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, că afirmarea revoluției tehnico-științifice nu este o noțiune abstractă, o lozincă; ea trebuie să se materializeze în activitatea de zi cu zi, în felul în care se realizează producția și se introduce noul în toate domeniile de activitate“.**

Probleme deosebite se ridică și în legătură cu îndeplinirea riguroasă a **planului de export**. Este vorba înainte de toate de mărirea la export a ponderii produselor de înaltă tehnicitate și calitate, cu un grad de competitivitate la nivelul celor mai bune produse similare din străinătate. În egală măsură se pune și problema studierii mai atente a piețelor, promovării unor metode și tehnici moderne de marketing. Toate acestea ar permite să se depășească cît mai repede situația actuală, cînd multe produse sînt vîndute sub prețurile mondiale, ceea ce înseamnă, practic, o valorificare necorespunzătoare a materiilor prime și a muncii. Consecințele acestei situații asupra bunei desfășurări a întregii vieți economice sînt prea importante pentru ca să nu se aplice cu hotărîre toate măsurile preconizate pentru creșterea eficienței participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii.

IN CONTEXTUL dezvoltării în ritmuri înalte a producției, ale extinderii participării la schimbul de valori materiale și spirituale cu alte țări, problemele **creșterii eficienței economice**, ale obținerii unor rezultate superioare de pe urma oricărei cheltuieli de resurse trebuie să se situeze în centrul preocupărilor factorilor de răspundere din unitățile economice și din organele centrale. Aceasta cu atît mai mult cu cît creșterea eficienței producției materiale, ridicarea calitativă a nivelului întregii activități economice a devenit o problemă fundamentală a economiei românești. Societatea noastră a făcut și face în continuare eforturi uriașe pentru construirea an de an a sute de noi obiective industriale și agricole, pentru înzestrarea lor cu mijloace tehnice de înalt randament, pentru promovarea unor metode moderne de conducere și organizare. Numai în actualul cincinal volumul investițiilor se ridică la aproximativ 1 000 miliarde lei, depășind simțitor realizările din perioada 1965—1975. În același timp, se realizează un amplu program de pregătire a cadrelor muncitorești și de specialitate.

Este bine cunoscut însă că ritmul și amploarea creșterii economice depind nu numai de mărirea resurselor alocate, ci și, într-o măsură sporită, de eficiența cu care

acestea sînt folosite. Astăzi, mai mult decît oricînd în trecut, societatea este vital interesată să asigure creșterea randamentelor de utilizare a fondurilor fixe, mărirea simțitoare a productivității muncii, micșorarea substanțială a consumului de energie și combustibil, a cheltuielilor materiale în general. Cît de important este să se acționeze cu hotărîre în această privință rezultă fie și numai din cîteva cifre : la dimensiunile actuale ale fondurilor fixe creșterea cu 1⁰/₀ a eficienței folosirii lor ar duce la obținerea în acest an a unei producții globale industriale de aproape 8 mld. lei, iar a producției nete cu peste 3 mld. ; pe de altă parte, mărirea în aceiași proporție a nivelului productivității muncii în industria republicană (calculată pe baza valorii producției nete) echivalează cu un spor suplimentar al producției nete de peste 3 mld. lei ; în fine, micșorarea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează, în ultimul an al actualului cincinal, cu un venit național suplimentar de aproape 14 miliarde lei. Sînt cifre care argumentează necesitatea investigării aprofundate și valorificării plene a rezervelor interne din întreprinderi, găsirii unor noi soluții de ieftinire a producției, de folosire cît mai completă a fondurilor fixe, de autodepășire în inovarea tehnică.

Există un cadru organizatoric corespunzător — pentru a se acționa în acest sens — în condițiile generalizării măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar ; aceasta cu atît mai mult cu cît **aplicarea noului mecanism** nu înseamnă doar posibilitatea obținerii unor avantaje și stimulente materiale suplimentare, ci **presupune în primul rînd întărirea răspunderii întreprinderilor, a colectivelor de oameni ai muncii, a organelor colective de conducere în realizarea sarcinilor de plan, în mobilizarea rezervelor pentru sporirea mai rapidă a eficienței economice.**

O importanță deosebită pentru antrenarea maselor la înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială are elaborarea, începînd cu anul 1980, a planului în **profil teritorial**, care, prin orientările și sarcinile pe care le conține, asigură dezvoltarea potențialului economic al tuturor zonelor țării, creșterea echilibrată a producției pe locuitor, sporirea gradului de ocupare a populației fiecărui județ, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În viitor fiecare județ va dispune de un plan propriu pentru producția industrială, pentru agricultură, comerț exterior, aprovizionarea tehnico-materială, recuperarea de la populație și refolosirea materialelor — parte componentă a planului național unic. Odată cu aceasta județelor le revine răspunderea deplină pentru realizarea integrală a planului respectiv la toți indicatorii. Se înfăptuiește astfel o prevedere importantă a documentelor de partid și de stat privitoare la creșterea atribuțiilor și rolului organelor locale pe baza îmbinării principiului centralismului democratic cu autonomia și răspunderea largă a organelor locale.

UNUL DIN FACTORII cei mai dinamici ai transformării revoluționare a societății, o adevărată forță motrice în mobilizarea tuturor energiilor creatoare

ale poporului pentru îndeplinirea planurilor de dezvoltare și în același timp o componentă esențială a exercitării de către partid a rolului său conducător o constituie **activitatea politico-ideologică și cultural-educativă.**

Pe deplin conștient de faptul că construirea noii orînduiri necesită, pe lîngă făurirea unei puternice și moderne baze tehnico-materiale, și transformarea oamenilor, partidul nostru a desfășurat o amplă și multilaterală activitate politico-educativă pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, pentru înarmarea lor cu concepția înaintată despre viață și societate, cu cele mai noi cuceriri ale științei. Cu deosebire în ultimii ani, pe baza orientărilor stabilite de Congresul al XI-lea, de Congresul educației și culturii socialiste, activitatea politico-educativă, de formare a omului nou a cunoscut o puternică intensificare, exercitînd o înrînire crescîndă asupra tuturor laturilor vieții economice și sociale. Se poate spune că toate cuceririle istorice care au transformat radical condițiile de viață ale poporului, destinele României sînt nemijlocit legate de însemnatele succese obținute pe acest tărîm.

Apreciîndu-se rezultatele pozitive de pînă acum, în cadrul consfătuirii s-a subliniat totodată că în acest domeniu persistă o serie de neajunsuri importante, materializate înainte de toate în faptul că propaganda nu este legată în suficientă măsură de înfăptuirea în practică a planurilor de dezvoltare, de activitatea concretă din fiecare unitate și localitate. Cuvîntarea secretarului general al partidului este o pledoarie pasionantă pentru realizarea unei noi calități și în acest domeniu, pentru desfășurarea unei activități politico-educative cu caracter revoluționar, combativ, pentru cultivarea în rîndurile tuturor comunistilor, al maselor largi populare a concepției științifice despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric, pentru formarea omului nou, însuflețit de idealurile nobile ale socialismului, de principiile moralei comuniste, cu un larg orizont cultural.

Pentru activitatea practică, pentru orientarea direcțiilor de acțiune și a priorităților pe acest tărîm o deosebită însemnătate are sublinierea făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu că „**în centrul activității educative, ideologice, trebuie să stea mobilizarea și unirea eforturilor comunistilor, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului popor, în vederea realizării Programului partidului, a planului de dezvoltare economico-socială a țării**“. Este vorba deci de o propagandă la a cărei temelie să se afle cerințele vieții, ale practicii social-economice, care să-i însuflețească pe oameni în întreaga lor activitate de edificare a noii orînduiri, să-i determine să facă totul, să-și consacre toate forțele, toată capacitatea lor de muncă și creație înfăptuirii politicii partidului.

Stere GIOGA

În lumina orientărilor stabilite în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R.

Producția fizică și netă realizate ritmic, integral

UN OBIECTIV prioritar în activitatea întreprinderilor, de o deosebită însemnătate pentru calitatea rezultatelor, pentru desfășurarea normală a relațiilor de colaborare între producători și beneficiari, îl constituie realizarea ritmică, integrală a producției fizice și nete. Pornind de la faptul că în acest domeniu există încă unele rămăneri în urmă, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat necesitatea luării unor măsuri ferme pentru recuperarea restanțelor și realizarea exemplară a sarcinilor. În cadrul acțiunilor desfășurate pentru îndeplinirea acestor obiective, un loc precumpănitor revine utilizării la indici superiori a capacităților de producție și folosirii judicioase a forței de muncă. O analiză efectuată la întreprinderea de pompe „Aversa” din Capitală ne furnizează câteva elemente prețioase pentru definirea experienței acumulate în acest domeniu.

Prin mecanizare complexă — producție sporită cu volum de muncă redus

REALIZAREA în bune condiții a sarcinilor sporite de plan pe acest an la producția fizică și netă, inclusiv a angajamentelor suplimentare asumate în întrecerea socialistă (35 milioane lei la producția industrială și 1 milion lei valută la export) a impus găsirea unor soluții eficiente de valorificare intensă a potențialului productiv existent. Întrucât în întreprindere se resimte o anumită lipsă de muncitori calificați (în special strungari, frezori, montori, sudori, turnători etc.), eforturile au fost orientate, în primul rînd, spre mai bună folosire a forței de muncă.

O primă rezervă în acest sens s-a dovedit a fi după cum a demonstrat un studiu amplu, o parte însemnată din personalul auxiliar, pentru a cărui integrare directă în producție s-au realizat măsuri de reorganizare a unor fluxuri tehnologice, de reamplasare a utilajelor, de îmbunătățire a aprovizionării și a organizării producției și a muncii în unele sectoare și de aplicare a unor tehnologii noi, care să permită deservirea simultană a mai multor mașini de către un muncitor. Concret s-a acționat pentru:

1 RAȚIONALIZAREA FLUXURILOR TEHNOLOGICE, care să permită un spor substanțial de productivitate. În secția de turnătorie, de exemplu, au fost reorganizate operațiunile, în așa fel ca să permită introducerea a două benzi transportoare. Numai ca urmare a acestei măsuri a rezultat o economie relativă de 15 muncitori-auxiliari;

2 DOTAREA UNOR MAȘINI-AGREGAT CU MAI MULTE DISPOZITIVE DE PRELUCRARE ȘI MODER-

NIZAREA UNOR UTILAJE, în vederea creșterii randamentului de lucru. Bunăoară, la strunguri au fost adaptate capete de frezat, strunjit, găurit și filetat, care au premis ca un muncitor să poată lucra simultan la mai multe mașini. În acest fel au putut fi redistribuiți 36 de oameni calificați la alte locuri, suplinindu-se în parte lipsa strungarilor din alte sectoare de activitate ale întreprinderii;

3 REDUCEREA TRANSPORTULUI INTEROPERĂȚIONAL INTERN prin amenajarea în secțiile de producție a unor depozite pe verticală și prin mecanizarea (prin autodotare a operațiilor de încărcare și descărcare prin paletizare. Datorită acestor măsuri a rezultat o economie relativă de forță de muncă de 31 oameni.

Datorită, îndeosebi, îmbunătățirii organizării producției, a mecanizării unor lucrări de transport, de încărcare și descărcare, a rezultat un disponibil de 82 de muncitori auxiliari. Dintre aceștia, după o pregătire prealabilă de calificare (fie prin organizarea de cursuri de scurtă durată, fie prin ucenicie la locul de muncă), o parte, respectiv 62, au fost integrați, în perioada ianuarie-aprilie, în munci direct productive (52 în cadrul scolariei și 10 la turnătorie). Ceilalți 20, după ce au urmat cursuri de calificare în diferite meserii la locul de muncă, au fost și ei încadrați în activități direct productive. Dintr-un calcul făcut de specialiștii întreprinderii rezultă că numai prin integrarea în munca direct productivă a celor 82 de muncitori auxiliari s-a obținut pînă în prezent o producție industrială suplimentară de circa 500 mii lei. În același timp, muncitorii auxiliari respectivi și-au îmbunătățit venitul lunar cu 300—400 lei.

Extinderea polideservirii mașinilor și alte remedii pentru folosirea completă a timpului de lucru

AȘA CUM AM MENȚIONAT, specializarea unor mașini, dotarea lor cu dispozitive a creat condiții favorabile ca un număr din ce în ce mai mare de muncitori cu o înaltă calificare să treacă la deservirea simultană a mai multor mașini, fapt ce a permis ridicarea indicilor de utilizare a acestora și sporirea, pe această cale, a productivității muncii. Prin deservirea simultană a fost realizată o economie de 32 de muncitori. Este interesant de relevat că, la unele grupe, un muncitor lucrează simultan chiar și la 3 mașini.

Aceste măsuri, ca și altele, s-au reflectat direct, în primele 8 luni ale anului, în sporirea indicelui de utilizare a mașinilor, în folosirea lor la parametrii înalți. Pe ansamblul întreprinderii, indicii de utilizare planifi-

cați au fost nu numai atinși, ci și depășiți. În loc de 87,5% cît este planificat, indicele atins a fost de 87,7% (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Indici de utilizare a unor grupe de mașini în perioada 1 ianuarie — 31 august 1979

Grupa de mașini	Indice de utilizare %
În secții de bază (inclusiv scolarie)	89,0
— strunguri Carusel	96,5
— mașini de frezat și alezat orizontal	99,5
— strunguri paralele	94,5
— freze verticale	83,0
— mașini de găurit verticale	69,0
În secții indirect productive (atelierelor de întreținere)	75,7
— strunguri paralele	78,0
— freze verticale	76,0
— mașini de rectificat	66,7
— mașini de găurit	66,7
Total întreprindere	87,7

Întreaga activitate desfășurată pe primele 8 luni ale anului în ce privește mai buna folosire a personalului și utilizarea mai din plin a zestrei tehnice din dotare s-a făcut resimțită în mod evident și în nivelul de îndeplinire a indicatorilor de plan (tabelul nr. 2). Ca urmare a depășirilor înre-

Tabelul nr. 2

Realizarea principalilor indicatori de plan în perioada 1 ianuarie — 31 august 1979

Indicatorul	Nivelul de realizare față de plan %
Producția fizică (pompe centrifugale)	108,0
Producția netă (7 luni)	101,3
Productivitatea muncii (calculată la producția netă)	101,1
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (7 luni) lei	-6,5
din care:	
cheltuieli materiale (lei)	-0,5
Producția marfă	100,9
Beneficiu net (calculat la producția marfă vîndută și încasată) 7 luni	102,4

gistrate la principalii indicatori de plan, întreprinderea a realizat, în perioada analizată, un spor suplimentar la producția industrială de peste 17,5 milioane lei și de 1,21 mil. lei valută la export.

Dar, în perioada analizată, s-au manifestat și unele neajunsuri. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, la unele grupe de mașini nu s-au atins indicii de utilizare obținuți pe ansamblul întreprinderii, aceștia situîndu-se chiar cu mult sub sarcina planificată. Atît la secțiile de bază, cît și la cele indirect productive, la mașini de găurit verticale, freze verticale, mașini de rectificat etc. indicii de utilizare s-au situat abia între 66 și 78%; un fond însemnat din timpul disponibil a rămas în

L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 18)

CONCENTRAREA EFORTURILOR PE OBIECTIVELE PRINCIPALE

— o cerință a scurtării duratelor de execuție,
a creșterii eficienței investițiilor —

EFECTELE concentrării eforturilor pe obiectivele de investiții principale — și ale scurtării duratelor de execuție pe care le determină — asupra eficienței cu care sînt alocate fondurile de investiții nu sînt nici directe, nici simple de identificat și evaluat, mai ales în dinamică. Continuăm acțiunea noastră*) cu analiza influențelor pe care le determină în timp — în faza de execuție a noilor capacități — concentrarea eforturilor de lucru și scurtarea duratelor de execuție asupra eficienței investițiilor.

Determinarea influenței factorului timp asupra eficienței investițiilor

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, factorul timp are influență favorabilă asupra eficienței cu care se investesc fondurile alocate în cazurile în care duratele de execuție sînt scurte față de duratele planificate (normate) sau nefavorabilă cînd perioada de timp amîntită este prelungită în mod nejustificat peste prevederi.

Calculul efectelor economice pozitive sau negative — în funcție de scurtaarea, respectiv prelungirea duratei de realizare a investițiilor — se efectuează în practica curentă a sistemului informațional actual în funcție de nivelele de producție și de acumulările prevăzute. Această metodă de calculare și raportare a sporului sau pierderilor — de producție și acumulări — are în vedere perioada de devansare a punerii în funcție, respectiv perioada de la expirarea termenului planificat de dare în exploatare a obiectivelor productive și pînă la punerea lor efectivă în funcțiune. Acest calcul este diferit de la investiție la investiție, în funcție de baza de calcul avută în vedere:

— fie în funcție de volumul producției și acumulărilor planificate prin planul național unic pentru a se realiza în perioada după punerea în funcțiune a capacităților stabilite în documentațiile tehnico-economice;

— fie în funcție de prevederile din graficul de realizare a indicatorilor tehnico-economici, anexă la documentația tehnico-economică aprobată;

— fie convențional, în funcție de capacitatea de producție prevăzută a fi dată în exploatare, care de obicei este dată pentru o perioadă de un an.

După părerea noastră, asemenea calcule sînt orientative în prima și ultima variantă și mai exacte în varianta a doua, care are în vedere condițiile normate de punere în funcțiune a obiectivului de investiții și de stabilire a indicatorilor tehnico-economici anali-

zați. În aceste condiții se poate aprecia că sistemul actual de evidență — contabilă și statistică — trebuie mai bine organizat pentru a răspunde la sarcina de urmărire și reflectare a modului de realizare a indicatorilor tehnico-economici proiectați, pentru a putea pune în evidență dacă fondurile de investiții au dat rezultatele scontate stabilite la luarea deciziei de investiții. Un exemplu al neajunsurilor — din acest punct de vedere al actualei metodologii îl constituie și varianta a treia de calcul a producției obținută suplimentar (respectiv pierdută pe baza capacității de producție restante prevăzută a fi pusă în funcțiune) care se utilizează în prezent în sistemul statistic de urmărire și raportare a datelor, și pe care o considerăm susceptibilă de perfecționări avînd în vedere că nu este foarte exactă. Această afirmație este justificată de faptul că un asemenea calcul nu ține seama de eșalonarea în timp a nivelului proiectat al indicatorilor economici și financiari, luîndu-se automat în calcul nivelul maxim.

Pentru a reflecta influența favorabilă a factorului timp asupra volumului fondurilor investite pot fi efectuate calcule economice**) care să aibă în vedere, așa după cum se arată mai sus, condițiile normate prevăzute: durate normate de realizare a investițiilor coeficient — normativ al eficienței economice etc.

Ele ar permite prevederea volumului fondurilor de investiții ce poate fi redus în perioada de perspectivă și stabilirea mai fundamentată a volumului investițiilor și al fondurilor necesare. Un asemenea calcul de eficiență economică al concentrării fondurilor de investiții în vederea accelerării dării în exploatare a noilor obiective de investiții și reducerii duratelor de realizare a acestora, permite deci evaluarea mult mai corectă a resurselor suplimentar eliberate din circuitul economic, inclusiv de la organizațiile de construcții montaj în urma scurtării ciclului de construcție.

Normative actualizate pentru toate categoriile de lucrări

STABILIREA resurselor financiare ce se pot elibera prin scurtaarea duratelor de realizare a investițiilor presupune însă existența unor normative cât mai temeinic fundamentate. Aceasta se impune cu o deosebită stringență, mai ales în condițiile creșterii de la o perioadă la alta a volumului și complexității investițiilor. Înțelegem prin aceasta normative pentru totalitatea categoriilor de lucrări, care să fie — periodic sau ori de cîte ori este necesar — îmbunătățite.

Este vorba în principal de normative privind: durata de construcție și de realizare a obiectivelor, investiția specifică, construcția specifică, termenul de recuperare, durata de asimilare a noilor capacități de producție, cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă, ponderea cheltuielilor materiale, aportul valutar net pentru produsele destinate exploataării etc. Acțiunea este cu atît mai necesară cu cît asemenea normative, deși trebuiau elaborate pe ramuri, subramuri și unități sau activități care se încadrează în ramurile sau subramurile respective și grupate pe obiective similare după mărirea capacităților și natura lucrărilor încă din anul 1971, ele nu există nici astăzi în toate cazurile sau nu sînt actualizate la zi.

În acest context, o problemă de mare importanță în calculele de eficiență economică a investițiilor (îndeosebi în alegerea între diferite alternative de investiții sau variante ale aceleiași investiții și deci în dimensionarea cît mai

*) Primele patru părți ale acestei acțiuni au fost publicate în „R. E.” nr. 21, 23, 27 și 30/1979.

**) Vezi partea a patra a acestei acțiuni în „R. E.” nr. 30/1979. În mod analog cu formulele propuse anterior, se apreciază că pentru a determina efectele economice ale reducerii în faza de execuție a volumului imobilizărilor în investiții neterminate ca urmare a accelerării punerii în exploatare a obiectivelor productive și neproductive, respectiv reducerii duratelor normate de realizare a acestora, se propune următoarea formulă de calcul:

$$E = K_n (I_n \cdot D_n) - I \text{ ef. Def.}$$

în care: K_n — coeficientul normativ al eficienței economice a investițiilor; I_n și I_{ef} — mărirea mediei normative și proiectată (sau efectivă) a investițiilor pe perioada construcției; D_n și D_{ef} — durata normată (planificată) și, respectiv, efectivă de execuție a construcției.

rațională a fronturilor de lucru aferente), este stabilirea mărimii coeficientului normativ al eficienței economice a investițiilor folosit în determinarea factorului timp, pentru corectarea din acest punct de vedere a valorilor incluse în calculul eficienței economice a investițiilor. În prezent, potrivit normelor în vigoare în practica proiectării din țara noastră influența factorului timp își găsește o expresie cantitativă prin corectarea datelor care privesc mărimea investițiilor efectuate în perioada de construcție a obiectivelor pe baza unui coeficient de mărimea 0,15 denumit „aport mediu anual al investițiilor la creșterea plusprodusului”. Dat fiind că mărimea aceluși coeficient, deși a fost stabilită acum 12 ani doar în mod provizoriu, nu a fost definitivată nici pînă în prezent, ne propunem în cele ce urmează să facem unele aprecieri asupra mărimii și fundamentării sale avînd în vedere importanța pe care o are în alegerea unei dimensiuni sau alteia a fronturilor de lucru la beneficiar.

Coeficientul de actualizare în concordanță cu ritmul de creștere a venitului național

PENTRU FUNDAMENTAREA acestui important normativ ce se utilizează în mod curent în practica de proiectare, avizare și aprobare din țara noastră, este necesar să fie avute în vedere particularitățile concrete care caracterizează procesul reproducției în cadrul economiei naționale. De asemenea, se cer avute în vedere și datele din planurile de perspectivă elaborate în prezent. Mărimea acestui coeficient este o rezultată a proceselor complexe, proprii mecanismului de ansamblu al producției sociale. Este vorba de faptul că cerințele înfăptuirii reproducției largite determină societatea să cheltuiască nu numai volumul de muncă necesar obținerii producției de bunuri de consum, dar și o cantitate de muncă destinată creării de noi mijloace de producție și care — utilizate în perioada următoare — asigură economisirea muncii și creșterea producției. În acest proces trebuie avut în vedere și faptul că durata de desfășurare a proceselor de producție crește, durata în decursul căreia o anumită cantitate de muncă, nu dă încă rezultate utile. Pe această perioadă, dacă fondurile investite nu ar fi fost scoase din circuitul economic, s-ar fi putut obține mai devreme economii de muncă care, fie că ar oferi posibilitatea sporirii consumului curent, fie că — utilizate pentru perfecționarea tehnică a producției în alte sectoare — ar putea aduce, la rîndul lor, noi economii. Iată de ce, la calcu-

lul acestui coeficient, se cer avuți în vedere unii indicatori care caracterizează economia în ansamblul ei (tabelul nr. 1). În cazul adoptării unui coeficient de creștere a producției de 0,1 (10%), cresc cheltuielile totale de muncă pentru întreaga producție anuală, inclusiv cele corespunzătoare acumulărilor pentru fonduri de producție suplimentare (tabelul nr. 2). Din datele prezentate în cele două tabele rezultă

torului timp pentru calculele de eficiență. În această perioadă venitul național crește într-un ritm mediu anual de circa 8%. Pornind de la considerențele anterioare, prin care se aprecia necesar ca nivelul coeficientului de „actualizare” să fie stabilit la nivelul ritmului de creștere a venitului național, adoptarea unei asemenea măsuri s-ar justifica prin faptul că venitul național include în cea mai mare parte in-

Tabelul nr. 2

Varianta (i)	Cheltuieli pentru reproducția simplă (Ci)	Cheltuieli pentru reproducția largită (Fi)	Cheltuieli totale pentru producție anuală Ci + Fi = Pi	Ponderea acumulărilor pentru fonduri ale producției totale		Eficiența economică relativă a suplimentului de fonduri de producție
				in cheltuieli	Pi	
I	95	345 × 0,1 = 34,5	95 + 34,5 = 129,5	34,5	= 26,6%	—
II	98	355 × 0,1 = 35,5	98 + 35,5 = 133,5	35,5	= 26,5%	3/1 = 300%
III	94	365 × 0,1 = 36,5	94 + 36,5 = 130,5	36,5	= 27,8%	1/1 = 100%

că adoptarea celei de-a doua variante, deși presupune o reducere a ratei fondurilor de producție acumulate, determină o creștere a cheltuielilor totale ce trebuie să le efectueze societatea pentru a obține bunurile necesare. În același timp, ca urmare a eficienței economice relativ mai ridicate a fondurilor de producție, se produce o reducere a cheltuielilor totale de muncă. Fenomenul este cu totul altul în cazul alegerii variantei a III-a, cînd în condițiile unei eficiențe scăzute a fondurilor de producție, creșterea ratei acumulărilor presupune, de asemenea, o sporire a cheltuielilor totale de muncă, care poate fi înlăturată numai cu prețul micșorării ritmului de creștere a producției.

Utilizînd criteriile și corelațiile anterioare prevăzute este posibilă și determinarea cantitativă a influenței factorului timp. Astfel, folosind posibilitățile pe care le oferă planificarea de perspectivă din țara noastră — datele bilanțelor materiale, nivelurile de creștere privind forța de muncă și productivitatea muncii etc. — pot fi determinate ritmurile. În determinarea ritmurilor creșterii economice, pentru perioadele viitoare, cheltuielile de muncă pentru producția largită (acumulările) trebuie astfel folosite încît să asigure obținerea unor efecte cel puțin echivalente cu proporțiile creșterii economice. Echivalarea valorilor distribuite diferit în timp se asigură tocmai de coeficientul de „actualizare”. Apare deci că acest coeficient reprezintă o limită minimă a eficienței investițiilor efectuate pe întreaga economie națională, corespunzător ritmului optim de creștere economică prevăzut în planul de perspectivă privind dezvoltarea economică a țării ***).

Cunoscînd criteriile care stau la baza determinării mărimii factorului timp și avînd în vedere nivelurile de dezvoltare ale economiei naționale în perioada 1971—1980, se poate evalua coeficientul de măsurare a influenței fac-

fluența factorului timp. Avînd în vedere că nu există o relație directă între produsul pentru societate, creat în cadrul oricărei ramuri, și volumul investițiilor alocate ramurii respective, coeficientul de „actualizare”, care reflectă procese macroeconomice, este unic pentru întreaga economie națională.

Ca urmare, aplicînd corelația dintre ritmul de creștere al venitului național și coeficientul eficienței investițiilor la datele privind planul de dezvoltare a economiei naționale, se confirmă afirmațiile anterioare. Astfel, raportînd partea din sporul venitului național destinată dezvoltării (rata acumulării = 0,3) previzionat pentru perioada 1971—1980, la fondul de investiții din sfera productivă, luat la un decalaj de 2 ani — considerat ca necesar pentru obținerea efectelor maxime scontate, respectiv 1969—1973, rezultă un coeficient de eficiență de 0,08 adică același ca și ritmul previzionat pentru creșterea venitului național în această perioadă. Rezultă că mărimea coeficientului de eficiență, care cuantifică influența factorului timp, de 0,08 este mai mică decît nivelul 0,15 stabilit provizoriu în 1967 prin instrucțiunile C.S.P. și M.F. așa cum s-a arătat mai înainte. Acesta reflectă mai bine — după părerea noastră — principalele corelații caracteristice procesului reproducției socialiste largite ce se desfășoară în țara noastră în etapa analizată. Utilizarea unui coeficient de 0,08 în calculele de eficiență apreciem că ar înlătura exagerările ce pot duce la subevaluarea sau chiar respingerea unor variante, care sînt acceptabile în condițiile prevăzute prin faptul că adăugîndu-se efectul „imobilizării” — care este mai mare cu cît coeficientul este mai mare — calculat pe perioada de construcție (potrivit aceluiași instrucțiuni la mărimea investiției), se reduce din eficiență. Este de subliniat că cercetările întreprinse în ultimul timp și în alte țări socialiste tind să promoveze în calculele de eficiență economică a investițiilor tocmai ritmul mediu anual de creștere a venitului național considerat ca mărime — echivalent a coeficientului de „actualizare” care reflectă factorul timp.

dr. Alexandru OLTEANU
director în Banca de Investiții

Tabelul nr. 1

Varianta (i)	Cheltuieli pentru producția anului respectiv, în miliarde ore muncă/an (exclusiv acumulări)	Fonduri de producție — în miliarde ore muncă
I	95	345
II	98	355
III	94	365

***) Aceasta se poate reprezenta sub forma următoarelor formule:

$$Y = \frac{\Delta V}{I} = \frac{\Delta V}{V}$$

în care: Y — rata acumulării investițiilor în venitul național; ΔV — creșterea venitului național; I — volumul investițiilor în sfera productivă.

Un factor de îmbunătățire a utilizării forței de muncă și a capacităților de producție

FOLOSIREA UNOR NORME DE MUNCĂ FUNDAMENTATE ȘTIINȚIFIC ÎN ACTIVITATEA DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

NORMAREA MUNCII. așa cum se știe, ocupă un loc important în activitatea de organizare științifică a producției. Importanța sa rezidă în aceea că, stabilind din timp, prin plan, pentru fiecare fază, operație, produs, activitate consumul de muncă vie, în condițiile date de înzestrare tehnică și de organizare, mobilizează colectivele de oameni ai muncii spre o folosire mai rațională a fondului total de timp de muncă.

Normele de muncă, avind un caracter dinamic, sub influența măsurilor de creștere a nivelului tehnic și de organizare a producției și muncii, trebuie să țină seama de modificările factorilor care le condiționează dimensiunile, cu alte cuvinte, trebuie să fie, la timpul potrivit, reexaminare, perfecționate, iar cele depășite să fie înlocuite. Tocmai aceste aspecte s-au avut în vedere atunci când s-a analizat situația normării muncii la **Întreprinderea textilă din Galați**, unde necesarul de muncitori ocupați în activitatea de întreținere și reparații fusese stabilit, atât cantitativ cât și calitativ — pe structura meseriilor — pe baza normativelor elaborate cu mulți ani în urmă, măsură ce a devenit nemobilizatoare atât în ce privește utilizarea rațională a forței de muncă, cât și a capacităților de producție. Elaborarea unor normative noi privind lucrările de întreținere și reparații ale fondurilor fixe (1977) a impus reconsiderarea situației existente prin prisma determinării unui necesar real de forță de muncă antrenată în această activitate în anul 1978 și în anii următori.

Argumente pentru îmbunătățirea normării

STUDIUL a cuprins trei mari sectoare din întreprindere: filatură, țesătorie și finisaj. Această precizare se impune, întrucât sistemul de întreținere și reparații fiind descentralizat, secțiile de producție asigură și ele executarea unor asemenea lucrări (revizii tehnice și reparații curente).

Folosirea nerațională a forței de muncă antrenată în efectuarea lucrărilor de întreținere și reparații la principalele mașini din cele trei secții se datoră nu numai practicării unor norme de muncă elaborate cu mulți ani în urmă, ci și unor lipsuri în planificarea și organizarea pregătirii și executării acestor lucrări. Astfel, deși secția mecano-energetică elabora, pe baza normativelor de muncă pentru lucrări de reparații, planurile de reparații pentru toate secțiile în care se prevedeau mașinile ce trebuiau să intre în reparații, natura lucrărilor de reparații și termenii la care trebuiau executate acestea, secțiile de producție, de regulă, nu respectau aceste planuri și efectuau lucrările de reparații după un sistem sui-generis, sistemul zi-mașină, în condițiile căruia în fiecare zi intra în reparație o mașină. Deși se făceau revizii tehnice, la sfârșitul acestora nu se întocmeau, de regulă, fișe de constatare în care să se indice natura următoarei lucrări ce trebuia să se execute, gradul acesteia, iar când acest lucru se făcea, nu se arăta data la care trebuia să se execute lucrarea respectivă. Aceste termene erau lăsate la latitudinea conducerii secțiilor de producție. O asemenea stare de lucruri nu putea să nu influențeze negativ activitatea secțiilor de producție. Utilajele de producție ieșeau din funcțiune înainte de termen, avea loc o prelungire a timpului de staționare a utilajelor și mașinilor în reparații, întrucât nefiind planificate datele lucrărilor de reparații, nu se putea asigura o organizare științifică a acestor lucrări.

În sfârșit, în documentele folosite pentru predarea-primirea utilajului în și din reparații nu se inserau date care prezintă o importanță deosebită pentru analiza modului în care este folosită forța de muncă antrenată în lucrări de reparații (for-

mația de lucru, timpul efectiv lucrat, categoria de încadrare a membrilor formației de lucru etc.). Volumul de muncă consemnat pentru lucrările de întreținere și reparații era denaturat și datorită faptului că în echipele de curățitori-mașini erau încadrate muncitoare retribuite de secția de producție respectivă (de exemplu filatură), munca prestând-o însă pentru secția mecano-energetică.

Repartizarea lăcătușilor-mecanici pe secții de producție și feluri de intervenții-lucrări era necorespunzătoare, în sensul că în secțiile de producție cu utilaje vechi — filaturi A și B — erau repartizați muncitori cu categorii mari de calificare (5—6), în timp ce la secțiile cu utilaje moderne, cu un înalt grad de tehnicitate, automate, cum este cazul filaturii B₂, lucrările de întreținere și reparații erau executate de lăcătuși-mecanici cu categorii mici de calificare. Un alt aspect, cu implicații deosebite asupra nivelului de folosire a mașinilor și utilajelor se referă la faptul că reviziile tehnice le făceau muncitorii cu o calificare mai scăzută. Or, așa cum se știe, reviziile tehnice servesc și ca mijloc de stabilire a gradului de uzare a mașinilor atins în momentul efectuării acestor revizii, ca pe baza lor să se stabilească natura următoarelor intervenții — lucrări de reparații ce trebuie să se execute.

Acestea au fost numai unele din cauzele care au generat o folosire nerațională a forței de muncă utilizată în executarea lucrărilor de întreținere și reparații, cu implicații negative asupra gradului de utilizare a capacităților de producție din secții.

Criterii ce au stat la baza fundamentării noilor normative

PE BAZA unor normative departamentale elaborate în anul 1977 și a normelor pe feluri de lucrări corespunzătoare acestor normative s-a trecut la fundamentarea necesarului de muncitori și maștri pentru lucrările de întreținere și reparații la parcul de mașini, utilaje etc. existent în întreprindere pe anul 1978. Acest necesar va trebui să fie corectat pentru anii următori în funcție de condițiile concrete existente în întreprindere (natura lucrărilor ce trebuie executate conform ciclurilor de reparații, mutațiile care au loc în parcul de mașini și utilaje etc.).

Pe baza normativelor de muncă, necesarul de personal muncitor a fost normat pe principalele meserii participante la lucrările de întreținere și reparații pentru toate secțiile de producție existente în întreprindere. Din tabelul nr. 1 rezultă situația existentă înainte de introducerea noilor norme (1978), precum și cea realizată după această introducere, pentru meseriile lăcătuși de întreținere — reparații și curățitori mașini. Faptul că analiza s-a oprit numai la cele două categorii de meserii se explică prin aceea că acestea reprezintă circa 85% din totalul muncitorilor antrenați în aceste lucrări în secțiile amintite. La aceasta se mai adaugă încă un fapt și anume că pentru celelalte meserii nu există diferențe substanțiale între numărul existent și cel normat. Diferență mare, așa cum rezultă și din tabel, se observă la maștri, unde față de un singur maistru pentru toate secțiile, cât exista conform normativelor vechi, s-a normat pentru fiecare secție câte un maistru, în total deci 8 maștri. Decizia de a norma pentru fiecare secție de producție câte un maistru pentru lucrările de întreținere și reparații s-a luat plecând de la rolul deosebit de important pe care îl are maistrul în organizarea, coordonarea și îndrumarea echipelor de muncitori de la aceste lucrări.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Tabelul nr. 1

Situația comparativă a personalului muncitor din activitatea de întreținere și reparații pe meserii și secții

Meserii	S E C T I I																		Total	Dif.																								
	Filatura A		Filatura B ₁		Filatura B ₂		Tesătoria A		Tesătoria C		Tesătoria D		Tesătoria E		Bobinat		Răsucit				Finisaj		Secția întreținere reparații																					
	Nr.	Dif.	Nr.	Dif.	Nr.	Dif.	Nr.	Dif.	Nr.	Dif.	Nr.	Dif.	Nr.	Dif.	Nr.	Dif.	Nr.	Dif.			Nr.	Dif.	Nr.	Dif.																				
	EN	+	EN	+	EN	+	EN	+	EN	+	EN	+	EN	+	EN	+	EN	+			EN	+	EN	+	EN	+																		
Lăcătuși la lucrări de reparații	17	11	6	15	11	4	23	19	4	15	15	—	21	16	—	5	6	6	—	10	9	—	3	2	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	15	7	8	—	31				
Curățitori mașini	0	5	—	3	9	5	—	4	11	9	—	2	—	2	2	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	26	—	5					
Mașinist condiționare	3	1	—	—	3	3	—	—	3	3	—	—	—	1	1	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	18	—	—				
Lăcătuși suflători	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—			
Lăcătuși întreținere cărucioare - finisaj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—		
Maiștri întreținere	1	1	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	—	7	
Lăcătuși reparații accidentale	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	—	—
<i>Economie efectivă (personal muncitor)</i>																						181	154	9	36																			

27

Aplicarea în anul 1978 a noilor norme de muncă în activitatea de întreținere și reparații în întreprinderea gălățeană a avut, în primul rând, drept urmare o economie relativă de 36 de muncitori, din care cel mai mare număr, așa cum rezultă din tabelul nr. 1, s-a realizat la meseria lăcătuși la

rînd prin creșterea substanțială a volumului de producție în urma lichidării orelor de staționare a mașinilor și utilajelor datorate reparațiilor accidentale și este prezentată în tabelul nr. 2. Este evident că punerea pe baze științifice a activității de întreținere și reparații și introducerea unor norme de muncă care să reflecte nivelul existent de organizare a producției și muncii și gradul de tehnicitate a utilajelor și mașinilor, a avut drept urmare scăderea numărului de ore-normă de staționare în reparații planificate a acestora, dar în același timp a lichidat complet perioadele de staționare datorită ieșirii din funcțiune înainte de termen a mașinilor și utilajelor și deci necesității efectuării unor reparații accidentale. Astfel la secția „Filatura A” asistăm la lichidarea reparațiilor accidentale, care în anul 1977 au reprezentat 2 721 322 ore de staționare în reparații a mașinilor și utilajelor din această secție, ceea ce înseamnă o creștere a timpului de funcționare a capacității de producție din cadrul secției. Situația este similară la secția Filatura B₁, unde utilizarea extensivă a capacității de producție a crescut cu 347 276 ore-fus. **Plusul de producție** obținut este pentru secția Filatura A de 35 531 kg/fire anual (1 607 170 ore-fus x 22,1 gr./oră-fus), iar pentru secția Filatura B₁ de 7 681 kg/fire anual (347 276 ore-fus x 22,12 gr./oră-fus).

Economii substanțiale s-au obținut și la **fondul de retribuire**. În total volumul acestor economii se ridică la 49 400 lei/lunar, ceea ce pe o perioadă de un an înseamnă o economie la fondul de retribuție de 592 800 lei. Această economie reprezintă însumarea retribuțiilor celor 31 de lăcătuși la lucrări de întreținere și reparații (31 x 2 000 x 12 = 744 000 lei anual) și celor 5 curățitori mașini (5 x 1 600 x 12 = 96 000 lei anual), deci în total 840 000 lei anual, din care s-a scăzut creșterea fondului de retribuire 247 000 lei anual, ca urmare a creșterii numărului de personal la unele meserii și anume: 7 maiștri x 2 400 x 12 = 201 600 lei anual + 1 mașinist-condiționare x 1 800 x 12 = 21 600 lei anual, + 1 lăcătuș reparații accidentale x 2 000 x 12 = 24 000 lei anual, deci un total de 201 600 + 21 600 + 24 000 = 247 200 lei anual. Economia absolută la fondul de retribuire este de 840 000 - 247 000 = 592 800 lei.

Practica organizării și desfășurării activității de întreținere și reparații în prima jumătate a anului 1979 a confirmat încă o dată în plus pe deplin necesitatea practicării unor norme de muncă ca parte integrantă a organizării științifice a muncii care să țină pasul cu schimbările care au loc în organizarea producției și în nivelul tehnic al utilajelor în continuă perfecționare.

prof. dr. P. VAGU,
conf. F. ȘIPOȘ,
lector univ. A. OLARU
Universitatea din Galați
ing. I. GEORGESCU
director tehnic
Întreprinderea textilă Galați

Tabelul nr. 2
Volumul de producție ca urmare a lichidării activității de întreținere și reparații în anul 1978

Indicadori	S E C T I I			
	A		B ₁	
	In condițiile normative	In situația practică	In condițiile normative	In situația practică
	epuiză-energetică	de secție	normative	practică
			normative	practică
Ore normale de staționare în reparații	Rt Rc 1320 4564 2240	55x8x12=5280 5280	1248 4160 2680	52x8x12=4992 4992
Creația anuală	1320+4384+ 2240=7944	55x8x12=5280 5280x418= 2207040	1248+4160+ 2680=7488	52x8x12=4992 4992x400= 1996800
	7944x418 fus/oră modii=330592		7488x400 fus/oră modii=2995200	
Reparații accidentale 1977	—	2721322	—	1305676
Total ore-fus staționare	3320592	4928362	2995200	3302476
eficiența economică (apoi de producție)	3320592 x 22,1 gr./fus/ oră	4928362 x 2,1 gr./fus/ oră	2995200 x 22,12 gr./fus/ oră	3302476 x 22,12 gr./fus/ oră
	73585 kg	104916 kg	65369 kg	73050 kg
	+ 35531 kg		+ 7681 kg	

lucrări de reparații (—31), cele mai importante reduceri obținându-se în secțiile de filat și țesut. Întrucât la alte meserii, pentru asigurarea unui nivel calitativ corespunzător lucrărilor de întreținere și reparații (mașinist condiționare, lăcătuși reparații accidentale, maiștri), numărul normal al acestora —30 — este mai mare decât cel existent în momentul efectuării studiului — 21 —, economia efectivă este de 27 de muncitori. Paralel cu reducerea numărului de muncitori din activitatea de întreținere și reparații, mai buna organizare și executare a acestor lucrări a avut ca urmare îmbunătățirea utilizării capacităților de producție existente în secțiile de producție.

Eficiența măsurilor întreprinse

EFICIENȚA ECONOMICĂ a introducerii unor norme de muncă fundamentate științific pentru lucrările de întreținere și reparații, la întreprinderea amintită, se exprimă în primul

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

„Dezvoltarea economico-socială este condiționată în mod nemijlocit de ridicarea cunoștințelor profesionale și tehnice, a nivelului de cunoștințe generale ale muncitorilor și țăranilor, al tuturor celor ce sînt chemați să asigure dezvoltarea materială și spirituală a țării“.

NICOLAE CEAUSESCU

CALIFICAREA ȘI EDUCAȚIA — FACTORI INTENSIVI AI DEZVOLTĂRII

ECONOMIA ROMĂNEASCĂ, a cărei dezvoltare a cunoscut prestigioase înfăptuiri, va realiza în cincinalul următor — potrivit Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cît și celorlalte documente programatice, noi și însemnate progrese. Se relevă accentuarea cu deosebire a laturilor calitative ale producției, ale întregii activități, dezvoltarea în perspectivă urmînd să se asigure cu precădere pe cîi intensive. Această însemnată orientare a creșterii economiei se fundamentează pe realități evidente: importante acumulări cantitative, o bază tehnico-economică puternică, ridicarea pregătirii forței de muncă etc.

Între factori cu acțiune intensivă, creșterea gradului de calificare a personalului — proces de mare amplitudine, ce relevă noi și variate aspecte în contextul revoluției științifice și tehnice contemporane, se înscrie cu un rol tot mai însemnat. Care sînt principalele sale premise, cum a evoluat în timp și va evolua în perspectivă acest rol — iată cîteva aspecte asupra cărora ne vom opri în cele ce urmează.

Dinamica procesului de calificare

O SCURTĂ RETROSPECTIVĂ ISTORICĂ oferă posibilitatea evidențierii etapelor mai importante pe care le-a cunoscut procesul de calificare în evoluția sa. Nivelul tehnic și modul de organizare ale producției au constituit principalele elemente de referință în orientarea și desfășurarea calificării. De exemplu, în perioada încheierii primelor elemente de muncă cu specific industrial, pe fondul maturizării relațiilor

tante mutații în conținutul muncii și, corespunzător, în structura pregătirii profesionale. Specializarea îngustă este astfel treptat eliminată în favoarea unei perspective mai largi asupra procesului productiv. Acest fapt a impus și impune ridicarea nivelului pregătirii profesionale a muncitorilor în sensul lărgirii ariei de cuprindere și a orizontului cunoștințelor de specialitate, al extinderii acestor cunoștințe asupra unor noi domenii ale științei și tehnicii. Muncitorului din ziua de astăzi îi revin — din ce în ce mai mult și într-un număr tot mai mare de ramuri ale producției — sarcini de supraveghere, control și întreținere a instalațiilor. Fără a necesita eforturi fizice deosebite, aceste activități presupun o temeinică cunoaștere a mașinilor și instalațiilor, a proceselor tehnologice, precum și un consum mai mare de energie nervoasă, atenție, spirit de orientare și capacitate de decizie sporite. Dobîndesc astfel contururi reale previziunile clasiceilor marxiști care, la timpul lor, apreciau că „...Schimbarea felului de muncă (...) impune ca o problemă de viață și de moarte necesitatea de a recunoaște alternarea felului de muncă și, prin urmare, pregătirea cît mai multilaterală a muncitorului ca o lege socială generală a producției și de a adapta relațiile realizării normale a acestei legi“¹⁾.

Analiza dinamicii procesului de calificare în diferite perioade istorice, vedește, deci, intercondiționarea organică ce ia naștere, în plan general, între dezvoltarea mijloacelor de producție, conținutul muncii și pregătirea profesională. În mod concret realizarea amplului proces de industrializare a țării a schimbat substanțial ponderea diferitelor ramuri ale economiei în crearea venitului național: de la 30,8% — industrie, 4,4% — construcțiile, 33,1% — agricultura și 6,5% — transporturile și telecomunicațiile în 1938, la 60,7% — industrie, 10,7% — construcțiile, 16,3% — agricultura și 5,7% — transporturile și telecomunicațiile în anul 1977. Mutații semnificative s-au produs și în cadrul unor ramuri ale economiei naționale. De exemplu, în perioada 1970—1977, la o creștere a producției globale industriale cu un ritm mediu anual de 12,3%, în ramura construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor, ritmul a fost de 16,7%; în electrotehnică acesta a fost însă 19,6%. Chimia a crescut și ea cu 18,0% în medie anual. Acestei dinamici a producției industriale pe ramuri subramuri i-a corespuns o creștere proporțională a personalului muncitor: în construcții de mașini cu 456 647 de persoane, iar în chimie cu 107 mii, față de 908 428 cît a fost creșterea pe ansamblul industriei; aceasta reprezintă pentru cele două ramuri peste 50% din totalul pe întreaga industrie. Mai departe, asemenea elemente noi care s-au afirmat și se afirmă în structura economiei, îndeosebi prin promovarea susținută a ramurilor purtătoare de progres tehnic, care valorifică superior potențialul de resurse al țării determină modificări de aceeași amplitudine în structura activităților și în nomenclatorul meseriilor care se practică. Relevantă în această direcție este repartizarea meseriilor în rețeaua școlilor profesionale în anul 1979²⁾: cele peste 500 de școli profesionale care funcționează în teritoriu — față de numai 327 școli de ucenici și ucenice în anul școlar 1946/1947, de exemplu — vor deschide peste o mie de cursuri.

Tabelul nr. 1

Corelația dintre gradul de instrucție și profesii în anul 1930

Gradul de instrucție	Agricultură	Industrie	Comerț	Alte profesii
Neștiutorii de carte	50,0	21,4	15,9	24,6
Instrucție extrașcolară	0,5	1,4	2,4	1,7
primară	47,5	63,9	57,5	43,5
secundară	1,1	0,3	15,0	10,0
profesională	0,4	3,8	6,3	5,9
universitară	0,1	0,3	1	3,9
alte școli superioare	0,1	0,4	0,7	1,5
nedecarată	0,3	0,4	0,4	0,8

Sursa: Sabin Manușă, „Știința de carte a populației României“, Institutul social român, 1936, p. 18.

capitaliste de producție și îndeosebi odată cu producția de seric, meșteșugarul artizan care realiza un produs în toate fazele sale tehnologice dar în condiții tehnice și de productivitate extrem de modeste este înlocuit de un tip nou de muncitor; acesta din urmă se specializează în executarea unui număr mic de operații, este mai productiv, dar are o perspectivă limitată asupra procesului de fabricație. Transformările ce s-au produs mai departe în structura producției au determinat modificări corespunzătoare în planul calificării. Un element de referință în acest sens îl constituie restrîngerea ariei cunoștințelor de specialitate, accentul fiind pus, cu precădere, pe repetarea în ritm înalt a acelorași operațiuni, în care munca fizică era predominantă. Caracteristic activității industriale din această perioadă este toamai sărăcirea muncii de elementul său propriu-zis creativ.

În procesul perfecționării continue și tot mai accelerate a mijloacelor de producție, extinderea mecanizării complexe, a automatizării și cibernetizării economiei a determinat impor-

industriale pe ramuri subramuri i-a corespuns o creștere proporțională a personalului muncitor: în construcții de mașini cu 456 647 de persoane, iar în chimie cu 107 mii, față de 908 428 cît a fost creșterea pe ansamblul industriei; aceasta reprezintă pentru cele două ramuri peste 50% din totalul pe întreaga industrie. Mai departe, asemenea elemente noi care s-au afirmat și se afirmă în structura economiei, îndeosebi prin promovarea susținută a ramurilor purtătoare de progres tehnic, care valorifică superior potențialul de resurse al țării determină modificări de aceeași amplitudine în structura activităților și în nomenclatorul meseriilor care se practică. Relevantă în această direcție este repartizarea meseriilor în rețeaua școlilor profesionale în anul 1979²⁾: cele peste 500 de școli profesionale care funcționează în teritoriu — față de numai 327 școli de ucenici și ucenice în anul școlar 1946/1947, de exemplu — vor deschide peste o mie de cursuri.

¹⁾ Marx, Engels, Opere, vol. 23, p. 498

Cursurile acestui an se vor desfășura în peste 15 ramuri de activitate, din care, corespunzător structurii economiei, 44% sînt în profil mecanic (inclusiv mecanica agricolă), 15% în profil electronic, 10,2% în construcții etc. Așa cum se desprinde din datele analizate, efectele pe care dinamica structurii economiei le determină în planul pregătirii profesionale a forței de muncă sînt ample. Ele au un caracter complex ce decurge atît din repartiția populației active pe ramuri și subramuri, din creșterea ponderii locurilor de muncă, care solicită o calificare superioară cît și din mutațiile ce intervin pe planul cunoștințelor specifice fiecărei profesii.

Pregătirea forței de muncă în profesiunile și la nivelul de calificare corespunzător cerințelor economiei se dovedește a fi în măsură tot mai însemnată o condiție fundamentală a progresului. Pentru a răspunde acestui imperativ, procesul de pregătire profesională trebuie să devanseze ritmul de perfecționare a mijloacelor de producție. Acest fapt corespunde unei realități evidente: generațiile care sînt instruite astăzi, în diferite forme de învățămînt, vor aplica în practică, numai după o anumită perioadă de timp, cunoștințele acumulate în timpul școlarizării. Necesitatea realizării concordanței tot mai depline între nivelul de tehnicitate al producției și gradul de calificare, în perspectivă, este accentuată de amplul proces de perfecționare în continuare a bazei tehnico-materiale. Gradul de calificare poate fi considerat ca factorul hotărîtor în asimilarea rapidă în producție a instalațiilor și echipamentelor moderne, în exploatarea acestora la parametrii proiectați, în utilizarea efici-

lumină faptul că gradul de înapoiere a economiei românești, caracterul preponderent agrar, precum și slaba dezvoltare a industriilor în perioada antebelică s-a datorat, printre alte cauze, nivelului de cultură foarte scăzut al populației.

Inscriindu-se cu unul dintre cele mai ridicate procente de analfabeți din Europa, țara noastră nu intrunea premisele pentru ca marea majoritate a populației active să se califice în meserii cu specific industrial și, cu atît mai puțin, în ramurile purtătoare de progres tehnic. Recensămîntul populației efectuat în anul 1930 indică, de exemplu, un procent de analfabeți de 78%: procentul neștiutorilor de carte se situa în jurul valorii de 50% în agricultură dar și la nivelul de 21,4% în industrie și 15,9% în comerț (tabelul nr. 1). Nici ponderea persoanelor cu pregătire profesională (meserii însușite în procesul de învățămînt) în ramurile amintite nu prezenta o situație mai bună: 0,4% în agricultură, 3,8% în industrie și 6,3% în comerț. Analizînd raportul dintre muncitorii calificați și cei necalificați, pe ramuri ale industriei¹⁾ se relevă că, tot în 1930, muncitorii care dețineau un brevet de calificare, reprezentau numai 44,4% în industria extractivă, 63,3% în industria metalurgică, 19,2% în cea a lemnului, 25% în industria chimică, 24% în cea textilă etc. Or, cum puteau aceste sectoare ale industriei, celelalte sectoare ale economiei să se dezvolte în condițiile unui nivel de instruire al personalului atît de scăzut? Procesul dezvoltării economice sociale în perioada contemporană atît pentru țările industrializate cît și pentru cele în curs de dezvoltare vadește din plin însemnătatea asigurării economiei naționale cu cadre bine pregătite profesional, aceasta constituind o premisă de bază a pro-

Corelația dintre structura învățămîntului, stocul de învățămînt și dinamica veniturii naționale

Tabelul nr. 2

Anul	Populația totală	Populația în vîrstă de peste 12 ani	Nivelul școlii absolvite — număr de persoane						Stocul de învățămînt al națiunii în anii — învățămînt(*)	Venit național	
			Învățămînt superior	Licee	Școlii medii tehnice și altele specializate	Școlii profesionale și de meserii	Școlii generale	Școlii primare			
1936	17 489 453	13 495 630	213 723		628 303			1 139 299	11 514 225	66 131 456	100
1966	19 103 163	15 191 248	328 421	559 300	452 645		729 477	1 680 443	11 441 062	82 670 920	255
1977	21 559 416	16 908 637	383 691**)	954 630**)	405 322**)		1 065 948**)	3 259 761**)	6 864 637**)	87 287 258**)	688

*) anii-învățămînt s-au calculat prin produsul absolvenților unei anumite forme de învățămînt cu anii de școlarizare respectivi și însumarea pe toate formele de învățămînt

**) Pentru 1977, s-a calculat numărul absolvenților din perioada 1966/67—1976/77 care s-a adăugat la numărul existent în 1966 din care s-a scăzut un procent mediu al decedaților; evident că rezultatul calculului poate fi luat în considerație cu o anumită prudență necesară, practic numărul absolvenților și suma de ani de învățămînt înregistrînd creșteri mai mari.

Sursa: Recensămîntul populației din 1966. Rezultate generale, DCS 1969 și Anuarul statistic al R.S.R., 1978.

entă a resurselor materiale și umane ale societății. Cum în viitorul cincinal, potrivit obiectivelor stabilite în documentele programatice ale partidului, printre cele mai însemnate căi de sporire a eficienței activității economice, se înscrie utilizarea la indici superiori a fondurilor fixe, valorificarea deplină a rezervei existente, nivelul, de calificare a forței de muncă dobîndește, deci, noi și importante valențe de utilitate.

În această direcție trebuie subliniat că în unele ramuri ale economiei, media categoriei de încadrare a muncitorilor se menține încă la un nivel inferior mediei categoriei de încadrare a lucrătorilor,³⁾ fapt care reflectă o neconcordanță ce există între nivelul de tehnicitate al producției și cel al pregătirii profesionale a forței de muncă. În același sens acționează și un alt factor: ponderea hotărîtoare a populației tinere pe ansamblul personalului muncitor din industrie — efect nemijlocit al procesului de industrializare a țării — căreia îi sînt necesari ani de zile pentru obținerea unei calificări superioare. Neîndoielnic că realizarea unor corelații mai judicioase în acest cadru prin ridicarea gradului de calificare a forței de muncă poate pune în lumină însemnate rezerve în creșterea indicilor de utilizare a fondurilor fixe.

Sistemul de învățămînt adaptat exigențelor dezvoltării

INTR-O PERSPECTIVĂ LARGĂ, dezvoltarea economico-socială se află în strînsă interdependență cu nivelul de pregătire, cu nivelul cultural al unei națiuni, factor ce condiționează atît ritmul de asimilare a progresului tehnic cît și capacitatea proprie de inovare. O succintă investigație în timp pune limpede în

²⁾ vezi broșura „Rețeaua și profilul școlilor profesionale din Republica Socialistă România”, 1979, editată de revista „Învățămîntul liceal și tehnic profesional”

³⁾ vezi Alecu Al. Flores, Modificări și tendințe în structura clasei muncitoare din zona Iași sub impactul revoluției științifice și tehnice. Viitorul social, nr. 2/1979

⁴⁾ Situația clasei muncitoare din România, 1914—1944, București, Ed. politică, 1966, p. 473

gresului. Este de aceea, cu atît mai însemnată ampla acțiune de eradicare a greiei poveri moștenite de la vechiul regim — analfabetismul — ca o condiție fundamentală a propășirii țării. Acest proces a cuprins, în forme specifice, întreaga populație neștiutoare de carte a țării — de la oraș și sate —, a creat posibilități largi de afirmare învățămîntului românesc. De la lichidarea analfabetismului s-a trecut, într-un timp scurt, la generalizarea învățămîntului pe un număr din ce în ce mai mare de ani: 7, 8 și apoi 10 urmind ca în perspectiva anului 1990 să se generalizeze treapta a doua a învățămîntului liceal, ajungîndu-se astfel la o generalizare a învățămîntului de 12 ani. Prin aplicarea acestor măsuri, numărul elevilor cuprins în învățămîntul liceal a crescut de la 505 891 în anul școlar 1970/1971 la 1 039 050 în 1977/1978, ceea ce reprezintă circa o dublare, nivel care se amplifică și mai mult în perspectivă.

O trăsătură de bază a învățămîntului românesc o constituie legarea sa strînsă cu activitățile productive la toate nivelurile, desigur în forme specifice. Semnificațiile sociale și economice ale acestei orientări vizează mai multe obiective dintre care amintim: posibilitatea realizării unui contact permanent cu condițiile concrete de muncă, fapt care determină o micșorare a perioadei de adaptare în momentul începerii activității; eliminarea eventualelor neconcordanțe între structura cunoștințelor asimilate în școală și cunoștințele și deprinderile de muncă solicitate de activitatea productivă; creșterea contribuției concrete a elevilor din diferite forme de învățămînt la producerea de bunuri materiale necesare economiei.

Pentru a veni în întîmpinarea cerințelor economiei, învățămîntul liceal a fost profilat pe un registru mai larg de domenii în vederea specializării absolvenților. Schimbări semnificative se produc și la nivelul învățămîntului profesional; ponderea cea mai însemnată urmează să o ocupe în perspectivă pregătirea de muncitori calificați prin școlile profesionale — față de cursurile de calificare la locul de muncă. Această formă de instruire asigură un volum de cunoștințe teoretice mai mare, deopotrivă cu dobîndirea elementelor practice spe-

Cristian POPESCU

(Continuare în pag. 22)

EXTINDEREA BAZEI DE MATERII PRIME PENTRU CONSTRUCȚII

REALIZAREA amplului program de investiții pentru dezvoltarea accelerată economică-socială a țării în actualul cincinal și în perspectivă impune preocupări intense din partea tuturor specialiștilor pentru realizarea unei producții sporite de materiale de construcții. Valorificarea pe scară mai largă a resurselor naturale existente, prin găsirea și aplicarea de tehnologii și soluții constructive adecvate este menită să conducă la diminuarea cheltuielilor materiale, a consumurilor de fier-beton, ciment, mase plastice, materiale de zidărie etc., la realizarea unor importante economii de energie și combustibil.

Lucrările geologice desfășurate în ultimii ani, au pus în evidență importante volume de rezerve de roci pentru construcții, rezerve care conferă un grad de asigurare, în timp, satisfăcător. Totodată, industria lianților și a materialelor de zidărie are, practic, satisfăcute integral necesitățile de materii prime. În proiectul de Directive se acordă o atenție deosebită dezvoltării cât mai puternice a bazei de materii prime. În acest scop se are în vedere amplificarea activității de cercetare geologică cărora, conform prevederilor, li se vor aloca fonduri de 1.5—1.6 ori mai mari decât în actualul cincinal.

Identificarea și dimensionarea unitară a rezervelor

CONSTRUCȚIILE, în general, și industria materialelor de construcții, în special, valorifică o mare varietate de roci eruptive, metamorfice și sedimentare, fie în stare naturală (concasate sau fasonate), fie după prealabile transformări fizice sau chimice, pentru obținerea materialelor de zidărie, a lianților minerali etc. În prezent sînt tot mai mult căutate rocile cu greutate specifică mică, precum și cele expandabile, utilizate la obținerea betoanelor ușoare și a unor materiale izolatoare. Pentru asigurarea bazei de materii prime au fost executate lucrări de cercetare geologică în numeroase perimetre. Ținînd seamă de volumul mare pe care îl reprezintă în construcții aceste roci și produsele obținute din ele (ciment, var) s-a urmărit și determinarea unor surse repartizate cât mai uniforme pe teritoriul țării și situate cât mai aproape de locul de consum, pentru a reduce pe cât posibil transporturile costisitoare.

În scopul evidențierii resurselor de roci de construcție, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei a executat, la solicitarea consiliilor populare județene și a unor ministere, lucrări de cercetare suplimentare pentru depistarea de astfel de roci. Pentru a crea o imagine completă asupra resurselor de roci de construcții din țara noastră — s-au întocmit monografiile pe județe, unde, în afară de obiectivele cercetate și explo-

tările organizate, sînt evidențiate și zonele care prezintă perspective de a contura noi rezerve.

Drept rezultat au fost reperate importante rezerve de roci care, așa cum rezultă din tabelul nr. 1, conferă un grad de asigurare pe o perioadă îndelungată de timp.

O varietate de materiale cu largă folosință

REZERVELOLE DE ROCI DURE — utilizate în stare naturală în special la construcția și întreținerea drumurilor și căilor ferate, precum și la alte construcții, sub formă de blocuri, piatră brută, concasată și de pavaj — nu pot fi valorificate la maximum datorită unor situații specifice. Astfel granitele din nord-vestul Dobrogei ar putea asigura totalitatea cerințelor din estul Munteniei și sudul Moldovei atît cantitativ cît și calitativ, dacă ar fi rezolvat transportul direct pe calea ferată, cu evitarea transbordărilor din portul Brăila. Cu atît mai mult cu cît în prezent se constată tendința utilizării acestor roci concasate ca agregate pentru betoane, în special în zonele deficitare în agregate naturale, respectiv nisip și pietriș.

Dezvoltarea producției la un nivel care să permită și obținerea de agregate pentru betoane este posibilă prin extinderea capacității carierelor care au rezerve mari (Tăul Roșu și Cicirău-Maramureș, Saseni-Harghita) sau introducerea în circuitul economic a unor

rezerve conturate (Zam-Hunedoara, Piatra Tisei-Maramureș, Tarcău — Pîrîul Caprei-Bacău). Avînd în vedere faptul că actualele exploatări din Moldova, Muntenia și Oltenia nu asigură satisfacerea integrală a cerințelor din aceste zone, este necesar ca M.T.Tc., în calitate de mare consumator, cărăuș și coordonator de balanță, și M.E.F.M.C. să execute lucrări geologice pentru conturarea unor noi rezerve de calcare, gresii și granite în zonele deficitare.

Agregatele naturale pentru betoane grele, respectiv nisipul și pietrișul (coordonator de balanță fiind M.E.F.M.C.) constituie, sub aspect calitativ, principalul material de construcție, a cărui exploatare se realizează în numeroase puncte de lucru (balastiere aparținînd M.E.F.M.C. și consiliilor populare județene) situate, de obicei, în albiile râurilor și a Dunării. Ținînd seama de volumul mare al consumului (aproape 30 mil. mc anual), de marea răspîndire a șantierelor și de necesitatea reducerii distanțelor de transport, s-a urmărit organizarea unor exploatări situate cît mai aproape de locul de folosință.

Din examinarea repartizării teritoriale a exploatărilor, se observă că acestea sînt grupate în special pe râurile Siret, Buzău, Prahova, Argeș, Olt, Mureș și Someș și pe unii dintre afluenții acestora, precum și în albia Dunării, în amonte de Călărași. Principalele zone deficitare în resurse de nisipuri și pietrișuri sînt: estul țării, întrucît riul Prut și afluenții săi nu traversează zone cu formațiuni geologice din care să fie generate astfel de aluviuni; Dobrogea, care nu are râuri, iar aluviunile Dunării în aval de Călărași sînt nisipoase-argiloase; centrul Olteniei și zona de cîmpie din sudul țării, unde datorită vitezei mici de curgere a râurilor, nu mai sînt transportate și depuse decât particule fine, improprie confecționării betoanelor.

Pentru a crea o imagine cuprinzătoare asupra perspectivelor de creștere a rezervelor de nisipuri și pietrișuri și, deci, a producției, în funcție de perimetrele cu rezerve cunoscute și de amenajările hidrotehnice, M.M.P.G. a trecut la elaborarea unor studii de sinteză pe bazine hidrografice, pe baza cărora se va putea asigura o orientare judicioasă a lucrărilor geologice.

Deoarece în prezent cerințele de agregate naturale pentru betoane nu sînt integral satisfăcute și în vederea completării bazei de materii prime cu surse situate cît mai aproape de locul de consum, în lumina indicațiilor din proiectul de Directive, apar ca necesare o serie de măsuri:

— dezvoltarea actualelor exploatări și introducerea în circuitul economic a rezervelor cunoscute cuprinse în monografiile întocmite și puse la dispoziția celor interesați;

— cercetarea de către unitățile beneficiare a noi surse situate cît mai aproape de locurile de consum;

— extragerea nisipului și pietrișului din lacurile de acumulare de pe riuri, ceea ce va conduce și la încetinirea fenomenului de colmatare;

— folosirea și a altor surse de nisip și pietriș, cum ar fi materialul rezultat din dragajele de pe Dunăre și cel din coarta stratelor de lignit din Oltenia;

— extinderea utilizării agregatelor concasate, dacă din calculele tehnico-

Ion FOLEA

director general în M.M.P.G.

(Continuare în pag. 14)

Tabelul nr. 1
Baza de materii prime și asigurarea cu rezerve de roci pentru construcții

Denumirea grupei de roci	Unit. de măsură	Rezerve valorificabile		Asigurarea cu rezerve (în ani)		Număr zăcăminte	
		Total	din care în exploatare %	Consum anual	Rezerve totale	Total	din care în exploatare
Roci dure utilizate în stare naturală în construcții	mii t	1 707 283	62,3	24 365	70	44	171
Roci ornamentale	mii m ³	52 054	37,9	218	238	91	55
Agregate naturale pentru betoane grele	mii m ³	1 114 833	47,3	27 409	41	19	204
Agregate naturale pentru betoane ușoare	mii t	25 235	14,8	396	634	94	10
Roci expandabile pentru betoane ușoare	mii t	2 052	0,8	4	513	38	12
Roci moi utilizabile ca piatră de construcții	mii t	20 950	—	—	—	—	3
Roci pentru industria lianților	mii t	3 816 350	71,6	85 655	107	77	85
Roci pentru industria materialelor de zidărie	mii t	757 824	69,5	6 954	109	76	162

SISTEMUL INTEGRAT DE FERTILIZARE ÎN AGRICULTURĂ ÎN CONDIȚIILE CRIZEI ENERGETICE

INTENSIFICAREA producției agricole și extinderea chimizării agriculturii în cadrul acestui proces constituie o legitate economică determinată de evoluția raportului demo-alimentar, caracterizat de creșterea continuă a cererii pentru resurse alimentare, în condițiile sporirii permanente a populației totale și a scăderii tot mai accentuate a forței de muncă ocupată în agricultură.

Echilibrarea evoluției factorului demografic și a resurselor alimentare și, mai ales, înscrierea unor ritmuri care să permită devansarea de către creșterea agricolă a creșterii demografice solicită eforturi economice tot mai însemnate care să-și găsească finalitatea în sporirea producției la hectar și pe un producător agricol. Modelul dezvoltării agricole de până acum a avut drept caracteristică esențială creșterea foarte intensă a consumurilor (directe și indirecte) de resurse energetice. În condițiile menținerii și accentuării crizei mondiale, a materiilor prime și energiei, un asemenea model de dezvoltare agricolă este puternic pus sub semnul întrebării. Sînt revelatoare datele privind nivelele de producție și consumurile energetice pe unitate de producție și locuitor agricol în diferitele regiuni geografice ale lumii (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Consumurile de energie comercială și producția de cereale pe glob*

Regiunea	Revine energiei (10 ⁹ jouli) la				
	Prod. la ha tone	Prod. la 1 locuitor agricol tone	1 ha cultivat	1 locuitor agricol	1 tonă de cereale
Tări dezvoltate cu economie pe piață	4,1	10,5	24,8	107,8	8,0
— America de Nord	3,5	67,9	20,2	555,8	5,8
— Europa occidentală	3,2	5,8	27,9	82,4	8,7
— Oceania	1,0	20,7	10,8	246,8	10,8
Europa răsăriteană + U.R.S.S.	1,7	4,1	9,3	20,5	5,5
Total țări dezvoltate	2,4	6,9	17,3	62,5	7,2
Total țări în curs de dezvoltare	1,9	1,0	2,2	2,0	1,1
Total mondial	1,8	1,7	7,9	9,9	4,4

Cu toate deosebirile mari între condițiile pedoclimatice la nivelul unor astfel de areale geografice întinse, la nivelul întregii planete se remarcă o anumită tendință de corelare directă între consumul de energie și producția medie la hectar. Totuși, în general, se constată că unor plafoane mai mari de producție pe anumite teritorii sau grupe de țări le corespund nivele de consumuri energetice neproporțional mai ridicate. Astfel, în timp ce în țările în curs de dezvoltare producția de cereale de 1,9 tone la hectar se obține cu un consum specific de 1,1 unități de energie — de ordinul de mărime înscris în tabel — în țările dez-

voltate producția medie de 2,4 tone la hectar solicită un consum de energie de 7,2 unități pe o tonă de produs.

Consumul specific tot mai ridicat pentru obținerea fiecărei unități suplimentare de producție evidențiază necesitatea ca procesul de intensificare să se fundamenteze pe concepția folosirii integrate a tuturor resurselor economice de care dispune agricultura, valorificarea deplină a unor mijloace și posibilități existente, dar insuficient materializate, cum sînt: îngrășămintele organice, îngrășămintele verzi, practicarea asolamentelor cu o pondere justificată din punct de vedere tehnic și economic a leguminoaselor boabe și perene, valorificarea superioară a condițiilor naturale prin folosirea tehnologiilor adecvate și a combinațiilor de mijloace economice specifice pe teritoriu etc. — resurse și măsuri care contribuie la creșterea producției fără a solicita consumurile ridicate de energie și cheltuielile mari pe care le comportă alocarea exclusivă a factorilor moderni de intensificare.

Un corolar al creșterii producției agricole și respectiv a consumului specific de energie îl constituie sporirea masei totale de energie și a energiei consumate de un om zilnic în decursul istoriei: de la 4000 kcal în agricultura primitivă la 12000 kcal în agricultura tradițională și 70000 kcal în agricultura industrială, a prezentului.

Este evident că la nivelul agriculturii industriale actuale, se consumă de cea 6 ori mai multă energie decît în cadrul agriculturii tradiționale, iar pentru viitor prognozele elaborate înainte de criza energetică preconizau o multiplicare de 3,3 ori a consumului actual. O parte însemnată este folosită în agricultura modernă, mecanizată și chimizată, bazată pe utilizarea directă sau indirectă a energiei combustibililor fosili. Aceste direcții de intensificare a consumurilor energetice sînt confruntate în prezent cu scumpirea petrolului și a derivatelor sale pe piața mondială și, în general, cu criza energetică. În aceste condiții se pune tot mai accentuat problema orientării producției agricole spre soluții care permit economisirea energiei, utilizarea integrală și integrată a tuturor resurselor de care dispune, adoptarea de tehnologii care solicită consumuri energetice și costuri de producție mai reduse. În cadrul preocupărilor de economisire a energiei în agricultură ne vom referi, în continuare, la unele rezerve și măsuri ce pot fi adoptate în acest scop.

Așa cum prevede proiectul Programului — directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, în agricultură trebuie redus consumul de carburanți și lubrifianți atît prin perfecționarea mașinilor și utilajelor cît și prin aplicarea de noi tehnologii în producția vegetală și cea zootehnică.

Folosirea integrată a îngrășămintelor chimice și organice

ÎN CONDIȚIILE penuriei de materii prime și dezechilibrului balanței energetice, **îngrășămintele organice** constituie o componentă importantă a procesului de fertilizare, fiind resurse de dimensiuni apreciabile. În acest sens, conform unor estimări aproximative, cantitatea totală de reziduuri biologice animale, umane și vegetale disponibile la începutul acestui deceniu în țările în curs de dezvoltare, care s-ar fi putut utiliza ca îngrășăminte organice, reprezenta 103 milioane tone de elemente fertilizante (substanță activă) din care 48 milioane tone azot, 16 milioane tone fosfor și 39 milioane tone potasiu. Aceasta înseamnă o cantitate de aproape opt ori mai mare decît consumul de îngrășăminte chimice al acestor țări în perioada respectivă. Dimensiunile acestor resurse sînt mai clar evidențiate dacă ținem seama că, în aceeași perioadă, consumul mondial total de îngrășăminte chimice a fost de numai 36 milioane tone substanță activă. Cea mai importantă sursă potențială de îngrășăminte organice o constituie gunoii de grajd, reprezentînd 36% din disponibilul total de substanțe fertilizante organice.

Importanța deosebită a gunoii de grajd rezidă nu numai în acțiunea sa fertilizantă, dar și în efectul însemnat ce-l are în refacerea structurii solului și mai ales în aportul său la formarea humusului. Experiențele efectuate evidențiază net faptul că humusul a crescut simțitor în variantele de fertilizare unde s-a folosit gunoi de grajd. Or, este cunoscut faptul că humusul este componentul cel mai prețios al solului, constituind o sursă permanentă de azot, fosfor, calciu, potasiu și alte substanțe asimilabile de către plante; totodată, humusul contribuie, în cadrul absorbant, la reținerea substanțelor nutritive, care apoi sînt cedate și puse la dispoziția plantelor; determină, ca liant de cimentare a particulelor și microagregatelor solului, formarea unei structuri granulate, poroase și stabile ale acestuia, dîndu-i rezistența necesară la acțiunea distructivă a apei și a uneltelor mecanice de lucru; mărește capacitatea de reținere a apei, precum și pe cea de încălzire, constituind un mediu deosebit de favorabil pentru activitatea microbiană a solului; asigură coeziunea solurilor nisipoase și menține starea de afinare a celor bogate în argilă. Sintetizînd aspectele menționate privind multiplele finalități ale folosirii îngrășămintelor organice menționăm faptul că acțiunea lor de fertilizare are loc în condiții de nepoluare, de conservare a mediului inconjurător.

În scopul de a se contura dimensiunile de participare posibilă a gunoii

dr. N. BRAȘOVEANU

(Continuare în pag. 15)

CONSIDERAȚII PRIVIND DEFINIREA ȘI CALCULUL RAPORTULUI DINTRE FACTORUL TIMP ȘI EFICIENȚA ECONOMICĂ

ÎN CONTINUAREA raționamentelor întreprinse într-un articol precedent*), pot fi luate ca variabile atât compoziția cit și productivitatea, ambele în interrelații reciproce, ca și cu formarea valorii unitate, în final rezultând același lucru și anume că între rata beneficiului și productivitate relația este de directă proporționalitate, iar ambele față de compoziție, de inversă proporționalitate. Transpunerea în relație matematică a raționamentelor de mai sus conduce la expresia :

$$\frac{rb \cdot m}{m} = \frac{p}{c+v} \cdot \frac{v+p}{v} \cdot \frac{1}{c}$$

În această ultimă expresie regăsim efectele și eforturile, pe de o parte sub forma plusprodusului (care, din motive legate de determinarea lui va fi substituit cu venitul net, și în consecință în loc de rata beneficiului vom avea rata venitul net), venitul net, cheltuielile, numărul de lucrători, investiția, ca și factorii calitativi: rata beneficiului, productivitatea și compoziția, inclusiv interrelațiile dintre aceștia.

Prin relația anterioară s-a arătat că creșterea compoziției organice poate determina o creștere a productivității muncii de același ordin de mărime fie o creștere mai mare sau mai mică. Dacă ritmul de creștere al productivității este mai rapid decât ritmul de creștere al compoziției, sînt surprinse — în afara influențelor determinate de introducerea progresului tehnic — și acțiunea altor factori asupra productivității muncii, care nu se reflectă în întregime în creșterea compoziției organice sau nu sînt condiționate de creșterea acesteia. Indiferent însă care este sursa de creștere a productivității muncii, important în determinarea eficienței economice este faptul că mărimea acesteia este cuantificată cu influență directă. Dacă productivitatea muncii crește și compoziția rămîne constantă, această ipoteză presupune că productivitatea muncii crește ca urmare a acțiunii unor factori care nu sînt influențați de compoziție.

Un fapt care nu trebuie demonstrat: **întreaga desfășurare a activității se află în competiție cu timpul**, eficiența aplicării legii economiei de timp materializîndu-se într-un progres general al societății socialiste, în dezvoltarea ei continuă și multilaterală, într-un ritm cu o accelerație mai mare decît în perioada de referință. Viteza de desfășurare a proceselor de producție și circulație conferă eficienței o anumită dimensiune; pe de altă parte, eforturile și efectele, durata realizării unei investiții și perioada de recuperare și acumularea sînt distanțate în timp ceea ce indică necesitatea reducerii lor la o unitate de măsură comună. Cu alte cuvinte, urmare a influenței factorului

*) Vezi: „Uncle considerații privind raportul productivitate — compoziția fondurilor — beneficiu”, Revista economică nr. 35 din 31 august 1979.

timp asupra desfășurării procesului de producție și circulație, de mărimea timpului în care au loc procesele depinde într-o măsură însemnată aprecierea eficienței cu care se desfășoară acestea. Ele se impun actualizate potrivit cerințelor legii intervalului de timp. Ne vom referi în continuare la aceste probleme.

Se cunoaște că pentru începerea unui proces de producție este nevoie de o anumită cantitate de fonduri fixe și circulante, de instalații, clădiri, mașini, materii prime, materiale, utilități, forță de muncă etc. Din punct de vedere al timpului și al eficienței, ceea ce caracterizează suplimentar desfășurarea activității este durata procesului de producție, ca urmare a duratei de funcționare a mijloacelor fixe pînă la consumarea totală a acestora, precum și durata de timp necesară obținerii unui proces și recuperării valorii înglobate în acesta. De aceea să notăm: T_n = timpul calendaristic normat de funcționare al mijloacelor fixe (asupra determinării acestuia, întrucît într-o instalație ca și într-o economie sînt fonduri fixe cu durate normate diferite, exploatarea se va face după caz); T_p = timpul calendaristic de producție; T_c = timpul calendaristic de circulație; T_r = timpul calendaristic de rotație. Deci: $T_r = T_p + T_c$.

Cum în cadrul diferitelor procese de producție, raportul dintre fondurile fixe și cantitatea de materii prime, materiale, utilități etc. este diferit de raportul dintre acestea, ca urmare a recuperării diferite a valorii avansate raportate în timp, depinde și mărimea eficienței**).

Rezultă, din exemplul dat, că indiferent cit de mare sau mic va fi timpul de rotație, cantitatea de fonduri fixe ce trebuie avansată va fi de 2000 unități și va trebui avansată integral; într-un alt exemplu, avansarea va fi integrală, dar de 3000 de unități și în consecință în determinarea eficienței trebuie să se țină seama de raportul dintre fondurile fixe și fondurile circulante necesare asigurării materiilor prime, materialelor utilităților, etc.

**) Folosind schema marxistă a reproducției lărgite pentru anul zero:

$$4000 C + 1000 V + 1000 P = 6000 P_t$$

$$\text{sau } \frac{4}{6} c + \frac{1}{6} c + \frac{1}{6} p = 1.$$

în această schemă compoziția lui c poate fi diferită, ca de exemplu:

$$2000 C_f + 2000 C_v + 1000 V + 1000 P = 6000 P_t$$

$$\text{sau } \frac{2}{6} c_f + \frac{2}{6} c_v + \frac{1}{6} v + \frac{1}{6} p = 1,$$

unde: C_f = volumul fondurilor fixe care-și transferă valoarea în timpul T_n .
 c_v = volumul de materii prime, materiale, utilități etc. care-și transferă valoarea într-un singur proces de producție. Deci: $C = C_f + C_v$

Mărimea fondurilor constante circulante (C_v), ca și a fondurilor variabile — V — necesare pentru asigurarea forței de muncă în vederea desfășurării procesului de producție, depinde de timpul de rotație. Cu cit timpul de producție și circulație va fi mai scurt, cu atît mărimile avansate pentru C_v și V vor fi mai mici. Cum consumarea completă a fondurilor fixe se face într-un timp (T_n) determinat de durata de funcționare a fondurilor fixe, rezultă că aferent acestora trebuie să avansăm o valoare pentru fondurile circulante materiale (C_v) și fondurile variabile (V), valoare dependentă de timpul de rotație al acestora. În aceste condiții avansul, inițial este:

$$A = C_f + \frac{C_v + V}{T_r} \text{ ***}$$

Întrucît fondurile fixe și circulante se consumă integral, pentru obținerea unei producții totale — (P_t) rezultă că pentru unitatea de producție trebuie să se consume părți unitare de fonduri fixe și circulante obținute prin raportarea consumului total la producția totală. Deci avansul necesar pentru obținerea unei unități de producție este:

$$a = c_f + \frac{c_v + v}{T_r}$$

iar avansul total va fi:

$$A_t = P_t \left(c_f + \frac{c_v + v}{T_r} \right) \text{ ****}$$

VERIFICÎND valabilitatea raționamentelor de pînă acum prin interme-

***) Unde: A = avansul inițial;
 C_f = valoarea fondurilor fixe necesare pentru toată durata normală de desfășurare a procesului de producție pînă la consumarea completă a acestora;
 C_v = valoarea fondurilor materiale necesare pentru toată durata de desfășurare a procesului de producție, pînă la consumarea completă a fondurilor fixe;
 V = valoarea fondurilor variabile necesare pe toată durata de desfășurare a procesului de producție, pînă la consumarea completă a fondurilor fixe;

Ca verificare, dacă $T_n = T_r$, adică dacă și fondurile fixe și cele circulante se consumă într-un singur ciclu, atunci

$$\frac{T_n}{T_r} = 1 \text{ și } A = C_f + C_v + V$$

Dacă $T_n = 1$ an, iar $T_r = 1/2$ ani, atunci:

$$A = C_f + \frac{C_v + V}{2}$$

****) Unde: A_t = valoarea avansului total necesar. P_t = valoarea producției totale obținute ca urmare a avansului total necesar. Mai departe,

$$C_f = c_f \cdot P_t; C_v = c_v \cdot P_t; V = v \cdot P_t$$

diul exemplurilor anterioare, rezultă că dacă

$$T_n = 1 \text{ an și } T_r = \frac{1}{12} \text{ ani}$$

$$A_t = P_t \left(c_f + \frac{c_v + v}{T_n} \right) =$$

$$= 6000 \left(\frac{2}{6} + \frac{\frac{2}{6} + \frac{1}{6}}{\frac{1}{12}} \right) = 6000 \left(\frac{2}{6} + \right.$$

$$\left. + \frac{3}{72} \right) = 6000 \left(\frac{3}{8} \right) = \frac{18000}{8} = 2250$$

Pentru începerea procesului de producție este nevoie de: avansări de

$$2000 C_f + \frac{2000 C_v + 1000V}{1} = 2000 C_f +$$

$$\frac{1}{12}$$

$$+ 166 C_r + 83 V = 2250$$

Rezultă, deci, valabilitatea relațiilor stabilite.

Cu privire la determinarea timpului normal de funcționare a mijloacelor fixe se impun însă și o serie de alte precizări în afara celor făcute pînă acum, strict legate de eficiența cu care se desfășoară activitatea. Din punct de vedere al timpului calendaristic la care ne raportăm, în determinarea eficienței nu este indiferent dacă durata normată a mijloacelor fixe este consumată într-un an sau în 3 ani, dacă se lucrează într-un schimb sau în 3 schimburi; volumul de plusprodus obținut într-un an calendaristic este mai mare de 3 ori în cazul lucrului în 3 schimburi, comparativ cu lucrul într-un schimb. Totodată, nu este indiferent dacă o capacitate de producție funcționează cu încărcarea maximă planificată sau funcționează în condiții reduse de încărcare; din punct de vedere al uzurii, al consumului de materiale necesare

întreținerii și exploatării, al consumului de forță de muncă, în cazul încărcării sub capacitate consumul este mai mare raportat la unitatea de produs, decît în cazul încărcării la capacitatea maximă planificată. Tocmai în această lumină în procesele tehnologice moderne există un optim de funcționare determinat de încărcarea maximă planificată. În consecință, ca mărime a timpului normal, credem că trebuie considerat numărul de ore, zile, ani calendaristici și nu numărul de ore, zile, ani cumulați ca efect al funcționării și deci al consumării mijloacului fix. Cu cît timpul calendaristic efectiv de funcționare al utilajului va fi mai apropiat de timpul calendaristic normal de funcționare, cu atît eficiența va fi mai ridicată.

Și asupra timpului de rotație se impun o serie de precizări. Fiind suma timpului de producție și timpului de circulație, determinarea timpului de producție și circulație calendaristic presupune determinarea acestora pe baza diumului critic, adică ca sumă a fazelor tehnologice ce nu se pot supra-pune tocmai datorită particularităților care caracterizează un proces tehnologic de producție și de circulație. În consecință, timpul de rotație calendaristic trebuie să reprezinte suma numărului de ore aferente procesului de producție și circulație fără „pauze“ datorate neorganizării continuității acestora. Practic, prin timp de rotație calendaristic de o zi trebuie înțelese 24 ore din acea zi. Prin timp de rotație de o lună ce conține 30 zile trebuie înțeles 720 ore. Dacă în această lună de zile procesul de producție și circulație este organizat numai într-un singur schimb, aceasta nu înseamnă că timpul de rotație calendaristic este de 3 luni de zile, adică 2160 ore, ci tot de 720 ore.

O asemenea determinare a proceselor în funcție de scurgerea normală și naturală a timpului în cadrul eficienței este absolut necesară, pentru că obținerea unui efect imediat este mai importantă decît obținerea aceluiași efect dar după scurgerea unui interval de timp. Aprecierea de mai sus rezultă din însăși esența legii economice fundamen-

tale a scialismului, potrivit căreia prin sporirea și perfecționarea neconținută a producției, pe baza științei și tehnicii înaintate se asigură bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a tuturor membrilor ei. În consecință nu ne este indiferent dacă un anumit grad de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale se va realiza în următorii 5 ani sau într-o perioadă de 10 ani.

Cu aceste precizări, problema din punct de vedere al eficienței ce se formulează într-o primă etapă este legată de **stabilirea corelațiilor dintre mărimea avansului, timpul calendaristic normal de funcționare, timpul de rotație, durata recuperării avansului inițial, masa de plusprodus obținută raportată la timpul calendaristic.** Durata de recuperare a avansului este condiționată de ceea ce se recuperează în fiecare ciclu calendaristic de rotație, multiplicată de atîtea ori de cîte cicluri sînt necesare pentru recuperarea avansului. Iar recuperarea în fiecare ciclu se face pe seama procesului de producție și de circulație. În primul ciclu de producție și circulație efectuat în timpul calendaristic de rotație, mijlocul fix transferă o valoare proporțională cu valoarea de mijloace fixe ce se transferă pentru o unitate de produs. Tot în primul ciclu de valorificare se recuperează și valoarea avansată aferentă materiilor prime, materialelor, forței de muncă, adică a lui $C_v + v$ și suplimentar se obține o valoare nouă aferentă plusprodusului.

În ciclul al doilea ca și în următoarele, valoarea recuperată ca urmare a avansării inițiale aferentă lui $C_v + V$ și recuperată în ciclul întîi, trebuie re-avansată tot pentru asigurarea materiilor prime, materialelor, utilităților, forței de muncă, astfel că recuperările începînd cu ciclul II sînt doar aferente sumei $c_f + p$, cele aferente lui $c_v + v$ trebuind să fie reavansate. Cum se cuantifică aceste relații, ce concluzii se pot desprinde din acest proces — sînt probleme la care ne vom referi cu un alt prilej.

drd. Ștefan BRĂȘOVEANU

Rîmnicu Vilcea

Extinderea bazei de materii prime pentru construcții

(Urmare din pag. 11)

economice reiese că cheltuielile suplimentare ale concasării sînt compensate prin reducerea distanței de transport a nisipului și pietrișului. În acest mod pot fi valorificate calcarile din Dobrogea și Oltenia, sisturile verzi din Dobrogea, amfibolitele din Oltenia etc.

Înlocuitori ai materialelor energointensive

ÎN CADRUL PREOCUPĂRILOR actuale de reducere a consumului de energie sub diferite forme, sarcină de bază a Directivelor Congresului al XII-lea, se poate alinia și sectorul de construcții prin utilizarea unor roci care să asigure: o mai bună izo-

lare termică, reducerea greutateii construcțiilor și înlocuirea unor materiale de construcții care se obțin printr-un mare consum de energie (ciment, var, mase plastice, materiale de zidărie). Pentru realizarea acestor deziderate pot fi luate în considerare următoarele tipuri de roci:

● **Agregate naturale pentru betoane ușoare.** În această grupă sînt cuprinse rocile care se utilizează în stare naturală, după cel mult o operație de concasare și sortare, la confecționarea betoanelor. Dintre ele sînt de menționat **scoriile bazaltice** din zona Racoșul de Jos — Valea Bogății și **diatomitele** de la Pătîrlagele, Adamclisi, Filia și Miniș. Volumul important al rezervelor puse în evidență permite dezvoltarea producției actuale, care nu este încă la nivelul posibilităților. În această categorie mai pot fi incluse și **tufurile vulca-**

nice care au o largă răspîndire în Transilvania, în județele Vilcea, Prahova și Bacău. Cercetările geologice vor avea în vedere atragerea în circuitul economic și a altor roci similare, cum sînt, de pildă, **scoriile andezitice** din zona Lăzărești-Turia. Avînd în vedere că aceste roci se exploatează facil, că nu necesită o prelucrare costisitoare și că prin folosirea lor se reduce consumul de ciment și oțel și se ușurează construcțiile (în tabelul nr. 2 este consemnată greutatea specifică a principalelor agregate pentru construcții), cărora le asigură și o bună izolare termică, este necesar ca ele să fie valorificate într-un grad mai ridicat, pe măsura rezervelor puse în evidență.

● **Roci expandabile,** utilizate la confecționarea betoanelor ușoare, precum și la izolații. În această categorie de roci sînt cuprinse **perlitele** din zona Orașu Nou, precum și **diferite tipuri de argile** din care se obține așa-zisul gra-

Sistemul integrat de fertilizare în agricultură

(Urmare din pag. 12)

de grajd în procesul de fertilizare, precizăm că disponibilul de gunoi de grajd în țara noastră este de aproximativ 40 milioane tone substanță brută, echivalând cu cea 550 mii tone substanță activă NPK, ceea ce reprezintă peste 50% din totalul elementelor fertilizante furnizate de îngrășămintele chimice folosite în agricultura noastră în anul 1977. Numai că, din păcate acest potențial, din motive care nu fac obiectul acestui articol, este folosit în măsură infimă.

Acestea fiind principalele coordonate privind aportul îngrășămintelor organice în acțiunea de fertilizare, să prezentăm foarte sintetic efectul și eficiența economică a aplicării lor (singure sau asociate cu îngrășămintele chimice) la culturile de bază (tabelul nr. 2).

cu 47% la cartofi, cu 27% la leguminoase perene.

Totodată, cantitatea de îngrășăminte chimice la hectar se reduce cu 42% la grâu, cu 40% la porumb, cu 37% la floarea soarelui, cu 52% la sfecla de zahăr, cu 31% la cartofi și 45% la leguminoase perene. În aceste condiții se pot obține plafoane mai mari de venit net al sporului de producție cu 13% la grâu, cu 36% la porumb, cu 30% la sfecla de zahăr, cu 43% la cartofi și cu 23% la leguminoase perene. De reținut, de asemenea faptul că aportul îngrășămintelor organice administrate singure este apropiat la grâu, porumb și floarea soarelui și reprezintă aproximativ 50% din efectul îngrășămintelor chimice administrate singure la sfecla de zahăr și cartofi. Este evident deci că, pe fondul necesității de economisire a energiei și a sporirii producției agricole în condițiile eficienței economice, folosirea în-

rene în acțiunea de fertilizare și contribuția acestora în realizarea echilibrului proteic și energetic în hrana animalelor și considerându-se rolul antierozional și de refacere a structurii solului a trifolienelor și lucernei, se preconizează următoarele ponderi ale acestor grupe de plante în structura culturilor pe teritoriu (tabelul nr. 3).

Ponderea leguminoaselor boabe și perene evoluează în sens invers pe teritoriul în raport cu factorul orografic, completându-se în aportul lor proteic și contribuind în mod esențial la fertilizarea solului.

Factorii menționați constituie doar unele dintre principalele verigi în cadrul sistemului integrat de fertilizare, presupunând o mai deplină valorificare a resurselor naturale și economice, în condițiile actuale când omenirea este tot mai mult confruntată cu criza energice-

Tabelul nr. 2
Rezultatele economice privind diferitele variante de folosire a îngrășămintelor chimice și organice (față de varianta „neîngrășat“)

	Modalități de fertilizare								
	Îngrășăminte chimice			Îngrășăminte chimice + organice				Îngrăș. organice	
	Ingr. chimice kg s.a./ha	Spor de prod. kg/ha	Venit net al spor. lei/ha	Ingr. chimice kg s.a./ha	Ingr. org. t/ha	Spor de prod. kg/ha	Venit net al spor. de producție lei/ha	Ingrăș. organice t/ha	Spor de producție kg/ha
Grâu	186	1 352	1 422	108	20	1 589	1 606	17	925
Porumb	151	979	654	91	20	1 155	888	24	793
Fl. soarelui	209	589	885	132	22	474	513	20	341
Sf. de zahăr	316	13 011	2 396	153	26	15 485	3 114	27	7 450
Cartofi	251	8 437	8 113	173	40	12 365	11 569	20	3 857
Leguminoase perene	758	2 090	313	87	20	2 663	388	-	-

Se remarcă faptul că îngrășămintele organice, asociate cu îngrășămintele chimice, determină sporuri mari de producție la majoritatea culturilor, în condițiile utilizării unor cantități mai reduse de îngrășăminte chimice. Astfel, în cadrul acestui sistem de fertilizare integrată, utilizându-se 20—40 t îngrășăminte organice și 91—173 kg îngrășăminte chimice la hectar, se poate obține, față de varianta folosirii exclusive a îngrășămintelor chimice, un spor de producție mai mare cu 18% la grâu și porumb, cu 19% la sfecla de zahăr,

grășămintelor organice și asocierea utilizării lor cu îngrășăminte chimice, constituie o rezervă însemnată în cadrul procesului creșterii economice în agricultură.

Sisteme care favorizează procesul de fertilizare

PORNIND de la aportul biologic cunoscut al leguminoaselor boabe și pe-

intr-o instalație pilot. Ținând seama de importanța pe care o prezintă aceste roci pentru construcții, cercetările geologice sînt orientate spre identificarea unor noi acumulări de perlit în zona Orașu Nou. Se acordă în același timp o deosebită atenție identificării și a altor roci care prezintă proprietăți similare cum sînt, de exemplu, **dacitele** din Valea Țiganului-Negrești. Totodată, este indicat a se face încercări pentru stabilirea aptitudinilor de expandare a unor argile care se valorifică în prezent în industria ceramică sau a cimentului.

● Roci moi, utilizabile ca **PIATRA DE CONSTRUCȚIE**. Sub această denumire sînt cunoscute rocile care pot fi extrase cu ușurință, manual sau mecanic, pentru a fi folosite ca material de zidărie. Extinderea utilizării lor conduce la reducerea consumului de ciment, precum și a materialelor clasice de zidărie, care se obțin cu un consum mare de energie. O largă utilizare pot avea aceste roci la construcțiile rurale, con-

Tabelul nr. 3

Ponderi ale leguminoaselor boabe și perene sub aspectul rolului acestora de fertilizant biologic și a celorlalte funcții multiple

Unități teritoriale naturale	Legumin. boabe	Legumin. perene
Cîmpia Română	9	11
Cîmpia Tisei	7	12
Podișul Dobrogei	5	13
Podișul Moldovei	4	12
Podișul Transilvaniei	2	16
Piemontul Getic	-	17
Piemontul Vestic	1	19
Piemont M-ii Apuseni	1	17
Subcarpații Meridionali	1	21
Subcarpații Orientali	1	21
Subcarpații Interiori al Transilvaniei	-	22
Carpații Meridionali	-	26
Carpații Orientali	-	25
Munții Banatului	-	27
Munții Apuseni	-	27
Carpații Interiori ai Transilvaniei	-	23

tică, limitarea resurselor de materii prime și decalajele tehnologice. Justa considerare a acestei probleme în cadrul agriculturii românești nu poate decît să ducă la importanța economiei de combustibil și energie, la creșterea producției în condiții de eficiență sporită.

Tabelul nr. 2
Greutatea specifică a principalelor agregate

Denumirea agregatului	Greutatea specifică (t/m ³)
Nisip și pietriș	1,8—2,2
Agregate naturale usoare	
— tufuri vulcanice (7—16 mm)	0,7—0,9
— scorie bazaltică (7—16 mm)	0,75—0,8
— diatomit	0,3—0,4
Roci expandabile	
— granolit	0,7—1,0
— perlit expandat	0,1—0,5
— dacit expandat	0,4—0,8

nilit, în urma unei operațiuni de încălzire în anumite condițiuni. Aceste roci expandate au, în cazul obținerii unor caracteristici superioare, deosebite proprietăți de izolare termică, făcînd astfel posibilă înlocuirea maselor plastice la anumite construcții. Rezervele de perlit conturate pînă în prezent nu sînt însă valorificate decît în mică măsură

tribuind astfel și la diminuarea importantă a cheltuielilor de transport. Pînă în prezent au fost conturate **rezerve de calcare moi** la Podeni și de **tufuri vulcanice** la Persani, de unde, cu utilaje adecvate, pot fi extrase blocuri fasonate, care să fie utilizate direct ca material de zidărie. În această grupă de roci mai pot fi incluse și anumite calcare, gresii sau tufuri care se pot desprinde în plăci și fasona cu ușurință spre a fi utilizate la construcții locale. Cercetările geologice în acest sector urmează să fie orientate pentru cunoașterea calitativă și cantitativă a **calcarelor grezoase** din zona Codru Babadag-Slava Rusă, a **calcarelor și gresiilor calcareose** dintre Siret și Prut, a **calcarelor** din sudul Dobrogei, precum și din județele Buzău și Prahova. O atenție deosebită se acordă tufurilor vulcanice care, datorită perspectivei de a fi utilizate complex și în alte domenii ale economiei, conferă certitudinea valorificării integrale a rezervelor.

TÎRGUL DE MOSTRE — instrument de perfecționare a relației

CONTINUĂM în acest număr*) prezentarea principalelor rezultate obținute prin complexul de cercetări desfășurat la cea de a X-a ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum. Prezentînd, apreciem, un larg interes sub dublu aspect: pe de o parte relevînd utilitatea extinderii artei de aplicare a metodelor de cercetare folosite cu acest prilej, iar pe de altă parte pentru că informațiile obținute servesc nemijlocit orientării producției și comercializării bunurilor de consum.

Mult interes pentru noile articole de uz casnic

BUNURILE de folosință îndelungată au constituit o altă grupă de mărfuri asupra căreia s-au axat investigațiile la tîrg. Astfel studiul efectuat asupra unei grupe de mai multe articole noi electrocasnice, a consemnat un larg interes pentru: noul tip de mixer realizat la Intreprinderea „Electroargheș”, urmat de mașina electrică de tocat carne, storeătorul de fructe, rîșniță electrică. Intrucît aceste articole se vor pune în vânzare și separat, investigarea asupra preferințelor vizitatorilor a arătat că 34,1% din cei investigați preferă articolele respective ca element de completare a mixerului, sau ca element de completare pentru noul tip de robot de bucătărie, iar 30,4% dintre vizitatori doresc să le cumpere ca elemente separate. Sufragii însemnate ale vizitatorilor au mai intrunit și alte produse, printre care noul tip de mașină de cusut „Sanda” (format masă), televizorul cu joc electronic, diverse tipuri de mobilă, combine muzicale, sprayuri pentru apretarea lenjeriei la călcare, pentru curățat mobilă etc.

Consumatorii despre perfecționarea producției și comercializării bunurilor de consum

O ALTĂ FORMĂ utilă de cunoaștere a opiniilor populației privind fondul de mărfuri și îndeosebi structura sa utilizată la ediția din acest an a tîrgului de mostre a constituit-o dialogurile între producătorii, comerț și consumatori. Pentru a asigura acestora un profund caracter de lucru, s-a procedat la o alegere judicioasă a temelor ce au făcut obiectul dezbaterilor, iar sub aspectul participării s-a realizat o prezență a tuturor

PRODUCĂTORI — CONSUMATORI

judetelor țării prin consiliile reprezentanților consumatorilor, organisme democratice de consultare a oamenilor muncii la stabilirea structurii fondului de mărfuri pentru piața internă. Au participat la aceste dialoguri peste 600 delegați ai Consiliilor reprezentanților consumatorilor din municipiul București și toate județele țării, numeroși vizitatori ai tîrgului, cadre de conducere și specialiști din producție și comerț, creatorii de produse, cercetători, specialiști în design, cadre didactice din învățămîntul superior. Din multitudinea de opinii exprimate în cadrul acestor dialoguri pot fi reținute, următoarele:

● **Referitor la bunuri de folosință îndelungată și articole de uz casnic:** — înnoirea și diversificarea continuă a gamei sortimentale și modernizarea unor produse existente, în condițiile realizării parametrilor tehnico-funcționali îmbunătățiți, cu un consum mai redus de energie (de exemplu renunțarea la producerea frigiderelor cu absorbție; asimilarea rapidă și punerea în vânzare a mașinii de spălat rufe automată cu program; dotarea bunurilor electrocasnice cu termostate și termoregulator pentru mai raționala dozare a consumului de energie etc.);

— tipizarea unor subsansabile, repere sau produse cu efecte directe asupra eficienței economice în producerea și exploatarea lor (exemplu, la unele articole de uz casnic); organizarea unui sistem de preluare, de la utilizator a unor bunuri scoase din uz asigurîndu-se valorificarea materialelor recuperabile; extinderea și modernizarea comercializării bunurilor de folosință îndelungată, asigurarea bunici serviri și a instruirii permanente a vînzătorilor; îmbunătățirea designului aparatelor electrocasnice în scopul reducerii consumului de materii prime; continuarea preocupărilor pentru corelarea judicioasă a caracteristicilor garniturilor de mobilă cu dimensiunile apartamentelor, standardizarea gabariturii articolelor de dotare a bucătăriei, concomitent cu sporirea gradului de funcționalitate: fabricarea unor piese mărunte de mobilier (suporturi pentru încălțăminte, diferite „buzunare” de agățat pe partea inferioară a ușilor de la dulapuri etc.), precum și o mai mare prezență pe piață a unor garnituri de mobilă pentru bucătărie de dimensiuni mai mici.

● **Referitor la producția și comercializarea articolelor de îmbrăcăminte-încălțăminte și a articolelor textile pentru confortul locuințelor:** — realizarea pentru femei, a unor compleuri fustă-jachetă-pantaloni, comercializate în set sau separat, precum și asigurarea prezenței pe piață în cantități suficiente a confecțiilor pentru femei și de măsuri mai mari; — îmbunătățirea aprovizionării magazinelor cu articole de pasmanterie, cu călfea în culori variate cu tricouri și pantaloni pentru copii, cu bluze din oolier pentru uniforme școlare etc.; — producerea unor articole de îmbrăcăminte pentru practicarea sportului de iarnă, care să fie în pas cu moda, din materiale elastice, ușoare, cu fermoare mai rezistente; — îmbunătățirea substanțială a calității încălțămîntului pentru copii, în special sub aspectul flexibilității și prin folosirea unor adezivi mai rezistenți la umezeală; — diversificarea, modernizarea și îmbunătățirea calității echipamentelor pentru sport și turism, îndeosebi a celor destinate excursiilor montane (rucsacuri, saci de dormit, corturi etc.); — economisirea unor cantități de materie primă printr-o mai bună dimensionare a peielelor ce se pun în vânzare, precum și comercializarea unor berdele și draperii gata confecționate.

● **Referitor la preparate și semipreparate ecaservate prin frig și a legumelor și fructelor congelate:** — recunoașterea largă a necesității dezvoltării ofertei în acest sector, pentru ușurarea muncii casnice și asigurarea unei alimentații variate în tot cursul anului și în toate județele țării; — organizarea unor secții de producție sau chiar unități industriale profilate exclusiv în producerea acestor alimente, care să asigure o aprovizionare cu caracter de continuitate, corespunzătoare cerințelor populației; — extinderea gamei sortimentale (creme de mazare, fasole dovlecei, pireuri de mazare, salate, răciturii) și introducerea în fabricație a unor preparate cu specific local, concomitent cu renunțarea la unele sortimente solicitate în mai mică măsură de consumatori (soteu de morcovi, morcovi în amestec cu mazare); — înființarea unor unități comerciale specializate (sau raioane în mari magazine) prin care să se comercializeze întregul sortiment, acestea urmînd să realizeze o intensă activitate de promovare a consumului unor ast-

fel de produse: — asigurarea unui lanț frigorific complet în procesul de comercializare a produselor în acest sector, concomitent cu măsuri pentru îmbunătățirea prezentării (ambalaj, instrucțiuni de utilizare, rețete etc.).

Reprezentanții industriei și comerțului — ca participanți activi la aceste dialoguri — au reținut numeroasele opinii, sugestii și propuneri exprimate de consumatori, urmînd ca, în funcție de natura lor, acestea să fie luate în considerare la încheierea contractelor, la stabilirea de măsuri privind perfecționarea continuă a producției și comercializării.

Dezbateri privind noua calitate în aprovizionarea populației

MESELE ROTUNDE, au reunit în acest an cca. 200 de specialiști din industrie, comerț, cercetare și învățămînt formulîndu-se cu acest prilej numeroase propuneri.

● **Cu privire la diversificarea și înnoirea sortimentală a bunurilor de consum:** — sincronizarea cercetării economice și de piață cu cercetarea tehnologică în crearea noilor produse, umanizarea acestei cercetări, în sensul că „lucrurile trebuie să fie pe măsura omului căruia i se adresează”; — asigurarea deplinei reușite a produsului nou prin dezvoltarea cercetării multidisciplinare în activitatea de cercetare — dezvoltare de produs: — necesitatea de a se crea și conduce o modă românească, diversificată pe teritoriu în funcție de particularități, tradiții etc.; — valorificarea unor resurse secundare de materii prime, ca un mijloc de sporire cantitativă și de diversificare sortimentală a fondului de mărfuri; — organizarea unui laborator de probe accelerate pentru cercetarea modului de comportare a produsului în timpul exploatarei; — perfecționarea tehnicilor și metodelor de investigare a cererii populației și aplicarea lor prin eforturile conjugate ale industriei și comerțului; — îmbunătățirea activității magazinelor de prezentare ale industriei sub aspectul studierii cererii și promovării noilor produse etc.

● **Cu privire la perfecționarea relațiilor industrie-comerț, în contextul noului mecanism economico-financiar:** — fundamentarea relațiilor contractuale, privind fondul

dr. Aurel VAINER
dr. Lupu DIMĂ

(Continuare în pag. 28)

*) Vezi și „Revista economică” nr. 36, 1979.

Concepte — instrumente — tehnici in sprijinul sporirii eficienței

DEZBATERE „R. E.”: Informatica — sarcini calitativ noi in optimizarea sistemului unitar de conducere a proceselor economico-sociale

AVANTAJELE UNEI ORGANIZĂRI ÎN FLUX TEHNOLOGIC (II)

3. PROBLEMA PERFECȚIONĂRII SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ECONOMICO-SOCIAL : DIFICILĂ, DAR OBLIGATORIE

ANALIZA și perfecționarea organizării presupun implicit existența unor informații complete — cu o precizie și o întârziere admisibile suficient de mici — cel puțin despre funcționarea proceselor economico-sociale. De altfel, întrucât actul de decizie presupune cunoașterea realității, iar acest proces se bazează între altele pe elaborarea automată a modelelor care reprezintă reflectarea realității obiective, este evidentă relația dintre calitatea deciziei și calitatea informației pe care se bazează. Rezultă importanța deosebită pe care o prezintă pentru toate activitățile caracteristice și performanțele sistemului informațional economico-social. Această importanță a fost de altfel în mod sistematic evidențiată în documente de partid ; de exemplu, în hotărârea Plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie 1972 au fost definite componentele sistemului informațional economico-social (sistemul unitar al indicatorilor economico-sociali, sistemul unitar al clasificărilor și nomenclatoarelor etc.) și s-a trasat sarcina de a se realiza un astfel de sistem bazat pe cele mai moderne concepte, cele ale băncilor de date și ale sistemelor integrate.

În această direcție au fost realizate progrese ; dar, după cum rezultă din criticile formulate cu diferite prilejuri de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, ele nu au fost suficiente.

Sînt greu de subapreciat consecințele negative ale acestei stări de fapt. Cîteva exemple în acest sens sînt :

- numărul mare de fluxuri informaționale paralele care străbat economia națională. Fiecare grup de fluxuri referindu-se la un aspect bine determinat al dinamicii economico-sociale în ansamblu, corelarea detaliată între ele este dificilă, datorită diferențelor de natura definițiilor metodologice și/sau a clasificărilor diferite utilizate. Cu alte cuvinte, este îngreuiată cunoașterea evoluției proceselor economico-sociale în ansamblu ;

- posibilitatea sugerării de decizii „automate”, ca urmare a informației insuficiente sau insuficient filtrate (de pildă, tendința de a considera ca „rău” neîndeplinirea planului la indiferent ce indicator, iar ca „bun” îndeplinirea sau depășirea planului independent de natura indicatorului) ;

- lipsa evaluării preciziei (tendința de a acorda întregului sistem informațional caracterul contabilității) ;

- lipsa unor metode de natură să ușureze realizarea modelelor micro și macroeconomice și, în orice caz, analiza complexă a proceselor economico-sociale (de exemplu, România este una din puținele țări europene în care balanța legăturilor dintre ramuri nu constituie o componentă a sistemului informațional economico-social) ;

- accepțiunile diferite în care se utilizează noțiunea de indicator economico-social (acceptarea folosită în prezentul articol este schițată în fig. 3).

Cele de mai sus sugerează că sistemul informațional economico-social este încă puternic influențat de organizarea de tip convențional ; dar, în principiu, nimic nu împiedică re proiectarea sa treptată într-o concepție sistemică.

4. RIGOAREA CONDIȚIILOR DINAMICE ALE CONDUCERII EFICIENTE

Sub cea mai simplă formă, schema unui sistem în care unui proces operațional i se asociază un proces de conducere poate fi reprezentată ca în fig. 4.

În această schemă au fost reprezentate și întârzierile pe diferitele segmente ale circuitelor formate (pentru simplificare, s-au

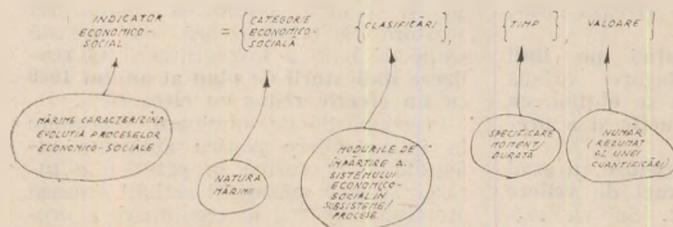

Fig. 1 : Schemă — puternic simplificată — a unui subsistem economico-social (unitate economică de producție)

considerat de tip „întârziere pură”, adică „timp mort”). S-a considerat că efectul operației perturbației poate fi măsurat (cunoscut) după un timp T_{omp} , la ieșirea procesului operațional au, eventual, perturbația poate fi cunoscută cu întârzierea T_{omr} , durata de pregătire și elaborare a deciziei s-a notat cu T_{od} iar durata necesară transmiterii și implementării deciziei cu T_{oc} , răspunsul la ieșirea sistemului fiind sesizat cu întârzierea T_{or} .

Accastă schemă sugerează că, pentru a fi eficientă, conducerea trebuie să satisfacă și condiții dinamice stricte ; în eventualitatea că acestea nu sînt satisfăcute, conducerea poate deveni inefi-

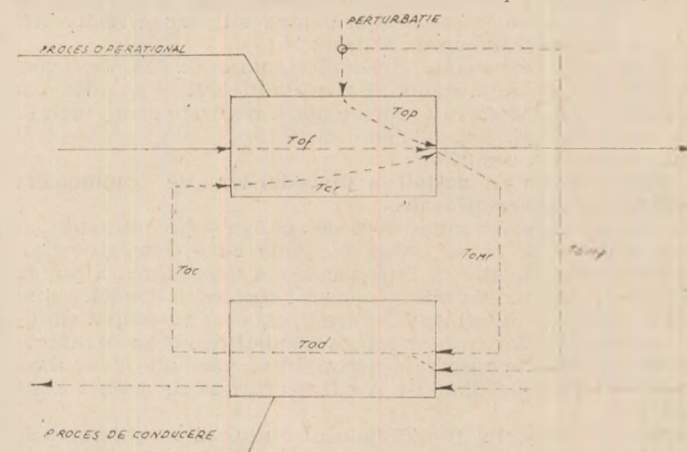

Fig. 2 - Schema fluxului informațional specifică organizării de tip convențional

cientă, în sensul generării unor comenzi cu efecte imprevizibile.

Astfel, în cazul în care conducerea este prin reacție (efectul perturbației, sesizat la ieșirea procesului operațional, generează o mărime de comandă care restabilește funcționarea dorită — eventual optimă — a sistemului) este necesar să fie îndeplinită condiția : $T_p \gg T_{op} + T_{omr} + T_{od} + T_{oc} + T_{or}$ (în care : T_p reprezintă durata perturbației), pentru ca procesul de conducere să poată compensa efectul perturbației, rămînînd o durată suficientă de funcționare în condițiile noului optim. Cu alte cuvinte, circuitul de conducere trebuie să fie caracterizat printr-o inerție totală mult mai redusă decît perioada cea mai scurtă a perturbației care acționează asupra procesului operațional. Între altele, rezultă că :

- nu este suficientă reducerea duratei de pregătire și elaborare a deciziei (de exemplu prin utilizarea mijloacelor și metodelor informaticii), dacă celelalte componente ale întârzierii din procesul de conducere : T_{omr} , T_{oc} , T_{or} rămîn la valori ridicate ca urmare a lipsei echipamentelor adecvate pentru culegerea și/sau transmiterea și/sau conversia informației. Rezultă că este posibil ca în anumite condiții, sisteme informatice bazate pe prelucrare în lot (batch) să fie ineficiente în raport cu procedurile de conducere fără suportul calculatorului ;

- în cazul conducerii proceselor economico-sociale, caracterizate, după cum se știe, prin inerții mari, conducerea prin reacție („prin încercări succesive”) este nerecomandabilă, dacă nu chiar imposibilă.

După cum se poate lesne observa, condițiile dinamice se pot ușura prin măsurarea perturbației (și nu a efectului ei la ieșire), dacă acest lucru este posibil — și mai ales prin conducerea previzională (elaborarea comenzii înainte de sesizarea efectului per-

5. CITEVA CUVINTE DESPRE EFICIENȚA ȘI INEFICIENȚA INFORMATICII

Este evident progresul larg al informaticii în țara noastră pe diferitele direcții componente : producția internă, dotarea cu echipamente ale tehnicii de calcul, utilizarea echipamentelor și turbației la ieșirea procesului operațional), dacă acest lucru este posibil. Rezultă că utilizarea metodelor statisticii matematice, ale cercetării operaționale și a modelării, respectiv simulării poate, în anumite condiții, mări eficiența conducerii.

elaborarea de sisteme de programe, formarea personalului de specialitate.

În același timp, se impun câteva observații :

a) eficiența introducerii informației poate să fie de multe ori greu de determinat, datorită deficiențelor citate ale sistemului informațional (cu excepția domeniilor în care nu au sens alte soluții decât cele bazate pe informatică) ;

b) eficiența introducerii informației este afectată de tipul predominant al organizării (pct. 2), respectiv de modul în care sînt satisfăcute condițiile dinamice (pct. 4) ;

c) în condițiile informaticii cu precădere distribuită, aspectul problemei se poate modifica în mare măsură, întrucît în aceste condiții informația tinde să capete caracterul unui serviciu cu caracter relativ universal.

Adăugîndu-se complexitatea relațiilor organizare-conducere-sistem informațional-informatică, problema introducerii unor sisteme informatice eficiente apare deosebit de dificilă, cel puțin dacă acest proces nu este realizabil etapizat. În aceste condiții, prezintă un evident interes utilizarea unor metode care să orienteze și să ușureze procesul de introducere a informației. Din experiență rezultă că în etapa actuală au o importanță practică mare următoarele :

a) apropierea cît mai mare a informației de utilizatorul direct (realizarea transparenței pentru utilizator), realizabilă prin soluții de următoarea natură :

— elaborarea de sisteme informatice complexe parametrizate, respectiv trecerea de la standardizarea la nivelul programelor la cel al sistemelor. Asemenea sisteme pot fi realizate astfel încît să fie în mare măsură independente de formatul datelor (deci al formularelor) și al codurilor ;

— utilizarea, pe cît posibil, a procedurilor de comunicare om-calculator conversaționale.

Dispersarea celor aproape 10 000 de analiști și programatori pe mii de aplicații pe an ar trebui înlocuită cu o concentrare pe elaborarea, implementarea, introducerea și dezvoltarea a puține sisteme de programe de interes general (probabil 10—80), capabile a fi asimilate de utilizatori variați, care nu au timpul să învețe informatică, dar care ar utiliza imediat o soluție bazată pe informatică, dacă le răspunde necesităților imediate chiar dacă nu au fost formulate dinainte. Va fi necesar să se admită două premise :

(1) analistul, respectiv programatorul, utilizat ca intermediar între utilizator și calculator este de mai multe ori un factor de înțirziere și de distorsiune ; în același timp analistul, respectiv programatorul au un rol esențial în elaborarea unor sisteme informatice avansate, în implementarea și dezvoltarea acestora ; (2) este posibil, chiar probabil, ca utilizatorul să nu poată formula cerințele detaliate și complete înainte de elaborarea sistemului informatic ; de cele mai multe ori, cerințele se definesc

în prima etapă de exploatare a sistemului — fiind, așa dar, necesar să se prevadă o cît mai mare flexibilitate ;

b) încorporarea continuă a experienței câștigate în exploatarea sistemelor informatice prin dezvoltarea lor sistematică, ceea ce presupune :

— elaborarea sistemelor informatice conform principiilor proiectării structurate ;

— adoptarea de soluții de natură să funcționeze pe mai multe tipuri de calculatoare electronice (asigurarea portabilității sau cel puțin a transferabilității) ;

c) utilizarea pe scară largă a teleinformaticii, atît din considerente de apropiere de utilizatorul direct cît și pentru eliminarea suporturilor de informație convenționale intermediare ;

d) promovarea susținută a transferării volumelor mari de informație pe suport magnetic.

Ultimele două direcții au în vedere și reducerea volumului de activitate cu care se deține, funcționează-administrativ.

6. CONCLUZII

Pornind de la cele expuse, putem formula următoarele concluzii :

a) concepția Partidului Comunist Român în domeniul perfecționării, organizării și conducerii, a perfecționării sistemului informațional economico-social și a introducerii informației, are un caracter sistemic și a preconizat metode și tehnici avansate, a căror realizare — încă incompletă și în înțirziere față de sarcinile tratate — va fi accelerată și valorificată din plin în perioada anilor următori ;

b) relațiile dintre organizare, conducere, sistem informațional și informatică sînt complexe, astfel încît nu este posibil să reducem problema la relația : perfecționarea organizării este o condiție necesară a introducerii informației.

În mod evident, elaborarea proiectului sistemului informațional economico-social perfecționat și a proiectului sistemului informațional de informatică prezintă o importanță deosebită. Legislația în vigoare precizează atribuțiile și răspunderile corespunzătoare.

Informaticienii ar putea contribui la realizarea acestora și a celorlalte sarcini prin inițierea unor colaborări care să vizeze :

● promovarea schimbului de informație pe suport magnetic și/sau acces direct ;

● realizarea în colaborare a unor proiecte de sisteme informatice complexe ;

● transferul reciproc de soluții tehnice verificate în exploatare.

dr. Nicolae COSTAKE

Centrul de calcul al Direcției Centrale de Statistică

Producția fizică și netă

(Urmare din pag. 4)

această perioadă neutilizat : 19 167 ore în secțiile direct productive și 2 848 ore în cele indirect productive. După un calcul făcut de specialiștii întreprinderii rezultă că numai atingerea indicelui de utilizare planificat al mașinilor din toate secțiile ar echivala cu o producție industrială suplimentară anuală de circa 40 milioane lei.

Care au fost de fapt cauzele acestor rămîineri în urmă ? Ele au fost generate, în primul rînd, de numeroasele schimburi neprogramate (8 757 ore), de învoiri și absențe nemotivate (mai bine de 2 400 ore), de durata reparațiilor accidentale (1 368 ore) etc. După analiza acestor neajunsuri, în întreprindere s-a trecut la luarea unor măsuri temeinice pentru atingerea treptată, într-un viitor relativ scurt, a indicilor de utilizare planificați la toate mașinile. Printre altele, s-a stabilit ca, odată cu lansarea planurilor lunare, să fie programate toate schimburile, ca timpul de reparații capitale și de revizii să fie scurtat, prin pregătirea din vreme a pieselor și subsansamblelor (inclusiv prin recondiționarea în mai mare măsură a pieselor uzate) ; totodată, printr-o mai bună întreținere a mașinilor, să fie înlăturate sau mult

diminuate staționările cauzate de defecțiunile mecanice sau electrice.

Rezervele — de la identificare la valorificare mai accentuată

ÎN VEDEREA realizării integrale a planului se depun eforturi considerabile pentru ca întreprinderea să execute un volum sporit de pompe speciale de nivel tehnic ridicat, inclusiv a tipurilor destinate energiei nucleare.

Profilarea întreprinderii pe realizarea de pompe speciale pentru industrie și agricultură impune adoptarea unei concepții, moderne de organizare, astfel încît întreaga activitate să fie mai eficientă. De aceea, numeroase colective de specialiști au întocmit planuri concrete de acțiune, care vizează laturile esențiale ale activității :

● organizarea fabricației pe linii tehnologice (carcase, lagăre, arbori etc.), în așa fel încît să se obțină, cu același potențial, o producție și o productivitate sporite ;

● asimilarea de noi produse cu grad înalt de tipizare din punct de vedere constructiv și tehnologic. Se va asigura astfel realizarea unei game tot mai largi de pompe, în funcție de condițiile specifice de exploatare la be-

neficiari. Se vor crea, totodată, condiții de ridicare accentuată a productivității muncii atît în sectoarele de proiectare cît și în cele de execuție, concomitent cu obținerea unor importante economii materiale și bănești ;

● mecanizarea mai accentuată a lucrărilor de transport interoperațional și în depozite și magazine (organizarea de depozite pe verticală pentru electromotoare și materiale de turnătorie). Prin aceste măsuri se va diminua numărul muncitorilor auxiliari, cei rămași disponibili urmînd să treacă, după o prealabilă pregătire profesională, în munci direct productive ;

● modernizarea și specializarea, în continuare, a utilajelor în cadrul acțiunii de autodotare etc. Un accent deosebit se pune pe mecanizarea și automatizarea operațiilor în turnătoria de fontă. Aceasta atît pentru eliminarea efortului fizic al muncitorilor, cît și pentru reducerea numărului acestora. Se preconizează ca această secție de bază a întreprinderii să realizeze indicatorii de plan ai anului 1980 cu un efectiv redus cu circa 50%.

Preocupările de amploare existente în întreprindere pentru aplicarea integrală și operativă în practică a tuturor acestor măsuri și acțiuni creează premisele sporirii în continuare a producției, realizării în totalitate și depășirii sarcinilor din planul pe acest an și a angajamentelor asumate.

Cu privire la sfera de cuprindere a indicatorilor produs social și venit național

STUDIAREA economiei naționale, conducerea planificată a acesteia necesită ca numeroasele procese economice care au loc să fie măsurate, sistematizate și agregate în așa fel încât să permită reflectarea concisă, analiza și planificarea mecanismului economic pe ansamblu și pe elementele sale structurale. Concepția, categoriile economice, principiile fundamentale care stau la baza studierii economiei sînt date de teoria economică, iar măsurarea și agregarea proceselor economice constituie un atribut al statisticii, în care scop calculează indicatori care permit atât analiza dimensiunii, structurii, proporțiilor și ritmurilor dezvoltării cît și fundamentarea calculului de planificare și prognozelor privind dezvoltarea economică.

Cunoașterea rezultatelor obținute în activitatea economică, analizele referitoare la structura și dinamica economiei, la decalajele existente între nivelurile și ritmurile dezvoltării diferitelor țări, analizele nivelului de trai al populației au la bază categoria venitului național, indicatorii care exprimă mărimea și structura acestei categorii în cele trei stadii ale mișcării sale: producerea, repartizarea și folosirea. Rolul acestei categorii crește într-o mare măsură în condițiile societății socialiste, societate care face necesară și permite conducerea planificată a economiei, stabilirea prin planul de stat a dimensiunilor, proporțiilor și ritmurilor reproducerii socialiste și pe baza acestora a dimensiunii și ritmului de creștere a nivelului de trai al populației.

Pornind de la faptul că venitul național — categoria care stă la baza analizei și conducerii planificate a reproducerii socialiste — exprimă posibilitățile de dezvoltare a economiei naționale și totodată baza materială a bunăstării populației, Partidul Comunist Român a acordat și acordă atenție dezvoltării și modernizării potențialului tehnico-productiv — element principal al forțelor de producție — cît și creșterii și perfecționării forței de muncă și relațiilor socialiste de producție, factori care condiționează mărimea venitului național și deci posibilitățile de dezvoltare a țării, de satisfacere într-o măsură din ce în ce mai mare a nivelului de trai al populației.

Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român pun un accent deosebit pe dezvoltarea forțelor de producție, pe aplicarea largă a științei și tehnicii moderne în toate sectoarele economiei naționale și cu prioritate în ramurile industriei. România are obiectiv ca pînă în anii 1985—1990 să realizeze o puternică dezvoltare și modernizare a economiei astfel încît să ajungă la o mărime a venitului național pe un locuitor situată la nivelul țărilor cu o dezvoltare medie.

Concepția cu privire la calculul venitului național în statistica internațională

CALCULELE de produs social și venit național constituie partea principală a calculului macro-economice în statistica tuturor țărilor. În perioada care a precedat cel de-al doilea război mondial aceste calcule s-au caracterizat prin faptul că atît sub aspect conceptual cît și metodologic nu aveau un caracter unitar, ceea ce influența, făcea aproape imposibilă compararea nivelului și structurii dezvoltării diferitelor țări. După cel de-al doilea război mondial în cadrul organelor internaționale apărute — O.N.U. și C.A.E.R. — prin comisiile de statistică s-a desfășurat o largă activitate de unificare, sub aspect conceptual și metodologic, a calculului macro-economice și în cadrul acestora a calculului de produs social și venit național. Eforturile de perfecționare a calculului s-au concretizat în elaborarea a două sisteme de calcule macro-economice. Sistemul de bilanțe al economiei naționale și Sistemul Conturilor Naționale, ceea ce a reprezentat un progres important pe linia unificării și perfecționării calculului de produs social și venit național. Sistemul de bilanțe al economiei naționale sau Sistemul producției materiale cum mai este denumit în statistica internațională a fost elaborat și este aplicat de țările socialiste membre C.A.E.R. Sistemul Conturilor Naționale, elaborat de Comisia de statistică O.N.U. este aplicat în calculele și analizele economice efectuate de statistica O.N.U. și a țărilor nesocialiste.

Unificarea diferitelor sisteme de calcul în două sisteme a fost favorizată pe de o parte de lărgirea într-o măsură din ce în ce mai mare a cooperării economice internaționale, fapt care a pus din ce în ce mai insistent necesitatea comparărilor

internaționale, iar pe de altă parte de faptul că efectuarea calculului macro-economice a intrat în atribuțiile organelor oficiale ale statisticii de stat și ca urmare la baza calculului s-au pus conceptele teoretice și practice ale statelor respective.

Sistemul producției materiale aplicat în țările socialiste, începînd din anul 1950, are la bază principiile Sistemului de bilanțe ale economiei naționale existent în U.R.S.S. în acea perioadă. Calculele efectuate în acest sistem — perfecționate pe parcursul dezvoltării — au servit și servesc conducerii economiilor din țările socialiste în fundamentarea planurilor naționale, în analizele structurii și dinamicii economiei, cît și unor scopuri de comparație între țările socialiste membre C.A.E.R. Principiile și metodologia sistemului de bilanțe ale economiei naționale au fost discutate de Comisia de Statistică O.N.U. în anul 1969 și acceptate ca o recomandare internațională a calculului economiei naționale.

Sistemul Conturilor Naționale în forma sa actuală este rezultatul unor perfecționări care au avut loc din anul 1952 cînd a fost adoptată prima variantă și pînă în prezent. Actualul sistem elaborat de un grup de experți O.N.U. a fost aprobat de Comisia de Statistică O.N.U. în anul 1968.

Caracteristicile generale a celor două sisteme. Sistemul producției materiale și sistemul conturilor naționale au același scop: sistematizarea proceselor economice care au loc în economia națională și măsurarea rezultatelor obținute prin indicatori statistici în cadrul cărora locul principal îl ocupă indicatorii produsului social și venitul național, indicatori care stau la baza analizelor macro-economice și fundamentării diferitelor decizii privind dezvoltarea economiei. Cu toate că au același scop, între cele două sisteme sînt deosebiri esențiale și anume:

a) Interpretarea diferită a activității de producție. Sistemul producției materiale cuprinde în calculele de produs social și venit național numai valorile de întrebuintare (bunuri materiale și servicii de producție) produse în sfera producției materiale, în timp ce Sistemul Conturilor Naționale, considerînd întreaga activitate din societate ca productivă, cuprinde în calcule toate rezultatele obținute în economia națională (bunuri materiale, servicii de producție, servicii consumate de populație, servicii administrative și financiare etc.) chiar dacă unele din acestea nu sînt rezultatul unei munci socialmente utile. Deci, în timp ce sistemul producției materiale măsoară numai rezultatele din producția materială — sferă hotărîtoare în economia națională — Sistemul Conturilor Naționale evidențînd global toată activitatea din economie nu dă posibilitatea caracterizării și analizei structurii rezultatelor obținute în economie în funcție de natura și rolul acestora în societate, în satisfacerea cerințelor de consum. De la această deosebire esențială derivă diferențele principale între indicatorii produsului social și venitului național calculați în cele două sisteme de evidență macro-economică.

b) Acordarea unei atenții diferite caracterizării fluxurilor materiale și fluxurilor financiare. Sistemul producției materiale acordă atenție deosebită, caracterizării producerii, repartizării și consumului obiectelor materiale, respectiv fluxurilor materiale care au loc în economie și în mai mică măsură asigură informații pentru caracterizarea fluxurilor financiare, de venituri. Spre deosebire de sistemul producției materiale Sistemul Conturilor Naționale acordă prioritate fluxurilor financiare care au loc între diferitele subiecte economice (întreprinderi, instituții, populația, statul etc.). Această particularitate legată de prioritatea care se acordă în cele două sisteme caracterizării fie fluxurilor materiale fie celor financiare constituie o latură negativă atît a sistemului de bilanțe — care nu acordă suficientă atenție reflectării fluxurilor financiare cît și a S.C.N. care nu asigură o caracterizare mai profundă fluxurilor materiale. Se știe că între expresiile cantitative ale fluxurilor materiale și financiare trebuie să existe relații de egalitate întrucît reflectă două laturi ale mecanismului economic și în consecință indicatorii produsului social și venitului național trebuie să fie calculați atît pornind de la datele care exprimă fluxurile materiale cît și de la cele care exprimă fluxurile financiare. Determinarea indicatorilor pornind de la cele două surse răspunde unor cerințe de analiză diferite.

c) Structura și metodologia de alcătuire a celor două sisteme este diferită. Sistemul producției materiale este alcătuit din patru bilanțe principale: bilanța producției, consumului și acumulării produsului social (bilanța materială a reproduc-

(iei), balanța producției, repartiției și folosirii venitului național (balanța financiară a reproducției), balanța forței de muncă, balanța avuției naționale. Aceste balanțe cuprind indicatori care dau posibilitatea caracterizării și analizei dimensiunii, structurii, ritmurilor și proporțiilor de dezvoltare a economiei naționale. În cadrul indicatorilor sistemului de balanțe, indicatorii produsului social și venitului național calcuțați pe baza informațiilor furnizate de balanța materială și financiară a producției produsului social și venitului național, ocupă locul important.

Sistemul Conturilor Naționale ale Organizației Națiunilor Unite este format din patru conturi sintetice care sînt prezentate într-o matrice generală: producție; consum; acumulare; și restul lumii. În sistemul dezvoltat al conturilor naționale fiecare element al matricei se divide amănunțit în conformitate cu sistemul de clasificări adoptat. Astfel conturile de producție se divid în conturi ale bunurilor de consum, conturi pentru alte bunuri și servicii, conturi de activități. Conturile de bunuri de consum evidențiază bunurile și serviciile destinate vânzării pe piață. Conturile pentru alte bunuri și servicii evidențiază bunurile și serviciile care în mod obișnuit nu se vînd pe piață. Conturile de activitate evidențiază producția pe ramuri sau sectoare economice.

Conturile care evidențiază consumul sînt conturi de venituri și cheltuieli. Acestea cuprind datele referitoare la: veniturile diferitelor sectoare din economie; cheltuielile făcute pentru mărfuri și servicii de gospodăriile populației, cheltuielile făcute pentru consumul final al instituțiilor guvernamentale; cheltuieli făcute pentru consumurile finale ale institutelor particulare. Contul acumularea evidențiază pe sectoare sau ramuri economice: finanțarea creșterii stocurilor; finanțarea formării capitalului fix; achiziții nete de pămînt, active intangibile și active financiare. Contul restul lumii evidențiază tranzacțiile externe ale sectoarelor sau ramurilor economice.

Informațiile furnizate de Sistemul Conturilor Naționale stau la baza calculării indicatorilor produsului intern brut, produsului național brut, produsului intern net și produsului național net, indicatori care exprimă categoriile produs social și venit național.

Deosebiri esențiale dintre cele două sisteme fără îndoială că influențează asupra sferei de cuprindere, dimensiunii indicatorilor calculați și ca urmare și asupra comparabilității lor. Comisia Statisticii O.N.U., organele oficiale ale Statisticii de Stat din țările socialiste, comisia de Statistică C.A.E.R. sînt preocupate de asigurarea comparabilității indicatorilor calculați de cele două sisteme de evidență a economiei naționale. Studiul „Compararea Sistemului Conturilor Naționale și Sistemului balanțelor economice naționale”¹⁾ elaborat de Oficiul Statistic al Departamentului afacerilor economice și sociale ale O.N.U., în anul 1977 analizează structura celor două sisteme și stabilește posibilitățile de trecere de la indicatorii unui sistem la indicatorii celuilalt sistem. După cum se subliniază în acest studiu în structura contului Producție au fost incluse două grupări care permit calcularea indicatorilor după concepțiile de balanțe.

Astfel, conturile care evidențiază bunurile de consum au fost subîmpărțite în două subgrupe: a) bunuri și servicii materiale și b) servicii nemateriale; iar conturile care evidențiază activitatea economică au fost împărțite în: ramuri ale sferei materiale și ramuri din sfera nematerială. Introducerea acestor grupări înlătură în mare măsură neajunsurile derivate din deosebirea esențială dintre cele două sisteme.

Considerăm că pentru a se apropia Sistemul de balanțe de Sistemul Conturilor Naționale ar fi necesar lărgirea calculelor de balanțe prin evidențierea pe lângă indicatorii **producției materiale** și a indicatorilor care exprimă activitatea din sfera nematerială, iar în cadrul acesteia evidențierea separată a serviciilor de consum.

Conținutul și sfera de cuprindere a venitului național

DEFINIREA conținutului și delimitarea sferei de cuprindere a produsului social și a venitului național constituie o problemă majoră a teoriei și practicii economice și totodată cu multe implicații legate de studierea și planificarea mecanismului economic, a dimensiunilor proporțiilor și ritmurilor dezvoltării economice, de aprecierea nivelului și dinamicii bunăstării populației.

Sfera de cuprindere a acestor două categorii economice este strîns legată de delimitarea sferei muncii creatoare de venit național. Punctul de plecare al definirii sferei creatoare de venit național l-a constituit și îl constituie definițiile, precizările economiei politice a socialismului cu privire la munca productivă și legat de aceasta la conținutul categoriilor „produs social și venit național”. Economia politică a socialismului definește **produsul social** ca „totalitatea valorilor de întrebun-

țarea create într-o țară de lucrătorii din sfera productivă la decursul unei perioade determinate, de obicei un an”, iar **venitul național** ca „parte a produsului social care rămîne după scăderea fondului de înlocuire”²⁾.

Din definițiile date de economia politică acestor categorii rezultă că produsul social și venitul național — ca parte a acestuia — se creează în sfera productivă. Deci, se pune semn de egalitate între sfera muncii productive și sfera creatoare de venit național și ca urmare problema esențială a delimitării sferei creatoare de venit național este interpretarea care se dă activității productive. În literatura de specialitate din țara noastră și alte țări socialiste s-a dezbătut și se dezbate încă mult problema limitării sau a nelimitării activității productive la producerea de bunuri materiale. Personal împărtășese punctul de vedere al economiștilor care au susținut și susțin să nu se limiteze sfera muncii productive, creatoare de venit național, la producerea de bunuri materiale.

Limitarea activității productive la producția de bunuri materiale face ca la determinarea produsului social și a venitului național să nu se cuprindă rezultatele unor activități care nu sînt materializate în produse, dar care în procesul producerii lor satisfac o serie de necesități ale populației. În această categorie se cuprind serviciile nemateriale sau de consum cum sînt: serviciile medicale; serviciile culturale; serviciile de gospodărie comunală și salubritate; serviciile de igienă, etc.

Problema includerii serviciilor de consum în sfera creatoare de venit național nu a fost soluționată pînă în prezent, cu toate că un număr din ce în ce mai mare de economiști au susținut cuprinderea acestora în sfera creatoare de venit național, respectiv limitarea acestei sfere la producția materială lăce ca mărirea venitului național să nu includă toate elementele care contribuie la satisfacerea necesităților populației și ca urmare să nu existe o concordanță între indicatorii venitului național și cei care stau la baza studierii nivelului de trai al populației. Considerăm că punctul de plecare pentru stabilirea conținutului și delimitării sferei de cuprindere a venitului național trebuie să îl constituie cerințele legii fundamentale a socialismului, respectiv satisfacerea necesităților materiale și spirituale ale membrilor societății. La satisfacerea acestor cerințe — după cum este bine cunoscut — pe lângă bunurile materiale au o contribuție din ce în ce mai mare serviciile nemateriale. Dat fiind rolul și contribuția crescîndă a acestor servicii la satisfacerea necesităților de viață ale populației credem că este o cerință obiectivă cuprinderea lor în sfera creatoare de venit național și ca urmare în calculele statistice legate de exprimarea acestei categorii economice.

Luînd în considerare cele subliniate considerăm că limitarea sferei de cuprindere a venitului național la rezultatele obținute în producția materială nu mai satisface cerințele teoriei și practicii economice și ca urmare se **impune necesitatea reanalizării conținutului sferei de cuprindere a acestei categorii, respectiv punerea de acord a conținutului categoriei „venit național” cu acțiunea legii fundamentale a socialismului.** Socialismul, care își propune satisfacerea cît mai completă a necesităților populației, crearea unui om cît mai armonios dezvoltat, nu poate omite că valorile de întrebunțare cu caracter nematerial contribuie la satisfacerea cerințelor populației și ca urmare să le producă într-o dimensiune și structură corespunzătoare satisfacerii acestor cerințe.

Evident că în activitatea practică, de măsurare a venitului național se impune ca operațiile de calcul, să se facă separat pe elementele structurale ale sferei de cuprindere. Deci, în cazul cînd sfera creatoare de venit național nu este limitată la producția materială, cînd include toate activitățile care produc bunuri și servicii menite să asigure cerințele de consum ale membrilor societății și cele ale dezvoltării economiei, venitul național trebuie să fie evidențiat atît ca venit național material (valoarea nou creată în producția materială) cît și ca venit național total sau produs național net, indicator a cărui mărime ar fi dată de venitul național material și de valoarea netă a serviciilor nemateriale prestate în perioada de calcul³⁾. Cuprinderea în sfera creatoare de venit național atît a activității producătoare de bunuri materiale (sfera producției materiale) cît și a activităților care produc servicii de consum nemateriale, considerăm că satisface atît cerințele teoretice și practice ale studierii economiei naționale, ale cunoașterii și analizei nivelului de trai al populației cît și cerințele comparării cu alte țări socialiste și nesocialiste a structurilor economiei noastre.

prof. dr. Ion CAPANU

¹⁾ Comparison du système de comptabilité nationale et du système de la balance de l'économie nationale; Etudes méthodologiques, Serie F nr. 20, Nations Unies, 1977.

²⁾ Economia politică (Socialismul), Ed. didactică și pedagogică București, ediția III-a, revizuită, p. 422 și 424.

³⁾ Vezi Revista economică nr. 23/1977 — „Considerații cu privire la indicatorii sintetici ai rezultatelor activității economice”, prof. dr. I. Capanu.

TEORIA ECONOMICĂ s-a dezvoltat atât prin acumulări cantitative, cât și prin salturi calitative. Sint numeroase asemenea salturi, dar cele mai importante momente de cotitură revoluționară sint, după părerea mea, trei. Desprinde-tea teoriei economice din corpul filozofiei generale ca un domeniu distinct al științelor, desăvârșită prin efortul creator al lui Smith și Ricardo, reprezintă un prim asemenea moment; ei au mutat câmpul investigației din sfera manifestărilor exterioare în cea a esențelor, din domeniul circulației în cel al producției, trecind de la descriere la analiză, de la observarea faptelor la explicarea lor științifică.

Cea mai profundă revoluție în teoria economică este datorată lui Karl Marx, care — pe baza examinării critice și asimilării științifice a întregii gândiri anterioare și a curentelor coexistente — a așezat-o ferm pe temelii aspirațiilor clasei noi, proletare trecind de la analiza și explicația fenomenelor și proceselor economice la fundamentarea științifică a căilor de restructurare revoluționară a societății. Concluziile privind inevitabilitatea înlocuirii capitalismului cu socialismul s-au întemeiat în întregime pe noua teorie despre plusvaloarea. O particularitate fundamentală a sistemului categoriilor economice elaborat de Karl Marx, pe lângă istorismul său intrinsec constă în aceea că este purtătorul unui întreg sistem filozofic și de știință social-politică, oferind împreună o viziune integratoare asupra lumii, viziune având la temelie ei economicul ca factor, în ultimă instanță, determinant.

Cel de-al treilea mare moment este legat în teoria economică marxistă de numele lui Lenin căruia îi datorăm în primul rînd, o interpretare nouă a socialismului științific, ca știință unitară a clasei muncitoare, adaptînd-o noilor condiții economice, social-politice naționale și internaționale de la începutul secolului, lărgindu-i aria de referință și de aplicabilitate la vaste zone subdezvoltate ale globului. El este fără îndoială cel mai pătrunzător din pleiada puternică a gânditorilor marxști de la începutul secolului, dînd un strălucit exemplu de fidelitate față de teoria economică materialist-dialectică nu prin repetarea mecanică, ci printr-un genial efort creator care și-a găsit expresia, în domeniul economiei, în fundamentarea teoriei imperialismului. a te-

zelor despre formele tranzitorii: de la feudalism la capitalism, de la libera concurență la monopol, de la monopol la capitalismul monopolist de stat, de la capitalism la socialism. Lenin a abordat problema utilizării teoriei economice în practica construcției noi economii, dar nu a avut „răgazul istoric” să o desăvârșească, nici sub aspect teoretic — un nou sistem categoric — nici sub aspect practic.

În această perioadă în gîndirea burgheză s-au produs profunde restructurări sub influența lui Keynes care a răsturnat cursul secular al laissez-fair-ului aducînd un aport notabil la tehnica cercetării. S-ar putea spune că noua funcție care se ridică în mod obiectiv în fața teoriei economice — aceea de optimizare a proceselor economice și de reglare a lor la scară so-

cială — presupune cu necesitate depășirea orizontului burghez al teoriei economice.

În primul rînd, optimizarea proceselor economice la diferite nivele — micro, macro și mondial — armonizarea optmului economic cu cel social și individual, în condițiile accentuării puternice a procesului de diversificare a condițiilor și particularităților dezvoltării economice și sociale precum și alte sarcini care se ridică în fața științei economice actuale depășesc, prin natura lor, orizontul burghez, teoria care face din profilul privat criteriul suprem al dezvoltării economico-sociale.

În al doilea rînd este vorba de restructurarea strategiilor de creștere economică bazate pe ipoteza resurselor inepuizabile, pe menținerea în înapoiere ca izvor de materii prime și piețe de desfacere a majorității statelor lumii, pe mecanismele pieței capitaliste, depășirea acestei triple limitări

mic aplicată. Aceste documente prefigurează soluționarea unei probleme cardinale a teoriei economice, anume aceea a corelației dintre eficiență și ritm, eficiența și factorii calitativi, impunîndu-se ca elemente centrale ale dinamismului economic.

În prezent, se ridică o serie de probleme globale inexistente în trecut, cum sint poluarea, cucerirea cosmosului, problemele oceanului planetar, noul tip de circuit economic mondial etc., probleme care trebuie abordate la scară planetară și care nu mai pot fi tratate în limitele teoriei economice tradiționale. După cum ar fi greșită poziția „economică”, de reducere la economic a tuturor acestor probleme, la fel de eronată ar fi însă și poziția care, invocînd noile probleme care se ridică în raporturile dintre om și mediu, privește de sus „optica economică”, conferindu-i un sens peiorativ, fără să se sinchisească de substratul în mare măsură economic al acestor probleme planetare.

O adevărată piatră de hotar în dezvoltarea științei economice o constituie tratarea problemelor egalizării nivelurilor economice și ale depășirii decalajelor, făurirea unei teorii coerente a dezvoltării, în condițiile îmbinării eficienței economice cu echitatea în distribuirea veniturilor alături la scară națională, cât și internațională. Putem considera că în acest domeniu teoria economică dispune de pe acum de un sistem încheiat, datorat tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Fiind pusă în fața unor probleme noi și dispunînd de instrumente de studiu adecvate, vocația pluridisciplinară a economiei politice — prezentă de la începuturile formării sale — va putea beneficia acum, în epoca interacțiunii și interferenței tot mai profunde a științelor, de progresele matematicii, ciberneticii, electronicii. Vocația puridisciplinară a economiei politice nu înseamnă însă nicidecum că ea se va topi în corpul altor științe, ci că, la rîndul ei, va integra cuceriri noi ale altor științe și se va îngemăna cu acestea, jucînd propriul ei rol de neînlocuit în cercetarea societății.

Soluționarea problemelor ridicate în fața teoriei economice cere depășirea divorțului dintre teoria întreprinderii, teoria creșterii și analiza relațiilor sociale de producție, totodată

Tudorel FOSTOLACHE

Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană

TEORIA ECONOMICĂ PE CALEA UNUI NOU SALT

cială — problemă aborată frontal de Lenin în condițiile trecerii la construcția socialistă este reluată de Keynes de pe alte poziții în concordanță cu exigențele devenirii capitalismului monopolist de stat. Aceste împrejurări au dat relief figurii lui Keynes în istoria gîndirii economice și totodată au condiționat limitele și erorile sistemului său și, dacă în plină glorie a keynesismului critica științifică a acestuia era relativ restrînsă astăzi ea este larg vehiculată deoarece rețetele keynesiste nu mai rezistă în confruntarea cu restricțiile contemporane.

Economia politică a înregistrat salturi calitative ori de cîte ori acumulările cantitative i-au permis, iar viața i-a cerut-o. Sintem acum din nou în fața unei asemenea situații cînd posibilitățile și necesitățile se întîlnesc. Dată fiind natura problemelor cu care este confruntată, saltul în fața căruia se găsește teoria economică în ansamblul ei este condiționat în mod obiectiv de progresul economiei politice marxiste.

presupune cu necesitate depășirea orizontului burghez al teoriei economice.

În al treilea rînd, devine tot mai stringentă necesitatea fundamentării perspectivelor creșterii economice în raport cu resursele naturale, umane, financiare și tehnice disponibile și care să fie rațional utilizate într-o viziune de lungă perspectivă. După cum este cunoscut în acest domeniu se înfruntă viziuni extrem-pesimiste care flutură inevitabilitatea pieirii omenirii într-un „ecospasm” (vezi „Ecospasm”-ul lui Töffler) cu viziuni extrem-optimiste care își au izvorul în supralicitarea potențelor progresului tehnico-științific contemporan. O expresie lucidă a rolului științei și tehnicii în dezvoltarea economico-socială actuală și, totodată, a eforturilor necesare în acest scop, o constituie documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, elaborate sub îndrumarea și cu contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, documente care în ansamblu reprezintă un adevărat tratat de teorie economică și econo-

→ unitatea între analiza cantitativă și cea calitativă va trebui să devină regulă. Legat de aceasta este de presupus că dezvoltarea economiei politice a socialismului va înregistra o mișcare în direcții, la prima vedere, divergențe, adică, o aprofundare a realității economice în plan teoretic ar putea să capete aparența unei îndepărtări de realitatea nemijlocită; ar fi o repetare a drumului parcurs în multe științe și chiar în economia politică: teoria valorii a lui Marx părea un pas înapoi față de „con-

cretul” predecesorilor lui și ai lui Ricardo. Părăsirea empirismului, aprofundarea analizei, este însoțită deci inevitabil de o abstractizare, dar nu în sensul îndepărtării de realitate, ci al pătrunderii în profunzimea ei. Elaborările privind sistemul categorial al teoriei economice având în centru conceptul de optim, sînt o dovadă în acest sens.

Desigur, teoria economică nu se poate sustrage regulii, conform căreia știința este permanent tînără prin masa noilor cunoștințe și descoperiri, dar rămîne știință numai prin sistemul legilor fundamentale

elaborate în decursul întregii sale existențe. Matematica poate fi pildă: principala cale de menținere de-a lungul mileniilor a fost tocmai continua ei transformare, prin îmbogățirea permanentă și reinterpretarea regulilor de bază.

Constatarea inițială privind rămînerea în urmă a științelor economice nu neagă progresele înregistrate în evoluția lor seculară și nici cele înregistrate în ultimii ani. Tocmai pe baza lor, putem afirma că economia politică se află deja pe calea unei noi revoluții, menită să o transforme într-un instrument eficace al construc-

rîi societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului, al analizei economice capitaliste contemporane, al făuririi unei noi ordini economice mondiale și soluționării marilor probleme planetare. Și trebuie subliniată importanța principală a aportului partidului nostru, a secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin al cărui efort creator, gîndirea economică românească — pentru prima dată în istorie — a căpătat valențe cu adevărat universale, înscriindu-se în prim-planul științei revoluționare contemporane.

Calificarea și educația

(Urmare din pag. 10)

cifice fiecărei meserii. În anul școlar 1976/1977, de exemplu, numărul absolvenților la forma de calificare „ucenicie la locul de muncă” a reprezentat mai puțin de o treime din absolvenții școlilor profesionale față de anul școlar 1973/1974 cînd valoarea respectivă reprezenta aproape jumătate.

Un rol însemnat în orientarea structurii învățămîntului românesc îl deține principiul politehnizării. Consecință a revoluției științifico-tehnice actuale, dezvoltarea spectaculoasă a științelor tehnice, creșterea gradului lor de aplicabilitate în producție determină schimbări semnificative pe planul cunoștințelor, și anume preponderența cunoștințelor tehnice. Procesul de pregătire profesională reflectă pe deplin aceste realități. Astfel, din totalul studenților înscriși în 1978 jumătate urmează facultăți tehnice, în timp ce din numărul de 35 301 absolvenți ai școlilor profesionale în anul școlar 1976/1977 numai 1342 au fost pregătiți pentru alte ramuri decît cele tehnice. Politehnizarea, reflectînd dinamica perfecționării mijloacelor de producție, determină însemnate restructurări pe planul cunoștințelor, în desfășurarea procesului de calificare. Iată un exemplu concludent: în timp ce cunoștințele de bază necesare pentru practicarea meseriilor industriale clasice sînt cele din domeniul mecanicii solidului deformabil, procedee de prelucrare moderne, cum ar fi electroeroziunea, orientează producția și adaptează pregătirea profesională la noi domenii ale științei, în acest caz domenii avansate ale chimiei.

Cu un rol tot mai însemnat se înscrie în procesul de pregătire profesională a forței de muncă principiul policalificării. Policalificarea, după cum se arată în Programul partidului, reprezintă capacitatea de a trece mai ușor de la o specialitate la alta, de la o activitate la alta. Acest factor va determina o schimbare calitativă în caracterul diviziunii muncii, contribuind atît la dezvoltarea liberă a personalității umane, cît și la satisfacerea în condiții superioare a intereselor și cerințelor generale ale societății.

Corespunzător unor necesități ale economiei policalificarea constituie un mod de adaptare a sistemului de învățămînt la procesul tot mai alert de schimbare a nomenclatorului meseriilor și specialităților, a conținutului acestora. Cîteva date pun în lumină procesul amintit. Nomenclatorul sistematic al ocupațiilor, utilizat la recensămîntul din 1966, a cuprins 364 grupe de ocupații pe economie și circa 15 500 de denumiri oficiale sau uzuale ale operațiilor și lucrărilor practicate. Se vedește astfel o accentuată specializare în cadrul aceleiași ocupații fapt care determină, practic, apariția unor noi meserii. În meseria de lăcătuș, de exemplu, sînt incluse 164 de specializări, la cea de strungar circa 70 etc. Policalificarea, prin crearea unui orizont larg de cunoștințe specifice mai multor meserii, de regulă apropiate, asigurînd pregătirea psihologică impusă de adaptarea rapidă și eficientă la activități diferite are menirea să lărgescă orizontul de cunoștințe al fiecărui muncitor, să prevină o specializare excesivă — cu efecte negative asupra conținutului muncii, al creativității.

Caracterul multilateral și complex al sistemului nostru de învățămînt nu poate fi pe deplin evidențiat fără a ne opri

asupra sistemului de perfecționare a pregătirii profesionale statuat sub formă de lege încă acum aproape un deceniu. Necesitatea actualizării permanente a cunoștințelor de specialitate, principiu ce stă la baza sistemului de perfecționare, decurge din analiza realității obiective care vedește un proces rapid de uzură morală a cunoștințelor în contextul revoluției științifice și tehnice. În decurs de 4—5 ani de zile — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — muncitorii, inginerii și tehnicienii trebuie să-și înnoiască cunoștințele avînd în vedere ritmul rapid în care se dezvoltă știința și tehnica contemporană. Cei peste 2 milioane de oameni ai muncii care vor fi cuprinși, în viitorul cîincinal, în acțiunea de reciclare, ilustrează elocvent preocuparea partidului pentru realizarea unui nivel cît mai înalt în pregătirea profesională a fiecărui om al muncii, recunoașterea rolului pe care urmează să-l dețină calificarea în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

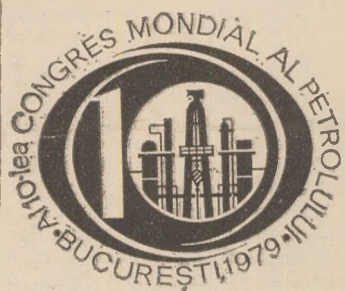
Efectele multiple ale schimbărilor calitative în procesul calificării

RIDICAREA nivelului de pregătire profesională contribuie nemijlocit la creșterea gradului de cultură și a stocului de învățămînt al națiunii, proces cu efecte ample și de durată asupra dezvoltării economico-sociale. Analiza evoluției unor componente de bază ale stocului de învățămînt, structura acestora privită în trei momente distincte — 1956—1966—1977 — evidențiază tendințele majore ale acestui proces, efectele sale asupra dinamicii venitului național — indicatorul sintetic al dezvoltării — în aceeași perioadă (tabelul nr. 2).

Așa cum se relevă din datele prezentate, unei creșteri a anilor de învățămînt de 1,7 ori în 1966 față de anul 1956 și de 1,8 ori în 1977 raportat tot la 1956 îi corespunde o creștere a venitului național de 2,5 ori în 1966 și de 6,8 ori în 1977. Creșterea mult mai mare a venitului național în perioada 1966—1977, de aproape 3 ori față de numai două ori cît s-a înregistrat în perioada 1956—1966 raportată la o creștere substanțială mai mare a anilor de învățămînt în prima perioadă este explicată prin prisma înecădrării, în tot mai mare măsură, în producție a unui personal cu un nivel superior de pregătire. Față de 1966, în 1977 numărul persoanelor cu studii superioare a crescut cu peste 55 000, al absolvenților de liceu aproape s-a dublat după cum o dublare a cunoscut și numărul absolvenților de școală generală; în același timp o scădere sensibilă a cunoscut numărul persoanelor absolvente numai a școlii primare.

Ridicarea nivelului pregătirii profesionale determină, pe lîngă substanțiale efecte economice, însemnate modificări în structura societății: se atenuează diferențele dintre munca fizică și cea intelectuală, precum și cele existente între sat și oraș, crește gradul de apropiere între diferitele clase și pături sociale atît în domeniul cunoștințelor cît și al nivelului de trai. Toate cele arătate demonstrează că ridicarea continuă a calificării personalului muncitor se înscrie ca o premisă fundamentală a progresului; îmbunătățirea pregătirii se dovedește în tot mai mare măsură o inepuizabilă resursă de creștere a eficienței activității economice, de creștere a avuției naționale.

Convorbiri
economice
cu

ANIBAL R. MARTINEZ
(Venezuela)

vicepreședinte al Comitetului
Executiv al Congreselor mondiale
ale petrolului

Imperioasa necesitate a economisirii — concluzie prețioasă a actualului congres

— Așa cum s-a subliniat încă din prima zi a celui de-al 10-lea Congres mondial al petrolului, care reunește la București aproape 5 000 participanți din peste 70 de țări, el se desfășoară în condițiile unei situații deosebite din punct de vedere al aprovizionării cu energie. Care va fi în acest context semnificația lui ?

— „Congresele mondiale ale petrolului“ sînt o organizație care pune un accent deosebit pe aspectele tehnico-științifice ale industriei petrolului. Se poate pune acum întrebarea ce înseamnă științific. Este o întrebare pe care ne-am pus-o și noi. Acesta este motivul pentru care la Congresul de la București am inclus pe ordinea de zi probleme care nu sînt pur tehnice; în primul rînd este vorba de probleme economice și financiare. În felul acesta sfera de interes a congreselor devine tot mai largă și mai cuprinzătoare.

Există o conștiință tot mai puternică a existenței unor dificultăți, se vorbește chiar despre o criză. Termenul acesta, care trebuie folosit cu grijă, a fost utilizat pentru prima dată în 1973, cînd o țară care consumă — sau mai bine spus irosește — o imensă cantitate de petrol raportat la populația sa a cunoscut dificultăți de aprovizionare. De aceea, cred că termenul a fost inițial utilizat într-un sens impropriu. Dar acum poate fi vorba de o criză energetică mondială reală, dacă nu se vor aduce corective anumitor tendințe, îngrijorătoare prin aceea că omenirea nu le va mai putea tolera multă vreme. Astfel, consumul și producția de petrol și gaze au sporit continuu în ultimii 15—20 de ani, mai mult decît exponențial, dacă se poate spune așa, și nu este acceptabil ca această tendință să continue. Din punct de vedere economic a existat, de asemenea, tendința, în ultimii 15 ani, de a utiliza această evoluție anormală ca o bază pentru prognoze care erau astfel total distorsionate. Noi am vorbit pînă acum de necesitatea de a produce mai mult, de a utiliza mai mult petrol. Acum trebuie să ne întrebăm de ce n-am încerca să nu mai irosim, să economisim petrolul pe care-l risipim acum. Pot menționa multe țări producătoare de petrol care au o doctrină minunată cu privire la economisire, o adevărată filozofie a conservării petrolului atunci cînd acesta se află încă în subsol, în zăcăminte. Dar odată ce acest petrol este extras, întreaga această filozofie este dată uitării. Economisirea este aplicată numai sub aspectul unor tehnologii avansate de extracție și de prelucrare; după obținerea produsului finit nu se mai vorbește de economisire. Poate că unul dintre principalele cîștiguri ale actualului Congres este afirmarea necesității economisirii.

— Desigur, însă, că, deși extrem de necesară, economisirea singură nu va fi suficientă. Ce perspective considerați că au în acest context sursele alternative de energie ?

— Este clar că la un moment dat va trebui să uităm petrolul ca sursă energetică principală. El este o sursă foarte prețioasă pe care ne-a lăsat-o natura, din ea sau cu ea putem realiza o multime de lucruri, extrem de utile, ajungînd pînă la îmbrăcăminte și încălziminte. Unii oameni ar putea începe să se gîndească că renunțînd la petrol ne vom întoarce la epoca de piatră. Schimbarea obiceiurilor, a mentalităților nu va însemna însă în mod necesar un regres în ce privește calitatea vieții, nivelul de trai. Dar este inacceptabilă existența unor deosebiri atît de mari și nejustificate în ce privește nivelul consumului pe locuitor. De aceea este eronată comparația pe care o fac permanent

unele țări vest-europene industrializate cu nivelul consumului de petrol al S.U.A., care se știe că include o mare doză de risipă, afirmînd că vor ajunge în 1990 la nivelul american actual. Un asemenea raționament nu are nimic comun cu gîndirea economică.

După părerea mea, fiecare țară trebuie să analizeze resursele de care dispune și alternativele care i se oferă. Sînt multe lucruri de luat aici în considerare, între care primul este acela că nu există a singur substitut pentru petrol. Nu se poate găsi nici o substanță capabilă să facă tot ce face petrolul. În al doilea rînd, nu trebuie folosite ca model țări care reprezintă cazuri netipice sau exact opusul bunei gospodăririi a resurselor. În sfîrșit, valorificarea resurselor alternative de energie trebuie să se facă cu respectarea naturii. Nu se poate cere niciuneia din aceste surse alternative de a face mai mult sau altceva decît poate ea să facă. V-aș da ca exemplu energia eoliană. Cei cărora nu le place energia vîntului vor veni să spună: știți cîte mori de vînt vor fi necesare pentru a furniza întreaga cantitate de energie electrică necesară unui mare oraș? Fără îndoială un număr imens, inacceptabil. Dar întrebarea, nu este corectă, pentru că nu acesta este rolul energiei eoliene. Ea poate fi însă extrem de utilă într-o fermă izolată.

În ultimii zece ani am lucrat în Venezuela în domeniul energiei. Sînt membru al Consiliului național al energiei, care este un organism consultativ pe lîngă președinte în probleme energetice. Pentru prima dată în Venezuela, noi am început să analizăm aceste alternative energetice: petrol, cărbune, gaze naturale, energie hidroelectrică, energia solară, domeniul în care am efectuat deja o serie de cercetări etc. Personal sînt foarte interesat de hidrogen, fiind, de altfel, director al Asociației internaționale pentru energia hidrogenului și membru al Direcției de planificare a Consiliului național al cercetării științifice. Ceea ce încercăm să facem în aceste organisme este să dezvoltăm și să stimulăm dezvoltarea altor surse de energie. În domeniul energiei solare, de pildă, există numeroase aplicații care s-au dovedit competitive din punct de vedere economic, în sensul obișnuit al acestei noțiuni. Cînd vorbim de competitivitatea unor surse alternative de energie, de exemplu a energiei solare, trebuie după opinia mea să fim foarte atenți la ce se ia în calcul la determinarea costului unui kWh. Unii afirmă că energia solară nu este competitivă, incluzînd integral în prețul ei costul cercetării și o serie de alte cheltuieli, astfel încît costul ei devine realmente foarte mare. Dar să nu uităm că soarele este o prezență permanentă, pe cînd durata de funcționare a unei centrale nucleare-electrice este limitată. Este oare just să comparăm o perioadă, să spunem, de 20 de ani cu infinitul (pentru că dacă nu va mai exista soare nu va mai exista nici viață)? Există anumite dificultăți, în special într-o țară care este foarte mare producătoare și exportatoare de petrol ca Venezuela (circa 120 mil. t extrase anul trecut), în a înțelege că există și alte surse de energie ce pot asigura un nivel de trai corespunzător. Totuși nevoia îi constrînge pînă la urmă pe oameni să găsească soluții.

— Dar evoluțiile recente au arătat că nu se poate aștepta pînă atunci, că este nevoie de un proces de anticipare...

— Sînt de acord că în cazul multor surse este încă necesară o perioadă de timp considerabilă. Dar sînt și lucruri care se pot realiza imediat ca, de pildă, celulele fotovoltaice, care transformă direct energia solară în energie electrică, este adevărat că în cantități mici. Se înregistrează însă o îmbunătățire continuă a eficienței conversiei, astfel încît s-a realizat deja refrigerarea „gratuită“, de exemplu, foarte utilă în ferma izolată de care vorbeam mai înainte.

În incheiere, oaspetele venezulean ne-a declarat:

— Am fost deosebit de onorați de prezența la ceremonia de deschidere a lucrărilor Congresului mondial al petrolului a președintelui Nicolae Ceaușescu și a doamnei Elena Ceaușescu. Am fost deosebit de impresionat de cuvîntarea președintelui Ceaușescu. Este de altfel prima dată cînd un șef de stat participă și ține o cuvîntare la ceremonia de deschidere a unui congres mondial al petrolului, ceea ce subliniază importanța pe care România o acordă acestei manifestări științifice. Cred că se poate spune de pe acum că a fost un congres încununat de succes.

În ce privește relațiile bilaterale, aș menționa că un număr de studenți venezuleni s-au pregătit în România în domeniul petrolului și în alte domenii, fapt care a contribuit și el la dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări ale noastre. În același sens se inseriu și vizitele reciproce prilejuite de diverse manifestări, ca de exemplu recenta reuniune ministerială de la București a Grupului celor 77 în pregătirea Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie. Aș menționa aici și utilizarea de utilaj petrolier românesc în Venezuela favorizată de contactul între specialiști. Sîntem foarte mulțumiți de aceste contacte și sperăm să le intensificăm.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ANII '70 au consacrat definitiv și în literatura economică și social-politică burgheză noțiunea de „criză”, ca noțiune centrală în descrierea și explicarea capitalismului contemporan. „Criza economică”, „criza businessului”, „criza financiar-valutară”, „criza puterii”, „criza democrației”, „criza de încredere”, „criza valorilor”, „criza energetică și a materiilor prime”, „criza ecologică” și alte multe crize, pe care ideologiile burgheze le consemnează cu îngrijorare, sînt tot atîtea componente și forme de manifestare ale „crizei generalizate” a capitalismului ca sistem social-economic. Această criză a devenit, cum lucid remarcă W. Burnham, „realitatea cardinală a timpului nostru”), marcînd sfîrșitul fazei ascendente a capitalismului monopolist de stat și începutul fazei sale descendente); în această fază sistemul capitalist se dovedește, cum remarcă I. Hargreaves și J. Dauman, „tot mai puțin capabil să influențeze acele variabile care au o importanță hotărîtoare pentru chiar supraviețuirea sa”²⁾.

Acestei realități i se înscrie și criza gândirii economice burgheze „pusă în evidență într-o manieră spectaculoasă de criza economică din 1974/1975, de inflația cu noile ei trăsături cantitative și calitative, de imbinarea de durată a inflației cu șomajul și creșterea stagnantă...”³⁾ — fenomene ce n-au putut fi evitate, cărora economics-ul burghez nu le-a putut găsi și nici nu le poate găsi soluții. Prof. Lester C. Thurow consemna de curînd „sentimentul general că economiile capitaliste nu pot fi controlate, că economiștii nu prea pot face mare lucru”, perspectivele dezvoltării științei lor fiind deocamdată de neîntrezărit. Robert Triffin vorbește și mai fățiș despre „falimentul răspunsurilor tradiționale date problemelor economice variabile” atît de către concepțiile liberale cît și de cele intervenționiste.

Tocmai în și prin această **incapacitate operațională** în planul practicii, al politicii și acțiunilor economice, criza gândirii economice burgheze a devenit manifestă,

Ipostaze ale gândirii economice burgheze (I)

determinînd nu numai recunoașterea ci și îngrijorarea profundă, explicit afirmată, chiar și a reprezentanților de frunte ai olimpianei lumi academice — un P. Samuelson, W. Leontief și Gunnar Myrdal, laureați ai Premiului Nobel pentru economie, un O. Morgenstern, J. Robinson, Fr. Perroux, J.K. Galbraith, W. Heller, R.A. Gordon, R. Lekachman și mulți alții. Fără îndoială că tot mai largă conștientizare în rîndul economiștilor burghezi a acestei crize constituie, prin ea însăși, indicii profunzimii sale, al faptului că viața, realitatea mișcării economiei capitaliste contemporane a invalidat nu numai „unele teze”, raționamente, instrumente de analiză și acțiune economică sau practici de utilizare a acestora, ci **însși fundamentele economics-ului burghez**.

Faptul ar părea paradoxal dacă ne gândim la importantele progrese în cunoașterea economică obținute în perioada postbelică de știința economică, inclusiv de orientarea ei burgheză, progrese care au și dus la instituirea și acordarea Premiului Nobel pentru economie unui număr de 13 economiști occidentali. Pentru descifrarea acestui aparent paradox, respectiv pentru determinarea a ceea ce reprezintă criza gândirii economice burgheze dincolo de criza operaționalității sale, este necesar, cum sublinia prof. T. Postolache, „să distingem mai multe «nivele», mai multe accepțiuni” pe care le are formula „criza gândirii economice burgheze”. Nu reluăm aici importante teze cu valoare metodologică, ce se degajă din analiza pe care T. Postolache o face acestei crize și nici concluziile sale privind natura ei. Urmărim numai să subliniem și să detaliem unele aspecte implicate în cercetările sale.

Un aspect în această direcție îl consti-

tuie sfera de cuprindere a crizei. În acest cadru, în primul rînd trebuie menționat faptul că ceea ce numim „gîndire economică” este o structură complexă de a cărei cunoaștere depinde și înțelegerea conținutului crizei sale. Desigur, structura-rea unor sisteme complexe, cum este și cel al gândirii economice, se poate face din variate unghiuri de vedere. Aici ne referim numai la structura ideologică, pe care o considerăm esențială în descifrarea problemei în dezbatere.

Foarte pe scurt: ca urmare a naturii obiectului său, cunoașterii economice îi este obiectiv proprie pe lîngă dimensiunea cognitivă și o dimensiune ideologică — expresie a intereselor diferitelor clase și părturi sociale participante la procesul producției sociale. Gîndirea economică elaborată de pe pozițiile intereselor de clasă ale burgheziei, se structurează corespunzător macrostructurii acestor interese, respectiv macrostructurii ideologiei burgheze. Reflectînd structura socială a economiei capitaliste contemporane, această gîndire cunoaște: o ideologie a marelui capital, o ideologie monopolist-statală, o ideologie antimonopolistă a burgheziei mijlocii și mici, și o ideologie anticapitalistă a micii burghezii.

Orientările de gîndire economică dominante și definitorii pentru ansamblul gândirii burgheze sînt, firesc, orientările circumscrise ideologiilor (intereselor) economice dominante și definitorii pentru capitalismul contemporan: cea a marelui capital și monopolist-statală. Expresia lor teoretică o constituie orientările neoclasice și (neo)keynesistă. Tocmai aceste orientări din gîndirea economică burgheză, au stat și stau la baza politicilor economice ale statului burghez contemporan. De aceea, vorbind de criza operaționalității, în planul practicii politicii economice, a gândirii economice burgheze, avem în vedere nu ansamblul acesteia, ci numai aceste orientări dominante. Orientările de gîndire economică circumscrise celorlalte două orientări ideologice burgheze

FIȘE

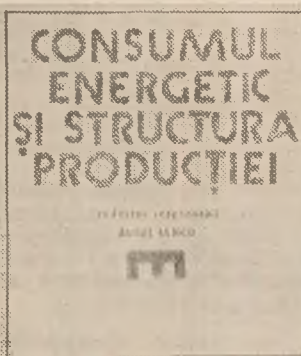
Eugeniu Niculescu-Mizil

FUNCȚIA CANTITĂȚII DE INFORMAȚIE ÎN STABILITATEA UNUI SISTEM SOCIAL

● Editura Academiei a publicat de curînd sub semnătura lui Eugeniu Niculescu-Mizil volumul „Funcția cantității de informație în stabilitatea unui sistem social”, lucrare ce își propune să investigheze domeniul largi, de interfețență, ale realității sociale cu ajutorul unor concepte pro-

prii teoriei cibernetice. În cadrul societății — apreciază autorul — informația privită sub dublul aspect al calității și cantității, îndeplinește rolul unui autentic „sistem circulator”, dovedind o importanță hotărîtoare în asigurarea echilibrului fiecărui sistem social. Sensul acțiunii factorului informațional fie în direcția permanentizării stării de echilibru fie a celei entropice este influențat de caracterul relațiilor sociale — relațiilor de tip socialist le este proprie o stare de echilibru în timp ce relațiilor bazate pe exploatare o stare entropică — procese analizate pe larg în volum. După cum se relevă din lucrare, creșterea cantității de informație corelată cu dezvoltarea de ansamblu a societății constituie un proces firesc cu tendințe de amplificare în perspectivă. Acțiunea elementelor informaționale ca factor al stabilității sau, dimpotrivă, al accentuării entropiei nu are însă un caracter conjunctural; proiectarea dezvoltării societății, prin metode specifice de planificare

și prognoză, determină o creștere continuă a cererii de informație.

● Căutînd să răspundă preocupărilor partidului pentru orientarea structurii industriei spre diminuarea consumului de energie, un colectiv de cercetători de la Institutul de economie socialistă și de la Institutul de economie industrială au supus, în anii 1976 și 1977, investigației teme legate de această problemă. Unele concluzii ale cercetărilor lor sînt cuprinse în lu-

crarea Consumul energetic și structura producției (Editura Academiei R.S.R., 1979, 185 p.). Autorii — dr. Aurel Iancu (redactor responsabil), Radu Burbea, Mihai Ion, Lucia Mihăilescu, Viorica Răducanu, Ștefan Răgălie, dr. Camelia Cămășoiu, Gabriela Nertea, Rodica Miroiu — au acordat un loc deosebit problemelor calculului și analizei consumului cumulat de resurse energetice pe produse, pe faze tehnologice, precum și aspectelor referitoare la rentabilitatea vinzării la export a produselor industriale care încorporează resurse energetice cumulate în cantități mari. S-a subliniat necesitatea luării în considerare în procesele decizionale de perfecționare a structurilor industriale, a criteriului economisirii resurselor energetice.

Interesele și stimulentele economice

● Revista IKONOMICESKA MISL a Academiei bulgare de

amintite — instituționalismul antimonopolist și radicalismul anticapitalist —, dată fiind incompatibilitatea lor cu sistemul capitalismului monopolist de stat, nu sînt și nu pot fi utilizate de establishment ca instrument de politică economică. De aceea ele nu intră sub incidența caracterizării de a fi în criză. Mai mult, puternica fortificare în ultimul deceniu a arsenalului teoretic și factologic al acestor orientări, vigurosul spirit critic la adresa capitalismului monopolist de stat și creșterea rapidă a rolului lor în formarea conștiinței publice, au constituit nu numai consecințe ale crizei orientărilor dominante ci și factor al conștientizării de masă a crizei și implicit al adîncirii ei; aceste orientări îndeplinesc o importantă funcție pozitivă atît în planul cunoașterii sistemului capitalist contemporan, cît și în planul luptei ideologice.

Dacă acestea sînt cîteva coordonate care definesc aria de cuprindere a crizei să urmărim elemente care definesc conținutul acesteia. Unii economiști burghezi au încercat — ca W. Heller, spre exemplu — să reducă criza gîndirii economice burgheze dominante (s-au, cum este curent numită în literatură, ortodoxe, convenționale) la criza operaționalității sale, explicînd-o prin „utilizarea greșită a tehnicilor moderne” sau prin insuficientul nivel de „instrumentizare” — pentru nevoile analizei și acțiunii economice — a cercurilor sale teoretice ⁴⁾.

Desigur, atît în analiza cit și în acțiunea economică, greșelile sînt nu numai posibile ci uneori și inerente. De asemenea, este real și faptul că în pofida unor importante realizări (în asemenea domenii cum sînt contabilitatea națională, economia matematică și econometria, modelarea creșterii, raționalizarea deciziilor în cadrul sistemelor complexe și în condiții de incertitudine etc.), științele economice în general și gîndirea economică occidentală în cazul în speță cunosc o anumită rămînere în urmă — inclusiv în privința elaborării unui instrumentar adecvat. Cau-

zele și semnificația acestei „subdezvoltări” au fost puse în evidență de prof. T. Postolache și nu ne vom opri asupra lor. Ceea ce vrem să subliniem este caracterul diversionist-apologetic al încercării de a reduce criza gîndirii economice ortodoxe la criza operaționalității sale, respectiv la o criză „de creștere” într-un sector important al său — al economiei aplicate și politicii economice — dar nu determinant, care este cel al teoriei. Căci criza operaționalității gîndirii economice burgheze nu este altceva decît o consecință și o formă de manifestare a crizei teoriei, respectiv a postulatelor fundamentale pe care aceasta este edificată. Cînd instrumentarul de politică economică nu funcționează sau cînd analizele prognostice (menite a constitui baza acțiunii politice), se dovedesc profund greșite, aceasta presupune — apreciază Bussiness Week ⁵⁾ — că ceva greșit este în însăși teorie”. Și tot mai mulți economiști lucizi își îndreaptă ochiul critic către „neajunsurile ideilor fundamentale ale economiei-ului” ⁶⁾ consemnînd totala lor lipsă de aderență la realitatea economico-socială a capitalismului zilelor noastre. Gîndirea economică burgheză ortodoxă a deceniilor postbelice, printr-o largă desfășurare de forțe, a furnizat un mare număr de rafinate și complexe construcții teoretice, de subtile „modelări” matematico-economice și econometrice dar care, cum remarcă W. Leontief, „...ascund teze efemere din punctul de vedere al conținutului esențial al obiectului” cunoașterii lor — economia capitalistă. „Este ceva scandalos — continuă economistul american — în spectacolul reprezentînd un atît de mare număr de oameni ocupați cu rafinarea analizei unor situații economice referitor la care nu au nici un motiv să presupună că ar putea vreodată să apară în realitate.” ⁷⁾ Ignorînd realitatea, claustrată în sferile unei formalizări abstracte, în afară de spațiu și timp, asocială, dar aureolată de „raționalitatea și exactitatea matematică” (ca și cum raționalitatea matematică ar putea

fi substituită raționalității economice) gîndirea economică burgheză ortodoxă „nu a mișcat în mod semnificativ înainte cunoașterea noastră” — remarcă R.A. Gordon, fost președinte al Asociației americane de economie. Mai mult, constată el, pornind „de la premise nerealiste”, „îndepărtate” de realitate, teoretizările economiștilor ortodocși sînt „irelevante” și duc, inevitabil, la „concluzii care contrazic faptele istorice” ⁸⁾, datele realului. Fr. Perroux se exprimă și mai ferm: „economia capitalistă, așa cum este ea prezentată în conceptualizările și modelările «științei» ortodoxe, nu este inteligibilă.” ⁹⁾ Iată doar cîteva caracterizări concise, ce reflectă dramatica profunzime a crizei gîndirii economice burgheze, și implicit a operaționalității sale.

Vasile PILAT

⁴⁾ Journal of Politics, august 1976, p. 147.

⁵⁾ I. Hargreaves and J. Dauman, Business Survival and Social Change, New York, 1975, p. 12.

⁶⁾ Periodizarea capitalismului monopolist de stat și conceptele de „fază ascendentă” și „fază descendentă” au fost elaborate de prof. dr. T. Postolache în cadrul unei concepții unitare asupra stadiilor evoluției formațiunilor social-economice, concepție ce se constituie într-un eficient instrument de analiză a realităților capitalismului contemporan (vezi: Tudorel Postolache, Capitalismul monopolist de stat, București, Ed. politică 1975).

⁷⁾ Vezi T. Postolache, Revista Economică nr. 34, 1979.

⁸⁾ W. Heller, What's Right with Economics? In: American Economic Review, march, 1975.

⁹⁾ Business Week, 29 iunie 1974, p. 50.

⁶⁾ Vezi W. Heller, op. cit.

⁷⁾ W. Leontief Theoretical Assumptions and nonobserved Facts. In: American Economic Review, march 1971.

⁸⁾ R.A. Gordon, Rigor Relevance. In: American Economic Review, march, 1976, p. 5.

⁹⁾ Fr. Perroux, Les conceptualisations implicitement normatives et les limites de la modelation en economic. In: Economies et Sociétés, Nr. 12, 1970.

științe (Institutul de economie) publică în nr. 3/1979 articolul lui G. Kolvei Problemi na ikonomiĉeskoto stimulirane (Probleme ale stimulării economice). Stimularea economică este — opinează autorul — unul din cele mai importante mijloace de ridicare a calității și eficienței producției sociale. Se subliniază caracterul obiectiv și structura complexă a intereselor și stimulentei economice. Cointeresarea materială, spune G. K., este un aspect al interesului economic. Cei care susțin punctul de vedere că stimularea economică și cea materială ar fi concepte diferite ar confunda esența, care este aceeași, cu formele ei diferite de manifestare. Stimularea care rezultă din gestiunea proprie, este uneori numită „economică”, iar stimularea individuală — „materială”, ceea ce ar fi greșit conform opiniei autorului și de natură să ducă la subaprecierea acesteia din urmă. Autorul consideră că faptul că nu s-au obținut rezultatele dorite în implementarea rapidă a progresului tehnico-

științific, în realizarea planurilor de producție, în creșterea calității producției și economisirea muncii vii și materializate, se datorește insuficientei atenții acordate stimulării materiale.

Criza energiei și energiile viitorului

● Jean Boissonat semnează în L' EXPANSION (iulie-august 1979) un editorial optimist — Les profits d'une crise (Beneficiile unei crize). Deși prețul mediu de peste 20 de dolari barilul de petrol va crea dificultăți mari pentru țările industrializate din occident, s-ar putea — opinează autorul — ca tocmai acest cost să apropie petrolul de pragul în care alte resurse de hidrocarburi să devină rentabile. Acestea ar fi: „recuperarea asistată” a petrolului (prin procedeele tradiționale nu se extrage dintr-un zăcămint decît un sfert din petrolul conținut), exploatarea la mare adîncime, utilizarea șisturilor bituminosae, a nisipurilor asfaltice s.a. Desigur, toate acestea vor

cere un mare efort.. Dar, spune J.B., există două moduri de a înțipina problemele dificile: să vezi în ele o nenorocire sau o sfi dare. Alternativa a doua este preferabilă: „Criza energiei ar putea genera formidabile progrese în utilizarea informației, de pildă pentru a economisi energia la automobile, în case; ea ar putea aduce o tinerețe nouă în industria construcțiilor; în general, ea ar putea fi sursa unei noi creșteri”.

Utilizarea modelării

● MAGAZINE REPRINT prezintă un rezumat al studiului Econometrics (Econometrie), de prof. Lawrence R. Klein de la Universitatea din Pennsylvania. Studiul a apărut în periodical „Across The Board”, S.U.A., 1979. Autorul militează pentru modelarea econometrică. El arată că previziunea economică pe bază de modele va continua să se dezvolte chiar dacă rezultatele ei nu au fost întotdeauna satisfăcătoare. Este de neconceput, spune

FIȘE

el, să te poți dispensa de modelare în analiza problemelor complexe. În studiu se prezintă pe larg esența modelării econometrice, domeniul macroeconomic și limitele sale. Deși este vorba de un câmp promițător de cercetare și de aplicații, lumea se mai întreabă totuși dacă modelele au vreo utilitate și li se impută o serie de erori, îndeosebi în interpretarea unor cotituri particulare ale economiei. Dar, conchide L.R.K., utilizarea și dezvoltarea modelării econometrice în toată lumea — în Europa, Japonia, țările în curs de dezvoltare, țările cu economie planificată central — dovedesc lipsa de suport a întrebării relative la utilitatea modelelor și a acuzației de eroare. Se dau o serie de cazuri în care modelarea a dat rezultate mai bune și mult mai rapide în previziune decît alte metode.

După încheierea Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării

PREMISE ALE LICHIDĂRII UNOR ASIMETRII FLAGRANTE ÎN ECONOMIA MONDIALĂ

CONFERINȚA Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, desfășurată la Viena între 20—31 august a.c., a reprezentat una din principalele manifestări internaționale din ultima perioadă pentru convenirea de măsuri în direcția soluționării problemelor grave existente în economia mondială și în situația economico-tehnologică a țărilor în curs de dezvoltare, respectiv pentru restructurarea raporturilor economice interstatuale. Continuând seria acțiunilor internaționale organizate de Națiunile Unite pe diverse aspecte ale domeniului economic în scopul edificării noii ordini economice în lume, Conferința de la Viena materializează în fapt o inițiativă a României, lansată în anul 1970 la Adunarea generală a O.N.U. de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitor la sporirea rolului științei și tehnologiei în dezvoltarea popoarelor și locul important pe care trebuie să-l aibă Organizația mondială în elaborarea unei politici coerente în acest domeniu.

Amplul proces pregătit și intensele activități care au precedat Conferința au scos în evidență o dată mai mult locul determinant al științei și tehnicii în promovarea progresului economic și social, aspectele complexe pe care le comportă crearea și consolidarea capacităților tehnico-științifice naționale, eliminarea distorsiunilor și barierelor din calea fluxului tehnologic internațional și promovarea unei cooperări echitabile în domeniul cunoașterii umane fundamentale și aplicative. În concordanță cu rolul distinct acordat științei în însuși politica economică a partidului și statului nostru, România socialistă a marcat o prezență activă pe tot parcursul perioadei anterioare Conferinței, contribuția sa directă manifestându-se inclusiv pe planul găzduirii în vara anului 1978 a reuniunii pregătitoare europene cit și recent, în luna august a.c., a înfățișării miniștrilor a Grupului celor 77. Declarația de la București privind știința și tehnologia în folosul dezvoltării, adoptată la reuniunea ministerială a Grupului celor 77, a reafirmat unitatea și coeziunea țărilor membre în eforturile pentru promovarea intereselor lor economice și tehnico-științifice, ca și voința lor politică de a acționa pe o bază constructivă pentru a asigura succesul Conferinței, constituind un moment de referință în afirmarea poziției și platformei de acțiune a Grupului pe tărîmul științei și tehnologiei.

Lucrările Conferinței, care au reunit în incinta complexului Stadthalle din Viena peste 2 000 delegați din 141 state ale lumii, au reliefat momentul istoric crucial traversat astăzi de omenire, când, în pofida uriașelor realizări tehnico-științifice ale genului uman, inegalitățile frapante din acest domeniu se accentuează, agravând starea de dependență științifică și tehnologică în care se află țările în curs de dezvoltare. S-a reafirmat cu putere în acest context că fenomenele crizei economice și financiare, a materiilor prime și energiei dau noi dimensiuni instabilității economice și politice din lume, tendințelor de monopol pe plan științific și tehnologic, de folosire a științei și tehnologiei ca instrument de presiune și dominație asupra țărilor mai puțin dezvoltate, precum și consecințelor ce decurg din folosirea în scopuri militare a unei părți considerabile din potențialul științific de care dispune astăzi omenirea.

Mai evident poate decât în oricare alt domeniu, a reieșit la

această conferință conexiunea organică — de netăgăduit chiar de cei mai fervenți exponenți ai altor concepții ideologice — dintre dimensiunea politică a științei și tehnologiei în lumea de azi și semnificația lor determinantă pe planul dezvoltării plene a tuturor popoarelor și afirmării capacității lor creatoare în largirea necontenită a orizontului cunoașterii umane. Teza cuprinsă în mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu, după care „**progresul și independența națională, știința și pacea sînt inseparabile**” a găsit un larg ecou în rîndul participanților, fiind citată nominal în multiple ocazii de numeroși delegați. Aceasta reflectă nu numai bogatul conținut de idei al mesajului șefului statului român, cit mai ales actualitatea și concordanța lor cu preocupările generale pentru ca știința și tehnica să devină un bun al întregii umanități, să servească progresului și dezvoltării libere a tuturor popoarelor, conlucrării fructuoase dintre națiuni.

Principalul rezultat de valoare politică generală al conferinței constă de aceea în afirmarea hotărîtă a principiului „știința și tehnologia în folosul dezvoltării”, cu orientare programatică fundamentală în ansamblul măsurilor convenite pentru concertarea eforturilor statelor participante și care își găsește expresia în Programul de acțiune adoptat la încheierea lucrărilor sale. S-a realizat un larg și semnificativ consens al participanților asupra necesității imperioase ca rezultatele activității științifice să fie utilizate pentru dezvoltarea economică și soluționarea problemelor sociale din fiecare țară, pentru valorificarea superioară a bogățiilor naturale și a surselor de energie, sporirea rodniceii pămîntului și înlăturarea foametei și subnutriției, creșterea randamentelor producției materiale, perfecționarea infrastructurii economice, protecția mediului inconjurător, ridicarea calității vieții oamenilor de pretutindeni.

Spre deosebire de cea de a V-a Conferință a O.N.U. pentru comerț și dezvoltare de la Manila ea și de alte reuniuni internaționale economice desfășurate în ultima perioadă, Conferința de la Viena a marcat, prin atmosfera de lucru, interesul manifestat de toate statele participante pentru fondul problemelor dezbătute, cit și prin ansamblul rezultatelor sale un pas pozitiv în dialogul internațional consacrat soluționării problemelor acute din economia mondială. Conferința a permis astfel realizarea unor acorduri în probleme și domenii de interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare, precum și pentru lansarea, în ansamblu, a unei cooperări echitabile pe plan științific și tehnologic. Programul de acțiune adoptat de participanți — care a fost elaborat pe baza și în spiritul propunerilor formulate de Grupul celor 77 în perioada premergătoare Conferinței și consolidate cu prilejul reuniunii ministeriale a Grupului de la București — reflectă stadiul actual de acord al comunității internaționale în problemele aplicării științei și tehnologiei la dezvoltare și respectiv ale întăririi bazelor materiale și instituționale ale cooperării în aceste domenii. Prevederile sale creează, totodată, premisele adîncirii și dezvoltării ariei de consens în numeroase alte aspecte determinante pentru consolidarea capacităților tehnico-științifice ale tuturor statelor lumii și lichidarea uriașelor disparități existente pe planurile menționate.

Este pozitiv astfel că, în urma unui îndelung și laborios proces de negociere, s-a realizat acordul general al statelor reprezentate la Conferința asupra cadrului instituțional adecvat pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare de creare și dezvoltare a propriilor infrastructuri științifice și tehnice, cadru susținut de aranjamente financiare corespunzătoare, susceptibile de consolidare și lărgire în viitor.

POTRIVIT consensului realizat, sistemul Organizației Națiunilor Unite va reprezenta cadrul fundamental de analiză și elaborare a politicilor în materie de știință și tehnologie în folosul dezvoltării, de perfecționare sau creare a mecanismelor internaționale de cooperare în sprijinirea eforturilor tehnologice ale țărilor în curs de dezvoltare și promovare a fluxurilor internaționale pe baze echitabile. Pe această bază, s-a convenit crearea Comitetului Interguvernamental pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, ca organ al Adunării generale a O.N.U. deschis participării tuturor statelor membre ale Organizației. Obiectivele activității sale îi conferă atribuțiile eminamente politice ale unui organism plenar, investit de angajarea voinței tuturor statelor, pentru impulsivitatea realizării acțiunilor prioritare din Programul de acțiune și elaborarea măsurilor operaționale adecvate pentru aplicarea tuturor prevederilor acestuia, promovarea unei mobilizări optime a resurselor necesare în cadrul O.N.U. și elaborarea direcțiilor de acțiune ale sistemului de finanțare a științei și tehnologiei, recent înființat, coordonarea eficientă a acțiunilor celorlalte organisme și programe în materie de aplicare a științei și tehnologiei la dezvoltare etc.

În mod corespunzător, în cadrul Secretariatului O.N.U. va fi creat un sector specializat pentru știință și tehnologie, condus de un funcionar de nivel înalt, care va sprijini Comitetul Interguvernamental în îndeplinirea mandatului său și își va exercita atribuțiile, decise în materie de promovare a măsurilor cuprinse în Programul de acțiune, sub conducerea nemijlocită a Directorului general pentru dezvoltare și cooperare economică internațională al O.N.U., care asigură coordonarea ansamblului activităților Organizației decurgând din deciziile adoptate pentru promovarea noii ordini economice internaționale.

De o importanță esențială pentru traducerea în viață a prevederilor Programului de acțiune sînt măsurile agreeate referitor la crearea sistemului de finanțare al O.N.U. pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării. Sistemul este conceput pentru finanțarea proiectelor și programelor adecvate de dezvoltare a capacităților tehnico-științifice ale țărilor în curs de dezvoltare, corespunzător cadrului și obiectivelor menționate în părțile pertinente ale Programului de acțiune. Activitățile și resursele sistemului urmează a fi complementare programelor bi- și multilaterale în materie și sînt destinate să suplimenteze mijloacele consacrate în acest scop de țările în curs de dezvoltare, pornind de la principiile fundamentale ale necesității unor fluxuri de resurse continuu crescînde, puse la dispoziție și angajate pe baze previzibile și necondiționate. Desigur, elaborarea conceptuală ca și crearea mecanismelor operaționale ale sistemului financiar au un caracter procesual, izvorît atît din complexitatea și particularitățile inedite ale unei atari întreprinderi, cît și din necesitatea — obiectivă de fapt — a armonizării pozițiilor statelor sau grupelor de state asupra principiilor și modului derulării activităților de finanțare multilaterală a cercetării științifice și a aplicațiilor tehnologice în țările în curs de dezvoltare. Aceste premise au determinat ca, pornindu-se de la gradul de disponibilitate a țărilor industrializate exprimat în cadrul Conferinței de a se angaja în edificarea noului sistem de finanțare, participanții să convină asupra soluției de compromis, cîștigînd în crearea unui fond interimar, pentru perioada 1980—1981, format pe baza contribuțiilor voluntare și administrat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Întrucît valoarea resurselor anticipate a fi mobilizate în acest cadru este sub estimările minimale ale Grupului celor 77, la insistențele țărilor membre ale acestui Grup a fost admisă posibilitatea suplimentării mijloacelor financiare peste limita prevăzută de 250 milioane dolari, în măsura în care suma respectivă va fi angajată în totalitate și vor fi prezentate spre finanțare noi proiecte importante în domeniul științei și tehnologiei.

De asemenea, Conferința de la Viena a abordat, pentru

prima oară în decursul dialogului internațional consacrat promovării noii ordini economice, aspectele de fond ale realizării de transformări structurale în ce privește repartizarea potențialului științific și tehnologic mondial, respectiv caracterul și conținutul raporturilor dintre state în materie. În împrejurările în care, așa cum se subliniază în preambulul proiectului Programului de acțiune elaborat de Grupul celor 77, doar 5% din capacitățile mondiale de cercetare — dezvoltare revin țărilor în curs de dezvoltare care reprezintă peste 2/3 din populația lumii, este evident că oportunitatea și stringența unor atari restructurări este în afara oricărei discuții. În continuarea eforturilor depuse pînă în prezent în diverse alte foruri pentru reglementarea, pe baze echitabile, a transferului de tehnici spre țările în curs de dezvoltare, a activității societăților transnaționale și respectiv pentru eliminarea practicilor comerciale restrictive, Conferința de la Viena a constituit un moment semnificativ în angajarea unor schimbări globale fundamentale în dezvoltarea capacităților tehnico-științifice ale tuturor statelor lumii, în dobîndirea noilor cunoștințe științifice și tehnice, în adaptarea, utilizarea și răspîndirea acestora în scopul instaurării noii ordini economice internaționale. Progresele realizate la Conferință în determinarea cadrului politic și economico-juridic adecvat pentru eliminarea condițiilor de monopol din fluxul internațional de tehnologie, perfecționarea reglementărilor internaționale aferente și asigurarea unei participări sporite a țărilor în curs de dezvoltare la mecanismele difuzării informației tehnico-științifice și ale finanțării dezvoltării științifice și tehnologice nu au fost totuși suficiente pentru creionarea în Programul de acțiune adoptat a unor dispoziții coerente și operante în materie. În crearea acestei situații și-au găsit expresia pozițiile rigide ale majorității țărilor avansate din punct de vedere economic și tehnologic care, în flagrant contrast cu înseși propriile interese de dezvoltare imediată și mai ales pe termen lung, continuă să fie refractare în a-și angaja responsabilitățile politice și materiale pe terenul unor astfel de schimbări structurale. În pofida neîmplinirilor menționate, dezbaterile ca și textele aferente negociate la Conferință reprezintă o bază importantă pentru continuarea deliberărilor în cadrul Comitetului Interguvernamental nou creat și convenirea de soluții în ansamblul sistemului Națiunilor Unite în direcția consolidării capacităților tehnico-științifice naționale ale țărilor în curs de dezvoltare și sprijinirii de către țările dezvoltate a eforturilor lor în acest domeniu, a accesului la informațiile și cunoștințele științifice și tehnologice pe baze care să excludă exploatarea, a promovării unei cooperări internaționale echitabile.

IN CONTEXTUL stadiului actual al negocierilor din cadrul O.N.U. privind edificarea noii ordini economice internaționale, rezultatele Conferinței de la Viena înscruie premise favorabile însemnate pe linia folosirii neabătute a științei și tehnologiei pentru dezvoltare, a sporirii resurselor alocate pentru progresul tehnico-științific general și asimilarea rezultatelor sale de către toate popoarele lumii. Prin puterea lor de pătrundere în viitor, concluziile și acțiunile convenite pot și trebuie să impulsioneze transformarea științei și tehnologiei în pirghii esențiale ale dezvoltării, să dea contur și perspectivă cadrului de acțiune a statelor și la nivel internațional în următorul deceniu vizînd eliminarea inegalităților și asimetriilor din economia mondială și accelerarea procesului de edificare a unei noi ordini economice. Perioada care urmează reclamă angajarea decisivă a tuturor statelor în aplicarea măsurilor convenite în Programul de acțiune de la Viena pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, în lărgirea și adîncirea prevederilor sale, în consens cu transformările de esență pe care acțiunile convenite pentru celelalte domenii ale activității și cooperării economice le prefigurează pentru progresul economico-social al fiecărei țări și colaborarea lor fructuoasă.

România se află ferm angajată în acest proces, început de fapt, încă din momentul convocării Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, iar opțiunile fundamentale ale politicii și acțiunilor sale internaționale o fac pe deplin aptă să înscrie în continuare un aport concret și original la promovarea neabătută a rezultatelor revoluției tehnico-științifice, la progresul economic și social al fiecărui popor de pe planeta noastră.

Marian CHIRILĂ

TÎRGUL DE MOSTRE

(Urmare din pag. 16)

de mărfuri pentru piață pe baza luării în considerare a cerințelor populației; — reaşezarea sortimentală, ca un mijloc de îmbunătățire a activității contractuale, în scopul satisfacerii cerințelor populației cu sortimente solicitate și în același timp eficiente sub raport economic; — adoptarea unor strategii de comercializare diferențiate în raport cu caracteristicile produsului și ale pieței sale; — îmbunătățirea activității de lansare pe piață a noilor produse; — o colaborare mai strânsă între industrie și comerț în definirea produsului sub aspectul caracteristicilor produsului, conținutului, funcționalității, formei de prezentare etc.; — aplicarea întocmai a unor clauze noi cuprinse în cadrul legislativ normativ privind contractele economice. În acest sens producătorii ar trebui să asigure posibilitatea practică de a ține seamă de mobilitatea cererii (unele reduceri la sortimente cu vânzare lentă și majorări la sortimente mult solicitate); — necesitatea creșterii preocupării producătorilor pentru studierea pieței, fiind utilă funcționarea unor compartimente de marketing la întreprinderi; — renunțarea la unele puncte de vedere privind cercetarea separată a pieței de către comerț, de pe o parte și de industrie pe de altă parte și conjugarea eforturilor în acțiuni de anvergură; — extinderea practicii folosirii cataloagelor de produse la lucrările de contractare a fondului de mărfuri pentru piața internă; — antrenarea într-o mai mare măsură a juriștilor la adoptarea deciziilor economice și nu numai la avizarea contractului; — necesitatea respectării cu rigurozitate a disciplinei contractuale și stabilirea unui sistem de cointerese și răspunderi pentru producători și comerț în cazul produselor noi.

● **La ridicarea calitativă a activității comerciale** s-a considerat, în unanimitate, că progresul științific și tehnic poate aduce un aport crescând, formulându-se o seamă de propuneri, dintre care reținem: — definirea multilaterală a conceptului de progres științific și tehnic în comerț, inclusiv prin luarea în considerare a rolului comerțului în promovarea prin oferta sa a științei și tehnicii; — optimizarea consumului de energie în magazinele universale pe bază de calcule științifice, asigurându-se un grad de vitrare corespunzător, atât sub aspectul iluminatului, cât și al încălzitului; — dezvoltarea cercetărilor și inițierea de măsuri practice pentru crearea și implementarea unui sistem informațional cuprinzător al comerțului; — necesitatea realizării unor diferențieri în

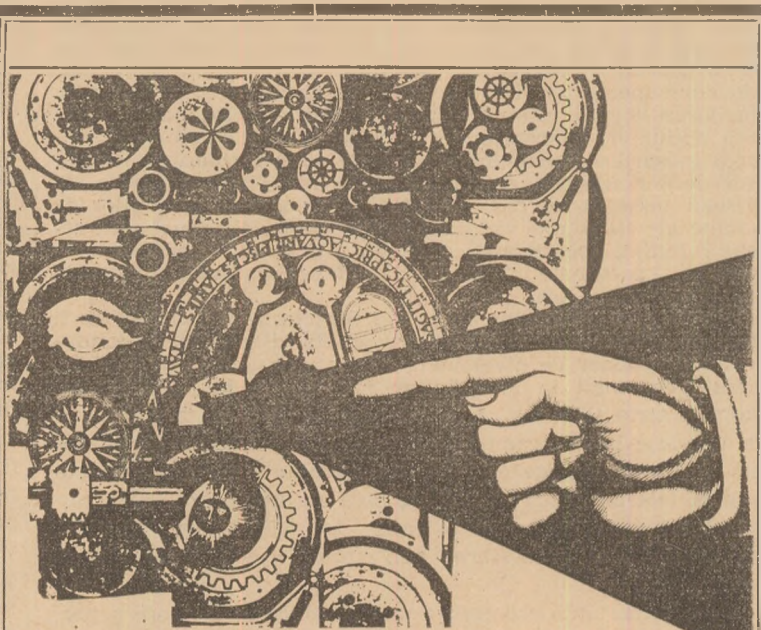
probleme de tehnică comercială în funcție de dimensiunile și profilul unității și de comportamentul consumului; — cercetări privind relația optimă între iluminatul general al magazinului și iluminatul produselor; — abordarea eficienței tehnologiei comerciale, nu numai sub aspectul rentabilității, ci și în privința gradului de satisfacere a cerințelor cumpărătorilor; — elaborarea unui studiu privind necesarul rațional al consumului de energie electrică în comerț, astfel încât să se asigure promovarea în continuare a progresului științific și tehnic; — orientarea soluțiilor privind iluminatul în magazine, mai ales către folosirea mobilierului intens vitrat și către culori deschise (pentru mobilier, pereți, plafoane etc.); — extinderea paletizării, containerizării și pachetizării produselor, concomitent cu optimizarea razei de activitate a întreprinderilor comerciale cu ridicata.

● **Dezbateri interesante** au avut loc și la masa rotundă cu tema: **„Rolul industriei și comerțului în satisfacerea cerințelor de consum ale tinerei generații”**, organizată cu C.C. al U.T.C. și Facultatea de comerț din A.S.E. București. Dintre ideile expuse cu acest prilej prezentăm: — tineretul reprezintă un important și complex segment de consumatori, în continuă dezvoltare, cu nevoi, gusturi și preferințe specifice, cu un comportament de consum și cumpărare influențate mai intens de factori psihologici, precum și cu un grad ridicat de receptivitate la nou și modern; — pentru satisfacerea cerințelor acestui segment, industria și comerțul trebuie să acționeze pe linia: identificării nevoilor, stimulării motivației de cumpărare, găsirii de răspunsuri (prin produse adecvate) la înclinația spre noutate a tineretului; — organizarea sistematică a unor prezentări de modă în exclusivitate pentru tineret, în cadrul cărora să se asigure vizionarea întregului complex de articole de îmbrăcăminte și încălțăminte necesare pentru activitatea de învățămînt, productivă, de utilizare a timpului liber etc.; — îmbunătățirea creației de produse pentru tineret prin realizarea de contacte sistematice dintre creatori și tineri; — înființarea unor colective de creație exclusiv pentru tineret, alcătuite din tineri creatori; — realizarea de măsurători antropometrice pe grupe de tineri; — extinderea rețelei de magazine pentru tineret și înființarea unor întreprinderi comerciale specializate în produse pentru tineret; — organizarea unor produse de creație pentru articole destinate tineretului; — producerea de garnituri și piese de mobilier pentru dotarea că-

minelor de nefamilisti; — realizarea unor acțiuni de educare a tineretului cu privire la încălțăminte și îmbrăcăminte (cum și unde să le poarte etc.); — desfășurarea sistematică de dialoguri cu tinerii în unitățile comerciale reprezentative; — diversificarea și înnoirea sortimentului de jucării (din plastic, gonflabile), îmbunătățirea calității și o mai bună aprovizionare a magazinelor cu jocuri pentru copii; — prevederea distinctă în contract a fondului de mărfuri pentru tineret, pe baza consultării tinerilor; — orga-

nizarea unor emisiuni speciale la radio și televiziune privind îmbrăcăminte tinerilor și îmbunătățirea preocupărilor revistei „Moda” pe această linie.

Există certitudinea că rezultatele acțiunilor de cercetare desfășurate la cea de a X-a ediție a târgului de mostre de bunuri de consum, asigură o bază de fundamentare mai judicioasă a relațiilor dintre industrie-comerț și în fapt o contribuție însemnată la satisfacerea, în condiții mereu îmbunătățite a cererii de mărfuri a populației.

MERKURIA

TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE CONSTRUCȚII DE MAȘINI BRNO

12-20. IX. 1979

EXPUNEM:

- Pavilionul B : scule de mină
  - Pavilionul C : sistem informațional
  - Pavilionul R : instalații pentru spălătorii industriale
  - Pavilionul Z : instalații de răcire industrială, liofilizare
  - Suprafață liberă M : scule de mină electrice
- Contactarea firmei Merkuria vă facilitează încheierea unor afaceri avantajoase

MERKURIA

Argentinska 38, 17005 Praha 7, Cehoslovacia

Publicom

Reprofilări în industria europeană de autocamioane

SPECIALIȘTII vest-europeni apreciază că încă de la începutul deceniului viitor industria de autocamioane va trebui să se restructureze pentru a se adapta cerințelor pieței. Problemele cu care este confruntată această industrie sînt legate în primul rînd de reducerea consumului de carburanți și trecerea la re-

piața americană unde procesul de restructurare este în curs de realizare.

Pe de altă parte, creșterea lentă sau chiar stagnarea numărului de autocamioane noi care vor putea fi absorbite — conform prognozelor — de piața vest-europeană (vezi tabelul, care cuprinde cifre globale asupra înregistrărilor din Anglia, Belgia, Franța, R.F.G., Italia și Olanda) a determinat firmele producătoare să treacă la acțiuni de cooperare sau de fuzionare (în Franța, Italia) pentru a rezista în fața concurenței japoneze și

Rezultate în economisirea carburanților

MĂSURILE luate în R.F.G. în vederea economisirii energiei au dat deja primele rezultate, apreciază un recent raport al Ministerului Federal al Economiei. În semestrul I 1979 creșterea consumului de petrol și produse petroliere a fost menținută la o rată de numai 4% față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Cererea de benzină pentru automobile a crescut cu 3%, dar orientarea către automobilele diesel a făcut să crească cu 14% cererea de motorină. S-a reușit, de asemenea, să se diminueze consumul de ulei ușor, constatîndu-se în schimb o creștere semnificativă — 10% — în ceea ce privește uleiurile grele.

Pe de altă parte, primul semestru a mai însemnat creșterea activității de prelucrare a țițeiului în produse petrochimice — cu 20% — și o majorare cu 21% a exportului acestor produse. Pe de altă parte, se constată preocuparea pentru creșterea rezervelor naționale de petrol — suficiente în prezent pentru 110 zile față de 99 zile cît reprezentau aceste stocuri în luna aprilie — precum și a rezervelor de produse petrochimice.

Categorii vehiculului	1977		1984 (previziuni)	
	vehicule înregis- trate (mii bucăți)	% din to- tal vehi- cule de 2 t	vehicule înregis- trate (mii bucăți)	% din to- tal vehi- cule de 2 t
Autodube (2,01—3,5 t)	372	61,7	469	65,7
Camioane ușoare (3,51—16 t)	148	24,5	142	19,9
Camioane grele (peste 16 t)	83	13,8	103	14,4

Sursa : „Financial Times”.

hicile de mare capacitate pentru a se asigura transportul mărfurilor pe distanțe lungi în condiții cît mai eficiente. Din aceste considerente, producătorii vest-europeni au început deja să se reprofileze pe camioane cu motorină, vehicule care sînt cerute din ce în ce mai mult și a căror desfacere poate fi astfel asigurată și pe

americane. Menținerea sau ridicarea competitivității presupune însă importante investiții legate de modificări inovatoare în concepția și realizarea vehiculelor, investiții evaluate, de pildă, la circa 400 mil. dolari în cazul lansării unui nou model de autocamion, cu motor și cutie de viteze de asemenea noi.

Orientări în dezvoltarea economică

Panama — restructurări economice

REPUBLICA PANAMA trece în prezent printr-un proces de innoire și diversificare a structurii economice, concomitent cu intensificarea eforturilor în direcția recuperării și valorificării bogățiilor naturale de care dispune țara.

În agricultură (16% din P.I.B. și 35% din populația activă a țării) se urmărește în principal sporirea gradului de autoaprovizionare a țării cu produse agroalimentare, în prezent 50% din necesarul intern de consum fiind acoperit prin import. Paralel, s-au luat măsuri de creștere a producției la principalele produse agricole de export și anume la banane (Panama este al treilea exportator de banane din America Latină, după Ecuador și Honduras), zahăr, carne.

Dezvoltarea industriei extractive este strîns legată de exploatarea bogatelor rezerve de minereu de cupru ale țării, principalul zăcămint fiind CERRO COLORADO, din provincia CHIRIQUI, cu rezerve apreciate la 900 milioane tone minereu cu un conținut mediu de 60% cupru. Exploatarea acestui zăcămint va începe în 1981, cu o producție anuală de 171 mii tone cupru blister; valoarea investițiilor necesare punerii în exploatare a minei cifrîndu-se în jurul a un miliard dolari.

O preocupare susținută se manifestă pentru industrializarea țării. Alături de industriile de prelucrare a materiilor prime agricole, au apărut în ultimii ani, și alte ramuri industriale ca de exemplu industria chimică și industria materialelor de construcții.

În prezent și economia panameză este confruntată cu problemele crizei energetice, anual Panama cheltuind sume importante pentru importul de țiței, în condițiile în care producția internă nu reușește să acopere decît în proporție redusă necesarul în creștere. Se preconizează în acest context utilizarea unor surse alternative de energie și instituirea unui program sever de economisire a combustibililor. Un volum important de investiții va fi alocat finanțării unor proiecte în sectorul hidroenergetic printre care figurează: terminarea lucrărilor de construcție a hidrocentralei LA FORTUNA, construirea unei noi hidrocentrale la CHANQUINOLA și realizarea unor salbe de microcentrale pe principalele râuri ale țării. O atenție particulară se va acorda utilizării energiei solare și geotermice, precum și trecerii de la centralele electrice care utilizează drept combustibil petrolul la centralele electrice pe bază de cărbune.

Schimburile comerciale dintre R.S. România și Panama au cunoscut în ultimii ani un curs continuu ascendent, printre produsele exportate de R.S. România în Republica Panama numărîndu-se: mase plastice și materiale pentru fabricarea produselor plastice, acid formic, țesături de bumbac și tip bumbac, țesături de celofibră.

Rodica Maria RADULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 3—7 IX 1979, dolarul S.U.A. a continuat să evolueze contradictoriu pe piețele de schimb valutare.

Influența pozitivă a creșterii dobînzii preferențiale „prime rate” de către marile bănci comerciale nord-americane de la 12,25% la 12,5%, sau chiar 12,75% a fost contracarată de creșterea indexului prețurilor cu ridicata.

Francul elvețian a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar în săptămîna analizată — 1,2% —, respectiv 1,6323 franci/1 dolar pe 7 IX comparativ cu 1,6525 franci/1 dolar pe 31 VIII 1979. **Marca vest-germană** era cotată la sfîrșitul perioadei la 1,81 mărci/1 dolar, mișcarea de depreciere fiind determinată în special de publicarea reducerii deficitului contului curent al R.F.G. la circa 2 miliarde mărci în iulie a.c., față de un deficit de 3,2 miliarde în luna iunie. **Francul belgian** a urmat îndeaproape evoluția mărcii vest-germane, situîndu-se pe 7 IX la 29,05 franci/1 dolar, comparativ cu nivelul de 29,20 franci/1 dolar cu o săptămîină în urmă. Creșterea excedentului contului curent al Franței pe cel de-al doilea trimestru a.c. la 3,3 miliarde franci, față de 2,5 miliarde în primul trimestru a determinat o întărire a francului francez față de dolar, care era tranzaționat la sfîrșitul intervalului de 4,2250 franci/1 dolar, față de 4,25 franci/1 dolar pe 31 VIII 1979 (+0,6%).

Cotația lirei italiene de pe 7 IX 1979, de 312,50 lire/1 dolar o situează cu 0,4% peste cea de referință de 816 lire/1 dolar.

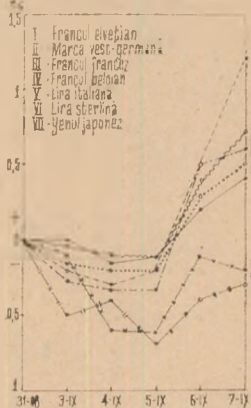
Yenul japonez și lira sterlină au evoluat diferit față de dolarul S.U.A., deprecîndu-se pe ansamblul săptămîinii cu 0,3% (220,75 yen/1 dolar, față de 220 yen/1 dolar) și respec-

tiv 0,2% (2.2475 dolari/1 liră, comparativ cu 2.2525 dolari/1 liră). Evoluția yenului a fost determinată de perspectivele menținerii tendințelor de înrăutățire a balanței comerciale nipone în următoarele luni, în timp ce lira sterlină a fost influențată de publicarea datelor privind creșterea la 2,26 miliarde lire a deficitului contului curent în iulie a.c.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe termen de 6 luni au fost cotate la cea, 12,625% la cele în eurodolari, 7,75% la cele în euromărci vest-germane și 3% la cele în eurofranci elvețieni.

Una din cele mai agitate săptămîni din întreaga perioadă postbelică a cunoscut-o piața liberă a aurului. La Londra fluctuațiile prețului metalului galben au înregistrat creșteri de peste 25 dolari/uncie în numai 4 zile, dar și cu scăderi de peste 10 dolari/uncie într-o singură zi — al doilea fixing de pe 9 IX 1979 fiind de 329,15 dolari/uncie. În acest interval a avut loc înaltața lunară a F.M.I., cele 444 000 — unci aur fiind alocate la un preț mediu record de 333,24 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3—7 IX, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 31 VIII a.c.

Polonia: priorități în politica social-economică

PRINTRE ORIENTĂRILE prioritare ale planului economiei naționale a R. P. Polone pe anul 1980, aflat în prezent în studiu — informează presa poloneză — figurează dezvoltarea agriculturii și industriei alimentare, care au avut de suferit de pe urma calamităților naturale din prima parte a acestui an. Se preconizează ca nivelul ridicat al investițiilor alocate în 1979 acestui sector (circa 26% din total) să se mențină și în cursul anului viitor, fondurile respective urmând a fi destinate în primul rând extinderii producției vegetale (de cereale alimentare și furaje).

Un alt sector prioritar îl constituie construcția de locuințe, în 1979 fiind prevăzut să se construiască 334 mii de locuințe, cifră care va fi depășită anul viitor. De o atenție deosebită se va bucura și comerțul exterior, astfel ca în condițiile creșterii susținute a exporturilor să sporească ponderea produselor industriale (în special a mașinilor și instalațiilor) și să se realizeze anul viitor echilibrarea balanței de plăți externe. În sfârșit, un al patrulea sector prioritar pentru anul 1980 îl reprezintă protecția mediului înconjurător, ocrotirea sănătății populației, extinderea prestațiilor sociale.

Pe lângă sectoarele menționate, în 1980 precum și în cincinalul următor urmează să se pună accent pe îmbunătățirea aprovizionării pieței interne, pe extinderea și modernizarea rețelei transporturilor și telecomunicațiilor, pe accelerarea dezvoltării sectorului energetic.

Uraniul — perspectivele țărilor în curs de dezvoltare

NECESITATEA diversificării resurselor de energie, găsirii unor alternative pentru petrol a stimulat — între altele — prospectarea zăcămintelor de uraniu. Atenția se îndreaptă îndeosebi către țările în curs de dezvoltare, în a căror majoritate această activitate nici nu fusese încă inițiată cu un deceniu în urmă. În prezent asemenea lucrări se desfășoară în circa 60% din țările în curs de dezvoltare, iar întrucât de la începerea prospecțiunilor și până la descoperirea certă a unui zăcămint de uraniu se scurge un interval considerabil de timp, există largi perspective

ca resursele cunoscute de uraniu să sporească în viitor. Totodată, ultima perioadă cunoaște o vie activitate de perfecționare și adaptare a tehnologiilor de prospectare utilizate în zonele temperate și reci ale globului, pentru a le face cât mai adecvate condițiilor specifice din zona tropicală sau cea ecuatorială.

Hărțile de mai jos, publicate recent de Agenția Internațională pentru Energia Atomică, ilustrează care anume țări din cadrul principalelor zone în curs de dezvoltare au perspective mai favorabile în privința valorificării acestei resurse energetice. În același timp hărțile includ numeroase „pele albe” — obiectiv al viitoarelor acțiuni de prospectare a zăcămintelor de uraniu.

Surse alternative de energie

DEPENDENȚA ridicată față de petrol care afectează economia Japoniei a determinat autoritățile de resort de la Tokio să lanseze un program amplu, menit să dezvolte surse alternative de energie. Aplicabil în următorii zece ani, programul va costa circa 25 mld. dolari (finanțat, în principal, prin aplicarea unei taxe de 2—3% asupra consumului de petrol și electricitate) și se așteaptă să reducă în 1990 la 48% — de la 75% actual — dependența de importurile de petrol. În acest sens se prevede: creșterea utilizării cărbunelui, prin participarea firmelor japoneze la exploatarea în străinătate; dezvoltarea energiei nucleare; folosirea mai eficace a gazelor naturale și a energiei solare. Până în 1990, o cincime din locuințele particulare urmează să fie dotate cu aparate de încălzit utilizând energia solară (8 milioane de imobile, față de 3 mii în prezent).

Dezvoltarea energiei nucleare, deși a înregistrat o oarecare întârziere datorită restricțiilor impuse de S.U.A. în materie de retratare, va permite Japoniei să dispună în 1980 de o capacitate instalată de 28 mil. kW și de 54 mil. kW în 1990. În ceea ce privește cărbunele — până în prezent principala sursă alternativă de energie — se prevede, ca o primă măsură, trecerea la achiziții însemnate din exterior, respectiv importul a 100 mil. tone în 1990. Importuri majorate sînt avute în vedere și la gazele naturale: 30 mil. tone echivalent petrol în 1985, față de 7,3 mil. tone în 1973.

U.R.S.S.: sporirea cheltuielilor pentru cercetare

UNA DINTRE PREVEDERILE de bază ale planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale a Uniunii Sovietice pe perioada 1976—1980 o constituie asigurarea creșterii economice în principal pe seama ridicării productivității muncii, prin introducerea progresului tehnico-științific; pe această cale urmează, de pildă, să se obțină peste 80% din sporul producției industriale.

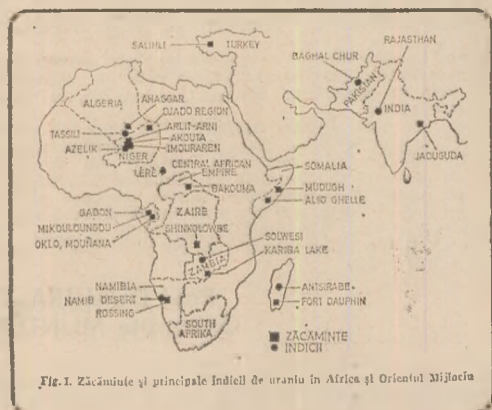
Aplicarea pe scară tot mai largă în practică a realizărilor progresului tehnico-științific este asigurată, între altele, de amplificarea continuă a cheltuielilor statului pentru dezvoltarea științei și tehnicii; în timp ce în anul 1940 acestea însumau 300 milioane de ruble, în 1978 totalul lor s-a ridicat la 19,3 miliarde ruble.

Despre amploarea activității de cercetare științifică vorbește faptul că, la începutul acestui an, efectivul lucrătorilor științifici din institutele de specialitate și instituțiile de învățămînt superior se ridică la peste 1,3 milioane de persoane. Concomitent se extinde activitatea de cooperare internațională a cercetătorilor sovietici. Astfel, de pildă, Academia de Științe a U.R.S.S., membră în 170 de organizații științifice internaționale, participă la peste 30 de programe de cercetări științifice cu caracter global, cum sînt programul de studiere a spațiului cosmic și a Oceanului mondial, programul privind mediul înconjurător „Omul și biosfera”, programul privind folosirea energiei solare, microscopia electronică și creșterea cristalelor; studiile în domeniul energiilor înalte etc.

Proiecte pentru economisirea energiei

PRESA ITALIANĂ de specialitate se face ecoul preocupărilor intense care se manifestă în industria țării pentru economisirea energiei. Astfel, de pildă, firmele industriale mari, care au posibilitatea de a finanța cercetări pe cont propriu, au organizat compartimente speciale și elaborează proiecte inedite urmărind reducerea consumului de energie. Firma FIAT, de exemplu, a inițiat în 1977 proiectul „Energy saving” care se desfășoară în 10 unități producătoare, fiind deja elaborată o metodologie de intervenție imediată în unele procese sau sectoare ale ciclului de producție ca: tratamentele termice, liniile de vopsire, instalațiile de termoventilație, centralele termice.

O altă acțiune, finanțată în proporție de 75% din fondurile Pieței comune, este declanșată de un grup de 11 firme italiene, printre care E.N.E.L., FIAT, Lanerossi, AGIP Petroleos, Officină Galileo ș.a. Vor fi puse în practică 53 de proiecte urmărind 4 grupe de probleme, și anume: realizarea de economii la energie în sectorul industrial; dezvoltarea de surse alternative de energie; exploatarea masivă a energiei solare, lichefierea și gazeificarea combustibilului solid.

GLOSAR

Urbanizare

PROPORTIA populației locuind în orașe și în localități de tip urban — prin care se definește gradul de urbanizare — a cunoscut o continuă creștere în decursul acestui secol, la scara întregului glob, în strinsă legătură în primul rând cu procesul de industrializare și cu modificările survenite în structura populației ocupate, cu celelalte transformări de ordin politic, social și cultural din lumea contemporană. Între 1920 și 1970, proporția populației urbane s-a majorat de la 19% la 37%, urmînd ca la sfîrșitul acestui secol, potrivit unor prognoze ale Băncii mondiale prezentate în ultima ediție a raportului său anual asupra dezvoltării, peste jumătate din populația globului să locuiască în zone urbane (vezi tabelul).

Ponderele populației urbane (în %) în totalul populației

	1950	1970	2000*
Tările nesocialiste în curs de dezvoltare	20,6	31,1	45,8
Tările occidentale industrializate	62,4	74,4	83,6
Tările socialiste	20,7	34,4	49,2
Tările O.P.E.C. cu excedente financiare **)	16,9	55,5	77,9
Întreaga lume	29,0	39,3	51,5

*) Prognoză

** Arabia Saudită, Kuwait, Libia

Sursa: World Development Report, 1979. The World Bank, Washington, D.C., august 1979, p. 72.

În vreme ce procesul de urbanizare a țărilor industrializate a avut un caracter treptat, întinzîndu-se de-a lungul multor decenii, în țările în curs de dezvoltare, care pornesc de la indicii reduși de urbanizare, el se desfășoară sensibil mai rapid, ca să reflecte a unui ritm de creștere demografică mult mai susținut și al unui puternic aflux de populație din mediul rural. Între 1950 și 1975 populația zonelor urbane din țările în curs de dezvoltare a sporit cu circa 400 milioane de oameni; în ultimul sfert al acestui secol sporul respectiv va fi de aproape un miliard de oameni. Deși este de așteptat o anumită încetinire a ritmului de creștere a populației urbane în țările în curs de dezvoltare către sfîrșitul secolului, la circa 3,5% pe an, acesta va rămîne de trei-patru ori mai înalt decît cel ce va fi înregistrat de țările industrializate în același interval.

În aceste condiții, în anul 2000 circa 40 de orașe din țările în curs de dezvoltare vor avea o populație de peste 5 milioane de locuitori fiecare, față de 12 asemenea orașe în țările industrializate. În 1950 un singur oraș din „lumea a treia” (Buenos Aires, împreună cu suburbiile) și cinci orașe din țările dezvoltate intrau în această categorie. La sfîrșitul secolului nostru, 18 orașe din țările în curs de dezvoltare vor avea o populație de peste 10 milioane de locuitori fiecare, iar unul (Ciudad de Mexico) chiar triplul acestei cifre.

Între principalele zone în curs de dezvoltare ale globului, cel mai ridicat grad de urbanizare se va înregistra și în perspectivă în America Latină și zona Caraibilor (circa trei sferturi din populația totală, în anul 2000), iar cel mai scăzut în țările cel mai puțin dezvoltate din Asia (sub 35% la sfîrșitul secolului) în ciuda faptului că în această zonă se află câteva din cele mai mari orașe ale lumii.

Problematika deosebit de complexă a marilor aglomerări urbane din lumea contemporană impune o abordare multidisciplinară, sistemică, în contextul laborării unei strategii de ansamblu a dezvoltării economico-sociale.

D. D.

Foametea în lume

Mihaela Diță, Tăndărei
— 1) Populația care suferă de foamete pe planeta noastră este în prezent mai numeroasă decît oriînd în trecut, în ciuda unor recolte record și a unor rezerve de cereale spo-

rite (rezervele pentru situații de urgență au ajuns la 350 000 t, cel mai ridicat nivel de pînă acum, dar reprezentînd numai 70% din obiectivul minim fixat de Consiliul alimentar mondial). Un studiu pregătit în vederea actualii sesiuni de la Ottawa a Consiliului relevă că în prezent peste 1 miliard de oameni au o alimentație insuficientă sau as-

pectul aportului caloric, peste 450 milioane suferă de „subnutriție serioasă”, iar cel puțin 250 000 copii își pierd vederea în fiecare an din cauza carentei vitaminei A din alimentație. Pentru remedierea acestei situații, Consiliul — creat de F.A.O. în urmă cu cinci ani pentru a contribui la eradicarea foametei în lume — a luat în discuție câteva domenii prioritare de acțiune, între care pe primul plan se situează sporirea producției agroalimentare în țările cel mai puțin dezvoltate, în special în cele 43 de țări în care producția pe locuitor a scăzut, în ultimii ani, iar disponibilitățile valutare insuficiente fac dificil importul.

2) Sesiunea din acest an a „Clubului de la Roma”, care se va desfășura între 2 și 6 octombrie în Berlinul occidental, va avea ca temă „Următorii zece ani”. Dezbaterile vor aborda probleme care se anunță majore ale deceniului următor cum sînt evoluția cheltuielilor militare, modificarea mediului înconjurător, situația energetică și creșterea decalajelor între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare. Scopul reuniunii este elaborarea unor propuneri privind găsirea de soluții problemelor globale dezbătute.

Căldură din paie

Horia Ciocirlan, Buzău — Într-adevăr, potrivit unor calcule efectuate de experți, paie, deși ard repede, furnizează multă căldură: din trei kilograme de paie rezultă tot atîta energie calorică cît dintr-un litru de combustibil lichid. Odată cu noua majorare a prețului petrolului brut exportat de țările O.P.E.C., paie care altădată se ardeau pe cîmp urmează acum să fie folosite drept combustibil în primul rînd în regiunile agricole. În acest scop, în landul Schleswig-Holstein din nordul R.F.G., de pildă, se lucrează acum la punerea la punct a unei sobe care să funcționeze cu acest combustibil. În landul respectiv devin disponibile în fiecare an aproape 400 000 tone de paie, cantitate suficientă pentru a furniza căldura necesară unui număr de 27 000 locuințe, economisind în acest mod o însemnată cantitate de combustibil lichid.

Experții vest-germani au mai calculat că dacă s-ar reuși să se recupereze și toate deșeurile de lemn, în landul menționat s-ar putea economisi echivalentul necesarului de combustibil lichid pentru încă 50 000 case. În

sfîrșit, pe întreg teritoriul R.F.G. se are în vedere recuperarea căldurii din grajduri, ca și de la refrigerarea laptelui.

„Economie ascunsă”

Emilia Stanciu, Focșani
— Despre noțiunile de „muncă neagră” și „economie ascunsă” am avut ocazia să scriem la rubrica „Glosar” în numărul 6 din 9 februarie 1979 al revistei noastre, de aceea nu mai revenim. Țara vest-europeană în care se pare că este cel mai răspîndit fenomenul angajării de forță de muncă fără a fi înregistrată (întreprinderile respective auto-degrevîndu-se de o parte din plata impozitelor, din indemnizațiile de șomaj etc.) este Italia. Potrivit

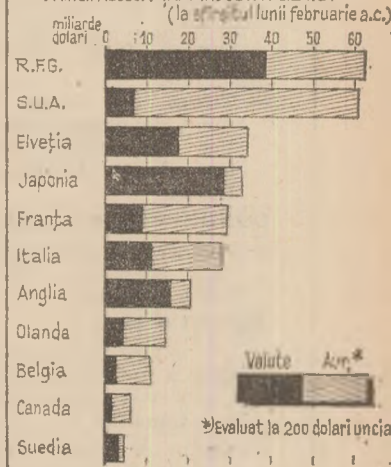
estimațiilor Institutului Central de Statistică din Roma, produsul național brut al Italiei este în realitate cu cel puțin 10% mai mare decît cifra lui oficială, care nu ține seama de această „economie ascunsă”. După unii experți italieni, populația care prestează munci neînregistrate oficial pentru diverse firme sau pe cont propriu se ridică la 5—6 milioane de oameni. În acest fel explică experții citati și discrepanța care există între ritmul lent de creștere economică al Italiei și dinamismul exporturilor ei. În Anglia, autoritățile fiscale estimează dimensiunile acestei „economii negre” sau „ascunse” la echivalentul a 7,5% din produsul național brut oficial, iar pierderile înregistrate de stat prin neîncasarea impozitelor la circa 2 miliarde lire sterline pe an.

Rezerve de aur

Ioan Alexandru, Ploiești — Aurul este încă departe de a fi fost eliminat din sistemul monetar internațional. Este adevărat că, începînd din 1976, Fondul Monetar Internațional vinde la licitație o parte din aurul deținut de el, dar nu trebuie uitat că în același timp băncile centrale, a numeroase țări, și-au păstrat rezervele lor de aur, iar unele chiar și le-au sporit, considerîndu-le drept un activ sigur, cu o valoare proprie incontestabilă. Graficul alăturat prezintă structura rezervelor de aur și devize a 11 țări capitaliste dezvoltate, la sfîrșitul lunii februarie a.c., între care se remarcă cea a R.F.G., țara capitalistă cu cele mai mari rezerve oficiale de aur, după S.U.A. De notat că, sub impulsul depreciării dolarului din ultimii ani, numeroase

țări și-au revalorizat rezervele de aur la un preț mai apropiat de cel al pieței, care a cunoscut el însuși o tendință ascendentă în ultimele luni.

REZERVELE DE AUR ȘI VALUTE ALE PRINCIPALELOR ȚĂRI INDUSTRIALIZATE (la sfîrșitul lunii februarie a.c.)

*) Evaluat la 200 dolari unci

(după «Financial Times»)

Bertil Ohlin

Nicolae Manole, București — Bertil Ohlin, laureatul suedez din 1977 al premiului Nobel pentru științe economice, decedat la 2 august 1979, era născut în 1899 la Klappan (Suedia). Diplomat al Școlii de înalte studii comerciale din Stockholm, Ohlin a predat el însuși la acest institut de învățămînt superior, din 1929 pînă în 1965. Principala sa lucrare, considerată clasică, este „Comerțul interregional și interna-

țional”, apărută în 1933. Președinte al comitetului Nobel pentru științe economice (1969—1974), în 1977 a fost el însuși laureat pentru o activitate începută în anul 1933. Contribuția științifică a acestui fondator al teoriei moderne a comerțului internațional a fost prezentată pe larg în nr. 45/1977 al revistei noastre, la rubrica „Școli — curente — economiști”. B. Ohlin a fost în mai multe rînduri membru al parlamentului țării sale, ministru al comerțului (în 1944), președinte al partidului liberal (1944—1967).

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 37 din 14 septembrie 1979

— Creșterea spiritului de răspundere pentru realizarea planului de dezvoltare economico-socială (Stere Gioga) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În lumina orientărilor stabilite în cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta consfățuire de lucru de la C.C. al P.C.R.

● Producția fizică și netă realizate ritmic, integral (L. Țintea) 4

● Concentrarea eforturilor constructorilor pe obiectivele principale (dr. Alexandru Olteanu) 5

● Folosirea unor norme de muncă fundamentate științific în activitatea de întreținere și reparații (P. Vagu, F. Șipoș, A. Olaru, I. Georgescu) 7

— Un vast program în slujba înfloririi patriei

● Calificarea și educația — factori intensivi ai dezvoltării (Cristian Popescu) 9

● Extinderea bazei de materii prime pentru construcții (Ion Folea) 11

● Sistemul integrat de fertilizare în agricultură în condițiile crizei energetice (dr. N. Brașoveanu) 12

— Considerații privind definirea și calculul raportului dintre factorul timp și eficiența economică (drd. Ștefan Brașoveanu) 13

— Tîrgul de mostre — instrument de perfecționare a relației producători-consumatori (dr. Aurel Vainer, dr. Lupu Dima) 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Avantajele unei organizări în flux tehnologic (II) (dr. Nicolae Costake) 17

TEORII ● IDEI

— Cu privire la sfera de cuprindere a indicatorilor produs social și venit național (prof. dr. Ion Capanu) 19

— Opinii și evoluții în gândirea economică contemporană. Teoria economică pe calea unui nou salt (Tudorel Postolache) 21

— Convorbiri economice cu Anibal R. Martinez. Imperioasa necesitate a economisirii — concluzie prețioasă a actualului Congres mondial al petrolului 23

— Școli ● curente ● economiști. Ipoteze ale crizei gândirii economice burgheze (I) (Vasile Pilat) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— După încheierea Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării. Premise ale lichidării unor asimetrii flagrante în economia mondială (Marian Chirilă) 26

IN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Qualification and education — intensive factors for development (Cristian Popescu) 9

— On the area of the indicators of social product and national income. (Prof. Dr. Ion Capanu) 19

— Opinions and evolutions in contemporary economic thought. The theory of economics towards a new leap (Tudorel Postolache) 21

— Economic talks with Ani-

bal R. Martinez. The stringent necessity of saving — a precious conclusion of the date World Petroleum Congress 23

— Schools — currents — economists. Hypostasis of the crisis of the bourgeois economic thought (I) (Vasile Pilat) 24

— After the closure of the United Nations Conference on Science and Technology for Development. Premises for turning down some flagrant unsymetries in the world economy (Marian Chirilă) 26

DANS LE NUMÉRO

— La qualification et l'éducation — facteurs intensifs du développement (Cristian Popescu) 9

— Sur la sphère des indicateurs produit social et revenu national (prof. dr. Ion Capanu) 19

— Opinions et évolutions dans la pensée économique contemporaine. La théorie économique vers un nouvel bond (Tudorel Postolache) 21

— Discussions économiques avec Anibal R. Martinez. La né-

cessité impérieuse de faire des économies — une conclusion précieuse de l'actuel congrès mondiale du pétrole 23

— Ecoles — courants — économistes. Hipostases de la crise de la pensée économique bourgeoise (I) (Vasile Pilat) 24

— Après la clôture de la Conférence des Nations Unies pour la science et la technologie au service du développement. Des prémisses pour liquider des asymétries flagrantes de l'économie mondiale (Marian Chirilă) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Интенсивные факторы развития — квалификация и воспитание (Кристиан Попеску) 9

— Относительно сферы охвата показателей общественный продукт и национальный доход (проф. др. Ион Капану) 19

— Взгляды и эволюции в современном экономическом мышлении. Экономическая теория на пути к новому скачку (Тудорел Постолаче) 21

— Экономические беседы с Анибалом Р. Мартинезом. Повелительная по-

требность сбережения — ценный вывод нынешнего. Всемирного конгресса по нефти 23

— Школы ● течения ● экономисты. Образы относительно кризиса буржуазного экономического мышления (I) (Василе Пилат) 24

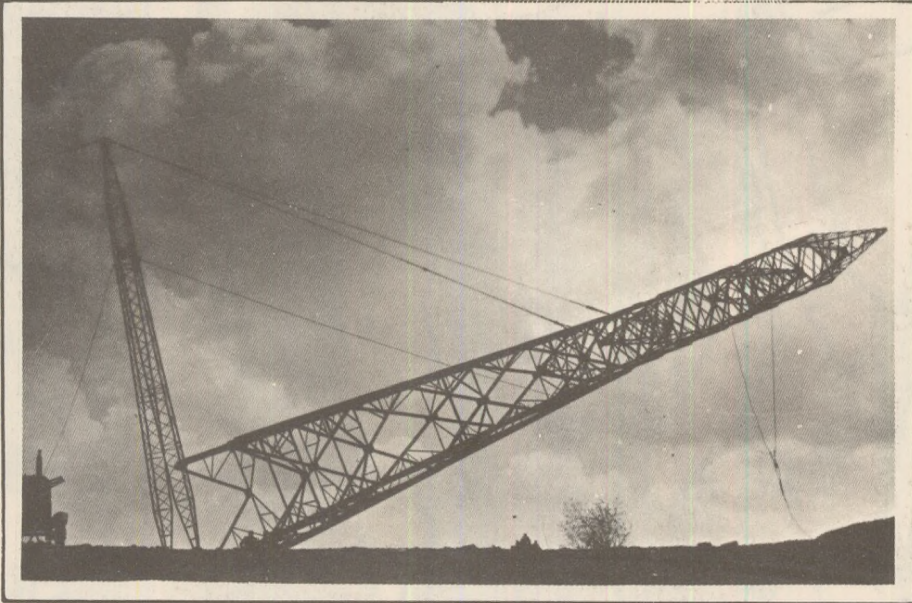
— После окончания Конференции Объединённых Наций по науке и технологии в целях развития. Предпосылки для ликвидации явных асимметрий в мировой экономике (Мариан Чирилă) 26

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Științei”.

MINISTERUL ENERGIEI ELECTRICE
TRUSTUL ELECTROMONTAJ
BUCUREȘTI

Calea Moșilor nr. 158 — sect. 2 — tel. 166330; telex 011271

Execută prin Grupurile de șantieri din București, Bacău, Cîmpina, Cluj, Sibiu și Timișoara lucrări de:

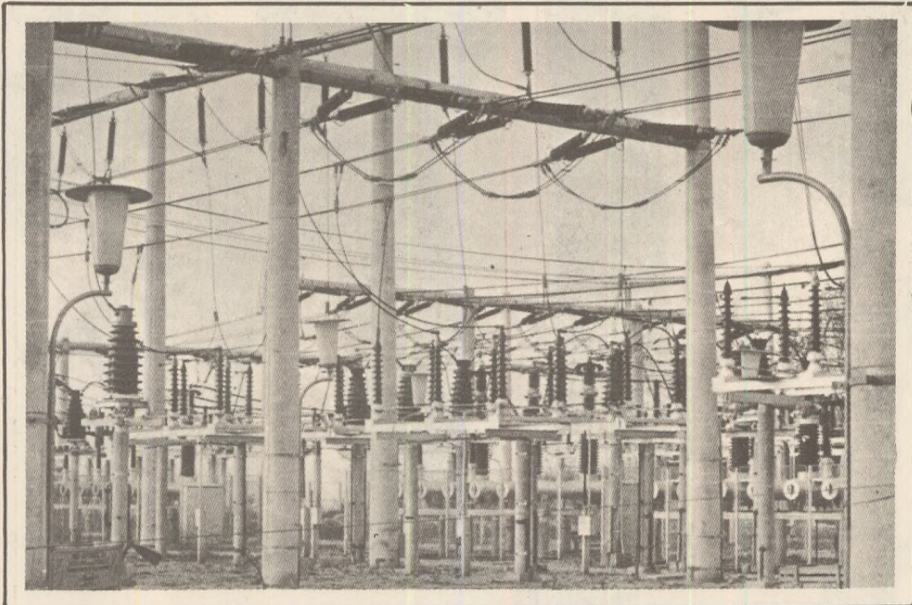
LINII ELECTRICE AERIENE DE 110—400 kV

LINII ELECTRICE SUBTERANE DE LA 1—220 kV

CABLURI ELECTRICE SUBFLUVIALE

STAȚII ȘI POSTURI DE TRANSFORMARE

ILUMINAT PUBLIC

NU LĂSAȚI PE MIINE CE PUTEȚI FACE AZI !

Raioanele specializate și magazinele de confecții pentru copii au pus în vânzare un sortiment complet de mărimi și modele de uniforme pentru școlari și șoimi ai patriei.

Acum le puteți cumpăra în numai câteva minute și fără aglomerație. Profitați de acest avantaj și nu lăsați pe ultimele zile de vacanță ceea ce puteți face azi !